

Rúbí Tani Màtáyò dré tìsìle dhi

© 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Licence - Creative Commons CC:BY-NC-ND

Rúbí Tani Mátáyò dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Mátáyò 'i. Akódhi nda tá mèdáyì lagílèpi 'i. Dì, Yésu dré akódhi ni azízó adrélé áyi àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki àlo ró. Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani longó tadházóá dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i, ìndì Mèsíyà dré tá lazílé kíno lésè dhi 'i. Giká amù akódhi nda tà bí í dré tá lazílé pròfètà i tí áyi Kúlí na dhi ki 'o, kitswázó móndí ki tídrí àyi ki tàkonzì lésè. Lavúlé dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani kòdhi ni tisì Yúdà ànzì i dré. Dì, Rúbí Tani nda kókpà mónnyá tíí i dré.

Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Yésu ni lídrì ni tà tíí mibhalé tí kònìni: akódhi ni tìma, akódhi ni bàtìsimò dòma, akódhi ni tabhìma, akódhi ni àzì Giká ni kúlí longózó dhi, tsàle akódhi ni àzì móndí ki tídrízó àyi ki drà i lésè dhi fbe. Àmvolásà dhi, Mátáyò adré Yésu ni atsí dré tòle kídhólé Gàliláyà lésè tsàle Yèrúsalmà na dhi ni tà tíí, akódhi ni pòsò kùdù ni tà fbe, tsàle akódhi ni dràma ìndì akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ki tà fbe.

Mátáyò adré kpà tadhá dhi, Yésu dhya kàdrì adrélèpi Giká ni tà tadhá dhi 'i. Tàko ko, adré Giká ni tátrítrí kúlí ni tà àndu ngì, adrézó kpà Òpì bhù àdhya ni tà tadhá ngádra 'á mónnyá tíí i dré. Mátáyò adré tà kàdrìkàdrì Yésu dré tadhálé dhi ki lanzì kònìni: (1) tà Yésu dré tadhálé kòngó drìna dhi i (Mátáyò 5–7); (2) tà Yésu dré lazílé áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i dri áyi ki mùzo lile Rúbí Tani longóbe dhi i (Mátáyò 10); (3) Òpì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi i (Mátáyò 13); (4) Yésu ni lebèbhá ki adrema ni tà (Mátáyò 18); (5) lókyá kùdù ni tà, ìndì Giká ni Òpì ni atsama ni tà (Mátáyò 24–25).

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yésu Krísto ni kómvo ìndì akódhi ni tìma (1:1–2:23)
- 2) Yòwànì Bàtìsimò fèlepi ni àzì (3:1-12)
- 3) Yésu ni bàtìsimò dòma, ìndì akódhi ni tabhìma (3:13–4:11)

- 4) Yésu ni àzì bvò Gàliláyà àdhyà na dhi (4:12–18:35)
- 5) Yésu ni atsí ngàzo Gàliláyà lésè lile Yèrúsalémà na dhi (19:1–20:34)
- 6) Yésu ni pósò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (21:1–27:66)
- 7) Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi (28:1-20)

1

Yésu Krísto ni kómvó

(À kònò kpà Lúka 3:23-38)

¹ Yésu Krísto angá Dàwídì ni sùrú lésè, ìndì Dàwídì angá ína Àbàràrà ni sùrú lésè. Kònìdhi Yésu Krísto ni tábhí kì tìma ni tà tìsìle dhi 'i:

² Àbàràrà ti tá Ìsákà, Ìsákà dré Yàkóbhò ni tìzo gò, Yàkóbhò dré Yúdà kì tìzo adrúpi ni íbe. ³ Yúdà i Tàmàrà be dhi ì dré Fàrèsà kì tìzo Zàrà be. Fàrèsà dré Èsèrómà ni tìzo, Èsèrómà dré Àràrà ni tìzo. ⁴ Àràrà dré Àmìnàdábà ni tìzo, Àmìnàdábà dré Nàsónà ni tìzo, Nàsónà dré Sàlòmónà ni tìzo. ⁵ Sàlòmónà i Rábà be dhi ì dré Bòwèsà ni tìzo. Bòwèsà i Rútà be dhi ì dré Yòbédè ni tìzo. Yòbédè dré Yésè ni tìzo, ⁶ Yésè dré ópí Dàwídì ni tìzo.

Dàwídì i Úrìyà ni tòkó be dhi ì dré Sòlòmónò ni tìzo. ⁷ Sòlòmónò dré Ròbòwámà ni tìzo, Ròbòwámà dré Àbíyà ni tìzo, Àbíyà dré Àsáfà ni tìzo. ⁸ Àsáfà dré Yòsàfàtá ni tìzo, Yòsàfàtá dré Yòràrà ni tìzo, Yòràrà dré Òzìyà ni tìzo. ⁹ Òzìyà dré Yòwàtámà ni tìzo, Yòwàtámà dré Àkázà ni tìzo, Àkázà dré Èzèkìyà ni tìzo. ¹⁰ Èzèkìyà dré Mánàsè ni tìzo, Mánàsè dré Àmónà ni tìzo, Àmónà dré Yòsíyà ni tìzo. ¹¹ Yòsíyà dré Yèkòníyà kì tìzo adrúpi ni íbe, lókyá Ìsèrèlè ànzì kì rùzo dòle Bàbìlónà na àdzú sè dhi 'á.

¹² Àyi nda kì dòma Bàbìlónà na dhi àmvolésè dhi, Yèkòníyà dré Sàlàtìyélè ni tìzo, Sàlàtìyélè dré Zòròbàbèlè ni tìzo. ¹³ Zòròbàbèlè dré Àbíyúdà ni tìzo, Àbíyúdà dré Èlìyàkímà ni tìzo, Èlìyàkímà dré Àzòrà ni tìzo. ¹⁴ Àzòrà dré Sàdókà ni tìzo, Sàdókà dré Àkímà ni tìzo, Àkímà dré Èlìyúdà ni tìzo. ¹⁵ Èlìyúdà dré Èlèyàzàrà ni tìzo, Èlèyàzàrà dré Mátánà ni tìzo, Mátánà dré Yàkóbhò ni tìzo, ¹⁶ Yàkóbhò dré Yòséfà ni tìzo. Yòséfà nda tá Màríyà ni agó 'i. Dì Màríyà nda dré Yésu, adrélé

zile Mèsíyà dhi ni tizo.

¹⁷ Kìdhólé Àbàràrà rú atsálé Dàwídì rú dhi, máti tá mudrí-drì-su. Kìdhólé Dàwídì rú atsálé Ìsèrélè ànzì ki dòma Bàbilónà na dhi rú dhi, máti kpà mudrí-drì-su. Kìdhólé àyi nda ki dòma rú atsálé Mèsíyà ni tìma rú dhi, máti kókpà mudrí-drì-su.

Yésu Krísto ni tìma

(À kònò kpà Lúka 2:1-7)

¹⁸ Yésu Krísto ni tìma tá kònìni: À zì tá Yésu ni andre, Màríyà, Yòséfà dré tòko ró. Dì, drìdrì ì dré ru amúzò dhi kandrá dhi, Màríyà kisú tá ìna 'a Tírí Lólo ni rìnyí sè. ¹⁹ Dì agó ni Yòséfà dré adrélé mómí gyägya 'i dhi sè dhi, lè tá kanyò fèle drá mómí i mi ko gò, dré kisùzoá dhi, í ni akódhi ni tayí kòlyà.

²⁰ Dì dré tá adrèrà'a tà nda ni kisù dhi 'á dhi, ángéló Mírì àdhya dré agázó akódhi kandrá toróbí na, tàá drá dhi: «Yòséfà, Dàwídì ni mvá, mí ro Màríyà ni dòma mòle dhi ko. Tàko ko, 'a dré kisúlé kòdhi, kisú Tírí Lólo ni rìnyí sè. ²¹ A ni mváagó ti. Mí ni akódhi ni rú zi Yésu. Tàko ko, akódhi ni àyi mómíyá ki tídrí àyi ki tàkonzì i lésè.»^a

²² Dì tà nda kòdhi ì atsá tíí kònìni, kítswálé tà Mírì dré tá longólé àyi pròfétà tí dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

²³ «Mí nò rè ká! Kyánzì àgo tà nìlepi rè ko dhi ni 'a kisú gò, dré mváagó tizo.

À ni rú ni ni zi Èmànùwélè.»^b

Rú nda kòdhi adrè lèá tàle dhi «Gìká tùmání àma íbe».

²⁴ Dì Yòséfà kòlaró dre dhi, dré Màríyà nda ni dòzo mòle ngóro ángéló Mírì àdhya dré tá tàle akódhi dré dhi tìni. ²⁵ Dì, ayí ìna akódhi be ko, tsàle lókyá dré mváagó tizo dhi 'á. Gò dré mváagó nda ni rú zizo Yésu.

^a1:21 Rú «Yésu» Gírìkì ti sè dhi, ìndì rú «Yòsúwà» Èbèrè ti sè dhi ì adrè lèá tàle dhi «Mírì adrè mómí ki tídrí».

^b1:23 À kònò Èsáyà 7:14.

Tògyabhá ì alì Yésu ni kitó

¹ À ti tá Yésu Bètèlémè, bvò Yùdáyà àdhya lé dhi na, ópí Èródè ni lókyá 'á.^c Akódhi ni tìma àmvolésè dhi, tògyabhá bhìbhínyà tà ndabhá nìle dhi ì dré angázó kitú dré apfõrà lésè, alìle atsálé Yèrúsalmà le. ² Ì dré lizizóá dhi: «Mvámvá tìle Yúdà ànzi ki ópí ro dhi ángwà? Tàko ko, mà nò tá akódhi ni bhìbhínyà kitú dré apfõrà lésè gò, mà dré alìzo kitswálé akódhi ni lindrì bha.»

³ Di ópí Èródè kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni drì dré abízó, ngóro mónnyá tíí Yèrúsalmà le dhi kya tìni. ⁴ Dré Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì ki kimózó tátrítrí kúlí tadhábhá ìbe gò, lizizóá àyi tí dhi: «Pròfètà ì adré tá tàá dhi, à ni Mèsíyà ni ti ángolé ya?»

⁵ Ì logó drá dhi: «Bètèlémè, Yùdáyà le dhi na. Àngyá ko, pròfètà ki àlo tisi kònìni:

⁶ «Di mi, Bètèlémè bvò Yúdà àdhya lé ni,
ámi tà tsà bhàandre kàdrìkàdrì Yùdáyà le dhi kya ì kòfalé ko.
Tàko ko, ópí àlo dhi ni apfò mí lésè.

A ni áma mónnyá, Ìsèrelè ànzi ki drì ko kábilígyà líkílépi tìni.»^d

⁷ Èródè kòyi tà nda dre dhi, dré tògyabhá nda ki zìzo lùzu ró gò, àyi ki lizizó lókyá bhìbhínyà nda dré tá kídhózó apfòle dhi ni nìzo. ⁸ Gò dré àyi ki mùzo Bètèlémè na, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòlì mónnyá kònàle dhi ki lizí, mvámvá nda ni tà nìzo dóro. Di mì kòkisú akódhi dre dhi, mì kàmù kúlí má dré, má kòkitswáro kpà lile akódhi ni lindrì bha be dhi bvó.»

⁹ Di tògyabhá nda ì kòyi ópí nda ni kúlí dre dhi, ì dré ngàzo lile. Ì dré tá adrérà'a láti 'á dhi, bhìbhínyà ì dré tá nòle kitú dré apfõrà lésè nda adré tá lile àyi kandràna, tsàle àyi kíkí àrà mvámvá nda dré tá adrézó dhi drìle. ¹⁰ Di ì kònò bhìbhínyà nda àyi kíkírà'a dre dhi, ì dré lenzézó lavúlé. ¹¹ Ì kòfì dzó na dre dhi, ì

^c2:1 «Bètèlémè» kònìdhi, bhàandre Dàwídì àdhya 'i. À kònò 1 Sàmùwélé 16:1.

^d2:6 À kònò Miké 5:1.

dré mvámvá nda ni nòzo andre ni Màrìyà be gò, ì dré dhèzo àyi ki kórókó titi mvámvá nda kandrà, akódhi ni lindrì bhàzo. Di ì dré ngá làgí be kàdrì ì dré adólé dhi ki kinzízó fèle drá. Ì fè tá órò, béndélé, ìndì màlàsì ledélé mírè sè dhi be.

¹² Àmvolàsà dhi, Giká dré tà longózó àyi dri toróbí na tàzoá dhi, ì kògò nzìle Èródè vélèsè ko. Di ì dré láti àzya dòzo, nzìzo àyi ki bvò na.

Yòséfà ì lapá Èzèpétò na

¹³ Tògyabhá nda ì kòlì dre dhi, ángéló Mírì àdhya dré agázó Yòséfà kandrà toróbí na, tàá drá dhi: «Mí nga mvámvá kòdhi ni do andre ni be, lapázó àyi íbe Èzèpétò na. Mì kàdré kònàle tsàle lókyá má dré dra tàzoá mí kàgò dhi 'á. Tàko ko, Èródè adré 'òle mvámvá nda ni nda pfùle dràle.»

¹⁴ Di Yòséfà dré ngàzo ngátsi kítógá sè mvámvá nda ni do andre ni be gò, lapázó àyi íbe Èzèpétò na. ¹⁵ Ì dré adrézó kònàle tsàle lókyá Èródè dré dràzo dhi 'á. Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà Mírì dré tá longólé áyi pròfètà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi: «Má azí áma mváagó apfòle Èzèpétò lésè.»^e

Èródè 'o ànziàgo ì tupfúlé todràle

¹⁶ Èródè kònò dhi, tògyabhá nda ì lití tá ì dre dhi, akódhi ni togó dré aswázó tà tàndì ró. Di dré móndí ki mùzo lile Bètèlémè na ìndì bhà làgàsà dhi ì 'ásè, ànziàgo tíí kóná íbe rì dhi ki tupfú todràle, túmání àyi kóná tsabhá rè rì ko dhi íbe. Ki tá kóná nda ki bvó lókyá dré tá yìle tògyabhá nda ì vélèsè dhi sè. ¹⁷ Di tà Mírì dré tá longólé pròfètà Yèrèmíyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kúlí adré angálé Rámà lésè.

À adré ngòle adrézó tongólé.

Ràkélè adré áyi ànzìmvá ki ngo nì.

Adré làá à kòtindrì áyi togó wà dhi ko,

^e2:15 À kònò Òséyà 11:1.

ànzimvá nda ì dré adrélé vélé yó dhi sè.»^f

Yòséfà ì lî bhà mo Nàzàrétà na

¹⁹ Èròdè ni dràma àmvolésè dhi, ángéló Mírì àdhya dré agázó toróbí na Yòséfà kandrà Èzèpétò na, tàá drá dhi: ²⁰ «Mí nga mvámvá do andre ni be, nzìzo àyi íbe Ìsèrélè ànzi ki bvò na. Tàko ko, mónyá adrèbhá tá láti nda mvámvá nda ni 'òzo dràle dhi ì todrà akílé dre.»

²¹ Di Yòséfà dré ngàzo mvámvá nda ni do andre ni be gò, nzìzo àyi íbe Ìsèrélè ànzi ki bvò na. ²² Di, dré yìzoá tàle dhi, Àrèkèlávò atsá tá ópí ro Yùdáyà drìle áyi atá Èròdè ni àrà 'a dhi, dré ína adrézó ngá ro nzìma kònàle dhi sè. Di Gìká dré gòzo tà longó drá toróbí na gò, ì dré lizo bvò Gàliláyà àdhya na. ²³ Ì kòtsa kònàle dre dhi, ì dré bhà mòzo adrézó bhàandre rú zìle Nàzàrétà dhi na. Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà longólé pròfétà ì tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Ì longó tá dhi: «À ni akódhi ni zi Nàzàrétà mvá ro.»^g

3

Yòwánì Bàtìsimò fèlepi ledé láti Mírì Yésu dré

(À kònò kpà Márokò 1:1-8; Lúka 3:1-18; Yòwánì 1:19-28)

¹ Lókyá nda àmvolésè dhi, Yòwánì Bàtìsimò fèlepi dré pfòzo adrélé Gìká ni kúlí longó duku Yùdáyà àdhya na. ² Adré tá tàá dhi: «Mì kòladzá àmi ki togó agòzo Gìká vélé. Tàko ko, Òpì bhù àdhya atsá ànyì dre.» ³ Yòwánì nda tá dhya pròfétà Èsáyà dré tá tà ni ni tàzo dhi ì. Akódhi tà tá dhi:

«Dhya àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó tàá dhi:

«Mì kòledé láti Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó láti atsálé pyà akódhi dré!»^h

^f2:18 À kònò Yèrèmíyà 31:15.

^g2:23 Lókyá àruka ì sè dhi, à adré Yésu ni zi dhya angálépi Nàzàrétà lésè dhi ró. À kònò Mátáyò 21:11.

^h3:3 À kònò Èsáyà 40:3.

⁴ Yòwánì asó tá kítá ledélé kàmílò bhí sè dhi í rú, káfà ledélé kà'wá kíní sè dhi ni 'izo áyi kípílé 'á. Akódhi ni mányàngá tá kísa 'i, tùmání apé mbì na dhi be.

⁵ Móndí zyandre dhi ì adré tá apfòle Yèrúsalmà lésè, bvò wáyì Yùdáyà àdhya lésè, ìndì bvò wáyì Yòròdánè làgàsè dhi lésè, alìle Yòwánì vélé. ⁶ Ì adré tá àyi kì tàkonzì kì ta ngádra 'á gò, akódhi dré adrézó bàtísimò fe àyi dré yìandre Yòròdánè àdhya na.

⁷ Dì, akódhi kònò Fàrìsáyò i, Sàdùkáyò íbe bí dhi i adrérà'a alìle kítswálé bàtísimò do í vélé dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi, nì àtrá kì àrèbhá nì i, àdhi tadhá àmi dré dhi, mì kòlapá Giká nì kombà adrélépi alìle dhi sílèsè dhi nì? ⁸ Lè mì kàdré tà adrèbhá tadhá dhi, mì ladzá àmi kì togó dre dhi kì 'o kòdhya. ⁹ Mì kòbhà àmi adrélé kisùá àmi léna dhi «Àma àmakya Àbàramà nì ànzi 'i» dhi ko. Tàko ko, má adré tàà àmi dré dhi: Giká rìnyí íbe kítswázó ànzi 'o topfòle Àbàramà dré kírà kòni i lésè. ¹⁰ À ga kùbalú fa kómvo i rú dre. Dì à nì fa tíí adrèbhá lè'wa dóro 'a ko dhi kì togá lebhélé àtsí na.

¹¹ Má adré mána bàtísimò fe àmi dré yì sè tadházóá dhi, mì ladzá àmi kì togó dre. Dì, dhya àlo áma lavúlépi rìnyí sè dhi nì ína adhé má bvó. Má kítswá akódhi nda nì lindrì sè ko. Má kítswá ndìndì akódhi nì kámókà tìngí bwà ko. Akódhi nì bàtísimò fe àmi dré Tírí Lólo sè, ìndì àtsí sè. ¹² Akódhi ndàkpá íbe í drígá. Ásà dhi, a nì ngànò àngbó ína drìna dhi nì awá, lè'wa nì nì lomvózó dàle kòbhó na gò, kúyí nì nì kùzo zàle àtsí adrélépi adrálé ko dhi na.»

Yésu nì bàtísimò dòma

(À kònò kpà Márokò 1:9-11; Lúkà 3:21-22)

¹³ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré angázó Gàliláyà lésè alìle Yòwánì vélé kítswálé bàtísimò do Yòròdánè na. ¹⁴ Dì, Yòwánì lè tá ína bàtísimò fèle Yésu dré ko gò, dré tàzoá drá dhi: «Adré tá lèá dhi, mí kòfè bàtísimò má dré mi. Dì, mí gò mína alìle bàtísimò do má vélé ngíningíni ró?» ¹⁵ Dì Yésu logó drá dhi: «Mí kòka'ì tà kòdhi kàdré kònìni lókyá kònìdhi sè. Tàko ko, adré lèá dhi, mà kò'o tà gyàgya tíí Giká dré adrélé lèle mà kò'o dhi i kítswálé tíí.» Dì Yòwánì dré bàtísimò ka'izo fèle drá. ¹⁶ Yésu kòdo bàtísimò dre dhi, dré apfòzo yì lésè. Dì gbà kòdhwa, bhù

dré ru lanzízó gò, Yésu dré Gìká ni Tírí nòzo asírà'a kòbhòlà t́ni adhéle í dri.

¹⁷ Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Kònìdhi áma Mváagó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinílé akódhi ni tà sè tò.»ⁱ

4

Dzáborò tabhì Yésu ni litílé duku na

(À kònò kpà Márokò 1:12-13; Lúká 4:1-13)

¹ Àmvolásà dhi, Tírí Lólo dré Yésu ni drìzo lizo akódhi be duku na, Dzáborò kòtabhìró akódhi litílé be dhi bvó. ² Kònàle dhi, Yésu dré tàbirí mvòzo kítú nyadhi-rì ìndì ngátsi nyadhi-rì gò, tàbirí dré akódhi ni 'òzo. ³ Dì Dzáborò dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí kàdré Gìká ni Mváagó 'i bàti dhi, mí kòtà kírà kòni i dré dhi, ì kòladzá ru atsálé mápà ro.» ⁴ Dì, Yésu logó drá dhi: «Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Móndí adré ngbà 'í adréle lídrì fbe mápà sè ko. Be ró dhi, adré lídrì fbe kúlí títi adrébhá apfòle Gìká sílésè dhi i sè.»^j»

⁵ Gò Dzáborò dré akódhi ni drìzo lizo ába Yèrúsalemà, bhàandre lólo dhi na, akódhi ni bha tépelò ni drì kàkú na. ⁶ Dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Gìká ni Mváagó 'i bàti dhi, mí wa dhèle bvò dri. Àngyá ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Gìká ni tòlí fe áyi ángéló i dré ámi tà sè.

Àyi nda kí ámi ko kító,

mí kòdheró ámi pá si kírà dri ko.»^k»

⁷ Dì Yésu gò logó drá dhi: «Gìká ni Kúlí adré kókpà tàá dhi: «Lè mí kòtabhì Mírì ámi Gìká ko.»^l»

⁸ Gò Dzáborò dré gòzo akódhi ni dri mbàzo ába kòngó àlo mvumvù lavúlé dhi drìna, òpì wáyi bvò àdhya kí tadházó drá àyi kí rúku fbe. ⁹ Dré tàzoá drá dhi: «Má

ⁱ3:17 À kònò Longó i 2:7; Èsáyà 42:1.

^j4:4 À kònò Dùtèrònómè 8:3.

^k4:6 À kònò Longó i 91:11-12.

^l4:7 À kònò Dùtèrònómè 6:16.

ni òpì tíí kòdhi kì fe mí dré, mí kàdhé ámi kórókó titi má kandrà áma lindrì bhàzo dhi.»¹⁰ Di Yésu tà drá dhi: «Sàtánà, mí nga kònwàsè! Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì ámi Giká ni lindrì bha kòdhya. Mí kàdré kpà lisámbò 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.»^m»¹¹ Di Dzáborò dré ngàzo akódhi ni tayí. Gò ángéló ì dré alizo akódhi ni ledé.

Yésu kídho Giká ni kúlí longó

(À kònò kpà Márokò 1:14-15; Lúkà 4:14-15)

¹² Àmvolàsà dhi, Yésu dré yizoá tàle dhi, à ru tá Yòwánì bhèle bádzó na gò, dré gòzo gòle Gàliláyà na. ¹³ Dré rè zyà tsàzo Nàzàrètà na gò, dré bhàandre nda ni tayízó lizo bhà mo Kàpàrànwúmà na. Bhàandre nda tápáriandre Gàliláyà àdhya mìle, bvò Zàbùlónà ànzì kya Nèfátàlì ànzì fbe dhi na.ⁿ ¹⁴ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà longólé pròfètà Èsáyà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

¹⁵ «Móndyá bvò Zàbùlónà ànzì kya Nèfátàlì ànzì fbe dhi na dhi ì,

àyì adrébhá tápáriandre mìle, ìndì Yòròdánè ni ta'á na dhi ì,

àyì adrébhá Gàliláyà, bvò móndyá sùrú twá ro dhi kya na dhi ì,

¹⁶ ì adré tá lirílé tínímvá na gò,

ì dré ngádra kàdrì dhi ni nòzo.

Ì adré tá lirílé líndrì dràdrà àdhya zàle gò,

ngádra dré apfòzo ngá kazá àyi kòfalé.»^o

¹⁷ Kídhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré ngàzo adrélé Giká ni kúlí longó, adrézó tàá dhi: «Mì kòladzá àmi kì togó agòzo Giká vélé. Tàko ko, Òpì bhù àdhya atsá ànyi dre!»^p

^m4:10 À kònò Dùtèrònómè 6:13.

ⁿ4:13 «Zàbùlónà» ìndì «Nèfátàlì» kònì ì tá sùrú rì sùrú mudrí-drì-rì Ìsèrélè ànzì kya ì kòfalé dhi 'ì.

^o4:16 À kònò Èsáyà 8:23–9:1.

^p4:17 Búkù Mátáyò àdhya léna dhi, «Òpì bhù àdhya» kònìdhi adré lèá tàle dhi «Giká ni Òpì».

Yésu kidhó áyi lebèbhá ki azí

(À kònò kpà Márokò 1:16-20; Lúká 5:1-11)

¹⁸ Kìtú àlo, Yésu dré tá adrérà'a atsílé tápáriandre Gàliláyà àdhya mìlésè dhi 'á dhi, nò tá móndí rì adrúpi ró dhi i. Àyi nda i tá Sìmonà adrélé kpà rú zìle Pétèró dhi, tímání adrúpi ni Àndréyà be dhi 'i. Ì adré tá kimbá bhe yí na. Tàko ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. ¹⁹ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì má vèsè. Kidhólé nyànomvá dhi, mì gò vélé adrélé kosyá bhebhá i ró ko. Má ni àmi ki 'o adrélé móndí ndabhá i ró.» ²⁰ Dì gbà lókyá nda sè dhi, ì dré àyi ki kimbá ki tayízó gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

²¹ Yésu kòlì drìdrì tsà dre dhi, dré móndí rì àruka adrèbhá kpà adrúpi ró dhi ki nòzo. Àyi nda i tá Yàkóbhò i Yòwánì be, Zèbèdáyò ni ànzi 'i. Ì adré tá bwátù na tímání àyi ki atá Zèbèdáyò be, adrélé àyi ki kimbá ki mì ledé. Gò Yésu dré àyi ki azízó. ²² Dì gbà kòdhwa, ì dré àyi ki bwátù tayízó àyi ki atá be gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

Yésu tatsí tà tadhábe, Rúbí Tani longóbe, ìndì dràbhá ki tidríbe

(À kònò kpà Lúká 6:17-19)

²³ Àmvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsílé bvò wáyi Gàliláyà àdhya 'ásè, tà tadhábe Yúdà ànzi ki lísàmbò dzó i 'ásè, Rúbí Tani Giká ni Òpì àdhya ni longóbe, ìndì móndí ki tidríbe àyi ki drà títi i lésè. ²⁴ Dì akódhi ni rúbí adré tá la'úlé bvò nda 'ásè títi, tsàle byá bvò Siríyà àdhya na. À adré tá móndyá títi drà twátwa íbe ìndì ngáaswa twátwa íbe dhi ki adzí akódhi vélé, tímání móndí tirí kònzi íbe dhi íbe, móndí àgilíí íbe dhi íbe, ìndì móndí pá be àbvò ro dhi íbe. Dì akódhi adré tá àyi ki tidrí títi. ²⁵ Móndí zyandre angábhá Gàliláyà lésè, bhàandre zìle Mudrí dhi i lésè, Yèrúsalmà lésè, Yùdáyà lésè, ìndì Yòròdánè ni ta'á lésè dhi ì adré tá akódhi ni lebè.

5

Tà Yésu dré tadhálé kòngó drìna dhi i

¹ Kìtú àlo, Yésu kònò móndí zyandre adrèbhá tá ru kimó dhi ì dre dhi, dré mbàzo kòngó àlo drìna gò lirlé. Akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga gò, ² dré kìdhózó adrélé àyi ki tadhá kònini:

Tà adrézó lenzélé ásà dhi ì

(À kònò kpà Lúkà 6:20-23)

³ «Kólénzé mónnyá adrèbhá àyi ki no lemerè ro àyi ki togó na dhi ì dré.

Tàko ko, Òpì bhù àdhya àyikya 'ì!

⁴ Kólénzé mónnyá adrèbhá àwó ngo dhi ì dré.

Tàko ko, Giká ni àyi ki togó tindrì!

⁵ Kólénzé mónnyá adrèbhá àyi ki tà bha kìní mi dhi ì dré.

Tàko ko, ì ni bvò Giká dré lazilé dhi ni kisú tàyilé ro!

⁶ Kólénzé mónnyá adrèbhá lovó íbe adrézó tà gyägya 'o dhi ì dré.

Tàko ko, Giká ni tà ì dré adrézó lovó ni íbe nda ni 'o kitswálé àyi dré tíí!

⁷ Kólénzé mónnyá adrèbhá àyi ki àzya ki kizà bha dhi ì dré.

Tàko ko, Giká ni àyi ki tàndi ki kizà bha!

⁸ Kólénzé mónnyá adrèbhá togó lólo íbe dhi ì dré.

Tàko ko, ì ni Giká ni no!

⁹ Kólénzé mónnyá adrèbhá tà kìdríkìdri bha móndí ì kòfalé dhi ì dré.

Tàko ko, à ni àyi ki zi Giká ni ànzi ì ró!

¹⁰ Kólénzé mónnyá adrélé mì pfole ì dré adrélé tà gyägya 'o dhi sè dhi ì dré.

Tàko ko, Òpì bhù àdhya àyikya 'ì!

¹¹ Kólénzé àmi dré, à kàdré àmi ki lodhá, adrézó àmi ki mì pfo, adrézó tà kònzi ta àmi rú kìnzò sè áma tà sè dhi. ¹² Mì kàdré lenzélé, adrézó arí íbe tà nda ì sè! Tàko ko, làgí múrúngú adré àmi ki letè bhù na. À pfo tá kpà pròfétà atú àmi kandrà dhi ki mì kònini.»

Tà tadhálé tà'í ni tà rú, ìndì tálà ni tà rú dhi ì

(À kònò kpà Márokò 9:50; Lúkà 14:34-35)

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Àmi tà'í bvò kòndi àdhya 'ì. Dì, tà'í nda ni aswaaswa kòtì

akílé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngíni? Tà'í nda kitswá gòle vélé tà àlo 'o ko. À adré kutúá gò, móndí ì dré adrézó atóá àyi pálé.

¹⁴ Àmi ngádra bvò kòndi àdhya 'i. À kitswá bhàandre sìle kòngó drina dhi ni zu bwà ko. ¹⁵ À dhi gà kpà tálà bhàle lèdrí zàna ko na. Be ró dhi, à adré dhíá bhàle zá kuru mísá drina gò, dré adrézó ngá kazá móndyá títí adrèbhá dzó lé dhi ì dré.

¹⁶ Di mì kàdré kókpà àmi ki ngádra tayí adrélé ngá kazá móndí ì kòfalé kònìni, ì kàdréro tà dóro mì dré adrélé 'òle dhi ki no, adrézó àmi ki Atá bhù na dhi ni rú bha kùle.»

Tà tadhálé tatrítrí kúlí ni tà dri dhi

¹⁷ «Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má alì kitswálé tatrítrí kúlí Mósè àdhya ìndì tà pròfètà ì dré tisìle dhi ki pfu dhi. Má alì tà nda ki pfu ko. Be ró dhi, má alì mána tà nda ki 'o kitswálé títí dhi bvó. ¹⁸ Má adré tà bàti ta àmi dré: Tsàle bhù ki kùdù bvò be dhi na dhi, tatrítrí kúlí nda ni wáràgà pá mvá tsà dhi 'i yà, kó ngalè tà mvá tsà tisìle lána dhi 'i yà dhi kitswá tàdzí akílé ko, tsàle lókyá tà títí nda ì dré dra ru 'òzo kitswálé títí dhi 'á. ¹⁹ Di ásà dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà mvá tsà àlo tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi ni ño gò, adrézó áyi àzya ni tadhá adrélé kpà 'òá kònìni dhi, à ni akódhi nda ni zi móndí tàko ró lavulé móndyá títí Òpì bhù àdhya na dhi ì rúsè. Di, dhya ángùdhi adrélépi tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi ki 'o gò, adrézó tà nda ki tadhá móndí ì dré dhi, à ni akódhi nda ni zi móndí kàdrì ro Òpì bhù àdhya na. ²⁰ Di, má adré tàá àmi dré dhi: Àmi ki tà gyägya kòlavú tatrítrí kúlí tadhábhá kya Fàrisáyò kya be ko dhi, mì kitswá tàdzí file Òpì bhù àdhya na ko.»

Tà tadhálé togóaswa ni tà dri dhi

²¹ «Mì yi tàle dhi, à tà tá àma ki tábhí ì dré dhi: «Lè mí kòpfu móndí dràle ko.⁹ Dhya ángùdhi móndí pfùlepi dràle dhi ni pfo áyi totó tàbvó tàlepi kandrá.» ²² Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi áyi togó tayílepi adrélé aswálé áyi adrúpi rú dhi ni pfo tàbvó tàlepi kandrá. Dhya ángùdhi adrélépi áyi adrúpi ni zi

⁹5:21 À kònò Pfòma 20:13; Dùtèrònómè 5:17.

móndí tàko ró dhi ni pfo Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà. Dhya ángùdhi adrélèpi áyi adrúpi ni zi tírì kiza líyí ro dhi kitswá ína lile líferò ni àtsí na.

²³ Dì àsà dhi, mí kàdré 'òle ngá fe Gìká dré àlètárì kandrà gò, tà àmi kòfalé ámi adrúpi be dhi dré agázó mí léna dhi, ²⁴ lè mí kòtayí ngá mína nda àlètárì kandrà. Mí kòlì rè zyà mì dré àmi ki kòfalé ledézó ámi adrúpi nda be 'íká, gò mí kàgòró ngá nda ni fe Gìká dré ndò.

²⁵ Mì kàdré lile dhya adrélèpi ámi asíkì dhi be tàbvó tǎrà na dhi, lè mì kòyi ru mbèlè akódhi be mì dré rè dhu adrérà'a láti 'á dhi 'á. Mí kò'o kònìni ko dhi, akódhi ni ámi fe tàbvó tàlepi drígá, tàbvó tàlepi nda dré ámi fèzo pòlìsì drígá gò, ámi bhèzo bǎdzó na. ²⁶ Má adré tà bàti ta mí dré: Mí kitswá apfòle kònalésè ko, tsàle lókyá mí dré dra màri nda ni logózó akílé tíí dhi 'á.»

Tà tadhálé múná tà dri dhi

²⁷ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè mí kò'o múná tà ko.>^r ²⁸ Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélèpi tòkó àlo dhi ni no gò adrézó rúbhá lovó bha akódhi ni tà sè dhi, 'o ína múná tà tòkó nda be áyi togó na dre. ²⁹ Ámi mì dríágó lésè dhi kàdré ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kàngí ámi mì nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Àngyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni tayílé abílé dhi dóro lavúlé, ámi rúbhá wáyì dhi ni bhèle líferò na dhi rúsè. ³⁰ Ámi dríágó kàdré kó ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kòli ámi dríágó nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Àngyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni tayílé abílé dhi dóro lavúlé, ámi rúbhá wáyì dhi dré lile líferò na dhi rúsè.»

Tà tadhálé tòkó tingama ni tà dri dhi

(À kònò kpà Mátáyò 19:9; Márokò 10:11-12; Lúkà 16:18)

³¹ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè dhya adrélèpi áyi tòkó ni le tingálé dhi kòfè drá wárágà adrélèpi tadhá dhi, í tingá akódhi dre dhi.>^s ³² Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, dhya ángùdhi áyi tòkó ni tingálèpi

^r5:27 À kònò Pfòma 20:14; Dùtèrònómè 5:18.

^s5:31 À kònò Dùtèrònómè 24:1.

dhi 'o ína akódhi atsálé tòkó zàràbhù ro dhi ró. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkó tingálé dre dhi ni adólépi mòle dhi, adré kpà múná tà 'o.»

Tà tadhálé mòndrà sîma ni tà dri dhi

³³ «Mî yi kpà tàle dhi, à tà tá àma ki tábhí i dré dhi: «Lè mí kòngò mòndrà mí dré sîle dhi ko. Di, mí kàdré be mòndrà mì dré sîle Mírì kandrà dhi ki 'o tíí.»^{t 34} Di, má adré mána tàà àmi dré dhi: Lè mì kòsì mòndrà àlomvá ko. Mî kòsì mòndrà bhù ni rú sè ko. Tàko ko, bhù nda Gìká ni lírìrà adrézó òpì nya dhi 'i. ³⁵ Mî kòsì kpà mòndrà bvò ni rú sè ko. Tàko ko, bvò nda àrà Gìká dré adrézó áyi pá bha dríà dhi 'i. Mî kòsì kpà mòndrà Yèrusalémà ni rú sè ko. Tàko ko, bhàandre nda bhàandre Ópí kàdrì àdhya 'i. ³⁶ Mí kòsì kpà mòndrà ámi drì ni rú sè ko. Tàko ko, mí kitswá ndìndì ámi drìbhí àlo dhi ni ladzá atsálé kini yà, kó ngalè kemve yà dhi bwà ko. ³⁷ Mî kàdré dî tà ka'ì 'òle dhi, mì kòtà ngbà 'í «Àyíya» kòdhya. Mî kàdré tà ka'ì 'òle ko dhi, mì kòtà ngbà 'í «Kóko» kòdhya. Tà àzya kitswálé bhàle kúlí nda i dri dhi, adré ína angálé Dhya kònzì vélésè.»

Tà kònzì logoma tà kònzì 'òle dhi tí dhi

(À kòngò kpà Lúka 6:29-30)

³⁸ «Mî yi tàle dhi, à tà tá dhi: «Mî ki ru kisú mì be. Sí ki kpà ru kisú sí be.»^u
³⁹ Di, má adré mána tàà àmi dré dhi: Dhya àlo kò'o tà kònzì àmi rú dhi, mì kògò ligílé akódhi rú ko. Be ró dhi, dhya àlo kòsa ámi kóbhólé dríágó lésè dhi dhi, mí kògò mína àzya ni ni alá akódhi dré kpà sàle. ⁴⁰ Dhya àlo kòlè ámi drìle tàbvó tàlepi kandrà ámi kítá agá lésè dhi ni dòzo dhi, mí kòtayí kpà akódhi ámi kítá kídhì àdhya ni do. ⁴¹ Dhya àlo kòru mì 'òle atsí to í be kílóméterè àlo dhi, mì kòlì túmání akódhi be kílóméterè rì. ⁴² Mí kàdré ngá fe dhya ángùdhi adrélépi ngá zi mí tí dhi dré. Dhya àlo kàdré ngá le zìle mí tí màri ró dhi, mí kògà ngá nda ni fèma drá dhi ko.»

^t5:33 À kòngò Lèvitíkè 19:12; Ngá nàma 30:3; Dùtèrònómè 23:22-24.

^u5:38 À kòngò Pfòma 21:24; Lèvitíkè 24:20; Dùtèrònómè 19:21.

Dhyá ki kàribhá ki lèma

(À kònò kpà Lúkà 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: «Lè mí kàdré ámi àzya ni le, adrézó ámi kàribhá ni ga.»^v ⁴⁴ Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Lè mì kàdré àmi ki kàribhá ki le. Mì kàdré kpà tà zi Gìká tí móndyá adrèbhá àmi ki mì pfo dhi i dré. ⁴⁵ Mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì ni adré àmi ki Atá bhù na dhi ni ànzi i ró. Tàko ko, akódhi adré kitú 'o kàle móndí kònzi i dri, ìndì móndí dóro i dri. Adré kpà kozya 'o dhìle móndí gyägya i dri, ìndì móndí gyägya ko dhi i dri. ⁴⁶ Mì kàdré ngbà 'í móndyá adrèbhá àmi ki le dhi ki le kòdhyá dhi, mì ni àdho làgí kisú ásà? Ndìndì mèdáyì làgíbhá i adrè 'òá kònìni. ⁴⁷ Mì kàdré ngbà 'í mòdo fe àmi ki adrúpi i dré dhi, mì adrè àdho tà dóro 'o móndí àruka kya ki lavú? Ndìndì pàgánò i adrè 'òá kònìni. ⁴⁸ Adré di làá dhi, mì kàdré móndí dóro kitswálé títi dhi i ró, ngóro àmi ki Atá bhù na dhi dré adrélé dóro kitswálé títi dhi tìni.»

6

Ngá fèma lemerèbhá i dré dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro ngbà 'í àmi ki tà gyägya ki 'o móndí i mi, i kàdréro àmi ki no dhi ko. Tàko ko, mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì kitswá àmikya làgí kisú àmi ki Atá bhù na dhi vélésè ko.

² Mí kàdré di ngá fe lemerèbhá i dré dhi, lè mí kòyo tà nda drìdrì ngóro túrúpfúbhá i dré adrélé 'òle dhi tìni ko. Tàko ko, àyi nda i adrè gòká vo Yúdà ànzi ki lèsámò dzó i 'àsè ìndì láti i 'àsè, móndí i kàdréro àyi ki tà bha kuru ngá i dré adrélé fèle dhi ki tà sè. Má adrè tà bàti ta àmi dré: Ì kisú àyikya làgí wáyi i dré kitswálé kisúlé dhi dre. ³ Dì, mi ró dhi, mí kàdré ngá fe lemerèbhá i dré dhi, mí kòtayí ámi lìdzí tà ámi dríágó dré adrélé 'òle dhi ni ni ko. ⁴ Be ró dhi, mí kàdré mína ámi ngá fe lùzu ró. Dì ámi Atá adrélèpi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi ki no dhi ni làgí múrúngú fe mí dré.»

^v5:43 À kònò Lèvitikè 19:18.

Tà zìma Gìkà tí dhi

(À kònò kpà Lúkà 11:2-4)

⁵ «Mì kàdré tà zi Gìkà tí dhi, mì kò'o túrúpfúbhá kya t́nì ko. Tàko ko, àyi nda ì adré tà le zìle Gìkà tí ì dré adrérà'a àyi kì totó kuru lísámbò dzó ì 'àsè ìndì látì andre ì 'àsè dhi 'á, móndí ì kàdréro àyi kì no be dhi bvó. Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì kisé àyíkya làgí wáyì ì dré kítswálé kiséle dhi dre. ⁶ Dì, mì ró dhi, mí kàdré tà le zìle Gìkà tí dhi, mí kòfì kalóma dzómvá na, dzóti asé mí véle gò, adrézó tà zi ámi Atá tí lùzu ró. Dì ámi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi kì no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.

⁷ Mì dré adrérà'a tà zi Gìkà tí dhi 'á dhi, mì kàdré tà àlo ta rä pàgánò kya t́nì ko. Àngyá ko, àyi nda ì adré kiséle dhi, ì kàdré kúlí ta bí dhi, Gìkà ni àyi kì yi. ⁸ Dì mì kò'o tà àyíkya t́nì ko. Tàko ko, àmi kì Atá nì tà mì dré adrélé lèle zìle dhi ì drìdrì, mì dré tà nda kì zirà'a tíá ko dhi 'á. ⁹ Dì ásà dhi, mì kàdré tà zi Gìkà tí kònìni:

«Àma kì Atá bhù na dhi,

lè móndyá wáyì dhi ì kònì dhi, mì Gìkà lólo 'ì dhi be.

¹⁰ Ámi Òpì kàtsá móndyá wáyì ì kòfalé wà.

Tà mí dré adrélé lèle 'òle dhi ì kò'o ru kònwa bvò dri,
ngóro dré adrélé 'òle bhù na dhi t́nì.

¹¹ Mí kàfè àma dré mápà kítswálépi àma sè kítú ándrò kònìdhi sè dhi wà.

¹² Mí kòtrì àma kì tàkonzì ì,

ngóro mà dré kpà adrélé móndyá tàkonzì 'obhá àma rú dhi kya kì tri dhi t́nì.

¹³ Mí kòtayí àma tà dré tabhìle, àma kì 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.

Be ró dhi, mì kàpá àma Dhya kònzi drígásè.»^w

¹⁴ Mì kàdré móndyá tàkonzì 'obhá àmi rú dhi kì tàkonzì tri dhi, àmi kì Atá bhù na dhi ni kókpà àmi kì tàkonzì tri. ¹⁵ Dì, mì kàdré àmíkya móndí kì tàkonzì tri ko

^w6:13 Wárágà àruka Gìkà ni Kúlí tísìzo àyi dri dhi ì léna dhi, à adré kpà kúlí kònì kì kisé kònwa: [Tàko ko, òpì, rìnyí, mìlanzilanzì be dhi ì mína 'ì kóná vésè kólyá! Kònìni.]

dhi, àmi kɪ Atá kitswá kpà àmi kɪ tàkonzì tri ko.»

Tàbirí mvòma adrézó tà zi Gìká tí dhi

¹⁶ «Mì kàdré tàbirí mvo adrézó tà zi Gìká tí dhi, mì kòtayí àmi kɪ mibhalé adrélé kizà ro túrúpúbhá kya tɪni dhi ko. Àngyá ko, àyi nda ì adré àyi kɪ mibhalé ladzá atsálé kizà ro tadházóá móndí ì dré dhi, ì adré tàbirí mvo. Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì kisú àyikya làgí wáyí ì dré kitswálé kisúlé dhi dre. ¹⁷ Dì, mì ró dhi, mí dré adrérà'a tàbirí mvo dhi 'á dhi, mí kàdré ámi mibhalé dzi, adrézó kpà dò da mí dri, ¹⁸ dhya àlo kònìró ko tàle dhi, mí adré tàbirí mvo dhi. Ngbà 'í ámi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi kɪ ni dhi ni nìà nì. Dì ámi Atá adrélépi tà lùzu ró nda kɪ no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.»

Ngá làgí be kàdrì dhi kɪ lokoma bhù na dhi

(À kònò kpà Lúkà 12:33-34)

¹⁹ «Lè mì kòndà ngá làgí be kàdrì dhi ì lokólé àmi dré kònwa bvò dri ko. Tàko ko, bvò kònìdhi àrà órò dré adrézó ngá si, kìndrì dré adrézó ngá mbe, ìndì kùgú ì dré adrézó fìle ngá kugù dhi 'ì. ²⁰ Dì, mì kàdré àmikya ngá làgí be kàdrì dhi kɪ nda lokólé àmi dré bhù na. Kònàle dhi, órò sì ngá ko na, kìndrì mbe ngá ko na, kùgú ì fì kpà ngá kugù ko na. ²¹ Tàko ko, àrà ángùdhi àmi kɪ ngá làgí be kàdrì dhi ì dré adrézó lána dhi na dhi, àmi kɪ togó ni adré kókpà kònàle.»

Dhyá kɪ mì tálà rúbhá àdhya 'ì

(À kònò kpà Lúkà 11:34-36)

²² «Dhyá kɪ mì tálà adrélépi ngádra fe rúbhá dré dhi 'ì. Ámi mì kàdré dóro dhi, ámi rúbhá wáyí dhi ni adré ngádra 'á. ²³ Dì, ámi mì kàdré drà ro dhi, ámi rúbhá wáyí dhi ni ína adré tínímvá na. Dì ngádra adrélépi mí léna dhi kàdré ína tínímvá ro dhi, tínímvá nda ni adré kàdrì lavúlé!»

Gìká yà, kó ngalè làfa yà dhi

(À kònò kpà Lúkà 16:13)

²⁴ «Dhya àlo kitswá mírì rì dhi kɪ tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'òá

kònìni dhi, a ni àlo ni ni ga, adrézó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrézó àzya ni ni ayízè. Di mì kitswá adrélé Gìkà ni tà 'o, adrézó kpà làfa ni tà 'o àyi ki màràbà tìni lókyá àlo sè bwà ko.»

Dhyá ki togó bhàma lanzìle ko dhi

(À kònò kpà Lúkà 12:22-31)

²⁵ «Di àsà dhi, má adrè tàá àmi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè mì ni dra àdho ngá mvu ya dhi. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhi. Àmi ki lídrì lavú tsì mánýàngá ko? Àmi ki rúbhá lavú tsì kítá ko? ²⁶ Mì nò rè àrí i ká. Ì kidhí ngá ko na, ì akónà ngá ko na, ì lokó kpà ngá kòbhó na ko na. Di, àmi ki Atá bhù na dhi adrè ína ngá fe àyi dré tèle. Di àmi ki tà lavú tsì àrí kya ko? ²⁷ Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá àyi lídrì ni lókyá ni drì timbà tsà, dré adrélé àyi togó bha lanzìle dhi sè bwà dhi nì?

²⁸ Mì adrè kpà àmi ki togó bha lanzìle kítá ni tà sè àdho tà sè? Mì nò rè ngalè pfò mbì na dhi ì adrè topfòle ngíni ya dhi ká. Ì 'o àzí ko na. Ì ledé kpà kítá ko na.

²⁹ Di, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Ndìndì ópí Sòlòmónò rúku ni íbe títi dhi asó tá kítá aveave pfò nda ki àlo àdhya tìni dhi ko. ³⁰ Gìkà kàdré kó mbì adrélépi ándrò kònwa gò kìdru dra bhèzoá àtsí na dhi ki tosó kònìni be dhi, a ni di vélé àmi ki tosó dóro àyi ki lavú ngíni? Àmi àmìkya móndí tà ka'ika'i íbe tsà dhi 'i!

³¹ Mì kòbhà di àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó tàá dhi «Mà ni dra àdho ngá nya?» ya, «Mà ni dra àdho ngá mvu?» ya, kó ngalè «Mà ni dra àdho asó?» ya dhi ko. ³² Tàko ko, pàgánò ì adrè àyikya ngá títi nda ki nda kòdhya landè àko ró. Àmi ki Atá bhù na dhi nì kpà tàle dhi, àmi lovó íbe ngá nda ki kisúzó dhi be. ³³ Di mì kàdré rè zyà Gìkà ni Òpì nda akódhi ni tà gyǎgya íbe 'íká, gò akódhi kòtimbàró kpà ngá nda i títi àmi dré ndò.

³⁴ Di àsà dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle tà adrèbhá alìle kìdru dhi ki tà sè dhi ko. Àngyá ko, tà kìdru àdhya ki kitswá kítú kìdru nda sè. Kítú àlo àlo títi dhi ki kizà kitswá kítú nda sè.»

Móndí kɛ tàbvó tàma ko dhi

(À kònò kpà Lúka 6:37-38, 41-42)

¹ Yésu gò tàá dhi: «Mì kàdré móndí kɛ tàbvó ta ko, Giká kòtáro kpà àmi kɛ tàbvó ko dhi bvó. ² Tàko ko, Giká ni àmi kɛ tàbvó ta ngóro mì dré adrélé móndí kɛ tàbvó ta dhi tɛni. A ni kpà àmi kɛ tà tabhì ngóro mì dré adrélé móndí kɛ tà tabhì dhi tɛni.

³ Mí adré mína kayísá kórònyá mvá àmi adrúpi mína dhi ni no gò, adrézó fa gú mí mína dhi ni atógyà ko àdho tà sè? ⁴ Mí adré àmi 'o ngíni tàá àmi adrúpi dré dhi «Mí 'o má kàpèró kayísá kórònyá mvá mí mìlésè» dhi, tàkò fa gú dré adrérà'a àmi tàndi mína dhi 'á dhi? ⁵ Mí túrúpfú líyí 'i! Mí kàpè rè zyà fa gú nda mí mìlésè 'íká, gò mí kògòró ngá no dra kitswázó kayísá kórònyá mvá nda ni apè àmi adrúpi mìlésè ndò.»

Tà lólo fèma móndyá dra tà nda kɛ gabhá dhi i dré ko dhi

⁶ «Mì kòfè tà lólo kòkí i dré ko, ì kògòró àyi kɛ alá àmi kɛ títí ko sè. Mì kòbhe àmi kɛ mà̀yìkà aveave dhi i tìgá i kandrà ko, ì kàtóro àyi pálé ko sè.»

Tà zìma, ngá ndàma ìndì dzóti gàma

(À kònò kpà Lúka 11:9-13)

⁷ «Mì kàdré tà zi Giká tí gò, kò'oró tà nda àmi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúró. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìró àmi dré. ⁸ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà zi Giká tí dhi adré kisúá. Dhya adrélépi ngá nda dhi adré kisúá. Dhya adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adré kpà nzìá.

⁹ Àmi ànzì kɛ atá ro ni ì, àmi kɛ mvá kàdré mápà zi àmi tí dhi, mì ni tsì kírà fe drá kòdhya? ¹⁰ Àmi kɛ mvá kàdré kosyá zi àmi tí dhi, mì ni tsì ni fe drá kòdhya?

¹¹ Dì àmi móndí kònzì ró ni ì, mì kònì adrélé ngá dóro fe àmi kɛ ànzìmvá i dré dhi be dhi, àmi kɛ Atá bhù na dhi ni ngá dóro fe dhya adrèbhá zìá í tí dhi i dré tà tàndi ró!»

Tà dóro 'òma móndí i dré dhi

¹² «Di tà tíí ì sè dhi, mì kàdré tà 'o mómndí ì dré ngóró mì dré adrélé lèlè ì kò'o àmì dré dhi tíni. Tàko ko, mì kàdré 'òá kòǹ̀ni dhi, mì adré tà tíí Mósè ì tátítrí kúlí ìndì pròfétà ì dré adrélé tàlè à kò'o dhi kì 'o kòdhya.»

Fìma dzóti wàlepi ko dhi 'ásè dhi

(À kònò kpà Lúkà 13:24)

¹³ «Mì kòlavú dzóti wàlepi ko dhi 'ásè fìlè Gìkà ì Òp̀̀ na. Tàko ko, dzóti adrézó fìlè 'ásà ìndì láti adrézó lavúlé 'ásà lèlè dràdrà kúsú dhi wawà. Mómndí zyandre dhi ì adré fìlè dzóti wawà nda 'ásè dhi àyi. ¹⁴ Di, dzóti adrézó fìlè 'ásà ìndì láti adrézó lavúlé 'ásà lèlè lídrì kúsú dhi wa ìna ko. Ngbà 'í mómndí àlò àlò dhi ì adré dzóti nda ì kúsú àyi.»

Fa ì lò'wa ì ìbe dhi

(À kònò kpà Lúkà 6:43-44)

¹⁵ «Mì kàdré àmì kì líkí pròfétà kìnzò ro dhi kì tà sè. Àngyá ko, àyi nda ì adré àyi kì ladzá alìlè àmì vélé ngóró kábilígyà ì tíni. Tákò àyi léna dhi, àyi kàlagí àtrá 'ì. ¹⁶ Mì ì kítswá àyi kì ì lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi ì sè. À adré tsì vínò lò'wa kì kùtsí sílè 'í? À adré kó fìgì lò'wa kì áyìdhá sílè 'í? Tàdzí ko. ¹⁷ Fa dóro tíí dhi ì adré lò'wa dóro 'a kòdhya. Di, fa kònzi ì adré àyíkya lò'wa kònzi 'a kòdhya. ¹⁸ Fa dóro kítswá lò'wa kònzi 'a bwà ko. Fa kònzi kítswá kpà lò'wa dóro 'a bwà ko. ¹⁹ Fa tíí adrèbhá lò'wa dóro 'a ko dhi ì, à adré togá lebhélé àtsí na. ²⁰ Di ngóró mì dré adrélé fa kì ì lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi ì sè dhi tíni dhi, mì ì kókpà pròfétà kìnzò ro dhi kì ì, tà ì dré adrélé 'òlè dhi ì sè.

Tà tàma ìndì tà 'òma

(À kònò kpà Lúkà 13:25-27)

²¹ Mómndyá tíí adrèbhá áma zi «Mírì, Mírì!» dhi ì kítswá fìlè Òp̀̀ bhù àdhyà na ko. Ngbà 'í àyi adrèbhá tà áma Atá bhù na dhi dré adrélé lèlè à kò'o dhi kì 'o dhi kì fì lána àyi. ²² Kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi, mómndí bí dhi kì tàá má dré dhi: «Mírì, Mírì, mà longó tá tsì ámì kúlí pròfétà kya tíni ámì rú sè ko? Mà dro tá tsì tírì kònzi ì ámì rú sè ko? Mà 'o tá tsì tà líndrìga ró bí dhi ì ámì rú sè ko?» ²³ Di, má ì

go tàá àyi dré dhi: «Má nì àmi tàdzí ko! Àmi tà kònzì 'obhá nì ì, mì nga má mìlésè!»»

Dzó sìma kírà dri dhi

(À kònò kpà Lúka 6:47-49)

²⁴ «Dì dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí kòdhi kì yi gò adrézó ka'íá 'òle dhi, sù ngóro agó tògya ró áyi dzó silepi kírà dri dhi tìni. ²⁵ Kozya dré dhìzo, yí dré tìzo gò, lyă dré dzó nda nì vizo dhi, dzó nda dré arízó ko, pá nì nì bhàle kírà dri dhi sè.

²⁶ Dì, dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí kòdhi kì yi gò adrézó ka'íá 'òle ko dhi, sù ngóro agó azaaza áyi dzó silepi sínyí dri dhi tìni. ²⁷ Dì kozya dré dhìzo, yí dré tìzo gò, lyă dré dzó nda nì vizo dhi, dzó nda dré arízó akílé nyñyi.»

²⁸ Yésu kòtà tà nda ì akílé dre dhi, mónnyá zyandre ì dré adrézó véle síbhálé be ngbo tà dré tadhálé nda kì tà sè. ²⁹ Tàko ko, akódhi nì kúlí ì tá lanzìlanzì ro. Adré tá ìna àyi kì tadhá ngóro àyi kì tátrítrí kúlí tadhábhá kya tìni ko.

8

Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi

(À kònò kpà Márokò 1:40-45; Lúka 5:12-16)

¹ Yésu kàsí kòngó nda drìlésè dre dhi, móndí zyandre lavúlé dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi nì lebè. ² Dì agó àlo kàrí dré rùle dhi dré alìzo adhéle áyi kórókó tìti Yésu kandrá, tàzoá drá dhi: «Mírì, mì rìnyí ìbe kítswázó áma temvé tidrìlé, mí kòlè dhi.» ³ Dì Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi nì tabè gò, tàzoá drá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírìkpírì wà!» Gbă kòdhwa, agó nda dré adrízó kàrí drà nda lésè. ⁴ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lè mína ámi tadhá kòwánà dré nòle, ìndì mí fè ngá Gìká dré ngóro Mósè nì tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni, tadházóá móndí ì dré dhi, mí adrí dre káyà dhi.»

Sòdá kì kàdrì àlo dhi ka'í Yésu bàti

(À kònò kpà Lúka 7:1-10; Yòwánì 4:43-54)

⁵ Yésu kògò tsàle Kàpàrànwúmà na dre dhi, Rómà ki sòdá ki kàdrì àlo dhi dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni ti lizí ⁶ tazoá dhi: «Mírì, áma màrábà adré ayilé drà be bhà na. Akódhi ni pá àbvò ro, ìndì rúbhá ni adré aswálé tò.» ⁷ Yésu tà drá dhi: «Má ni li akódhi ni tidrí.» ⁸ Di, sòdá ki kàdrì nda logó drá dhi: «Mírì, má kitswá mána ámi lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì mí dré fizo áma dzó na dhi ko. Di, mí kòtà ndiri kúlí àlo gò, áma màrábà nda kàdríró. ⁹ Tàko ko, áma tàndi, ma áma kàdrì ki rinyí zàle. Ma kpà sòdá fbe má zàle. Má kàdré tàá àyi ki àlo dré dhi «Mí lè!» dhi, adré lèle. Má kàdré tàá àzya ni dré dhi «Mí alè!» dhi, adré alèle. Má kàdré kó tàá áma màrábà dré dhi «Mí 'o tà kòdhi!» dhi, adré 'òá.» ¹⁰ Di Yésu kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni líndrí dré gazo. Dré áyi alázó tàá mónyá adrébhá áyi lebé dhi i dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Má kisú rè dhya àlo adrélépi tà ka'ika'lì fbe kònìni dhi Ìsèrélè ànzi i kòfalé ko. ¹¹ Má adré tàá àmi dré dhi: Mòndí zyandre dhi ki angá kitú dré apfòrà lésè ìndì kitú dré ndìrà lésè, lírìlé mísá làgàsè tùmání Àbàràrà fbe, Ìsákà be, ìndì Yàkòbhò be Òpì bhù àdhya na. ¹² Di, kàdré mónyá kitswábhá tá ffile Òpì nda na dhi ki tà sè dhi, à ni àyi ki bhe kivì na, àrà tínímvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi.»

¹³ Gò Yésu dré tazoá sòdá ki kàdrì nda dré dhi: «Mí nzi mí bhàna. Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé ka'ile dhi tíni!» Di akódhi ni màrábà nda dré adrízó gbã lókyá nda sè.

Yésu tidrí dràbhá bí dhi i

(À kònò kpà Márokò 1:29-34; Lúka 4:38-41)

¹⁴ Àmvolàsà dhi, Yésu dré lizo Pétèró ni dzó na gò, akódhi ni àdrá ni kisú lánká na, rúbhá ni dré tá adrélé àtsi ró dhi sè. ¹⁵ Di Yésu dré tòkó nda ni drígá tabèzo gò, rúbhá àtsí nda dré pfòzo rúásà. Gò tòkó nda dré ngàzo kidhólé ngá fe Yésu dré nyàle.

¹⁶ Ìndró kàdrì dre dhi, à dré mòndí bí tírí kònzi fbe àyi léna dhi ki adzízó Yésu vélé. Di akódhi dré tírí kònzi nda ki dròzo topfòle àyi lésè kúlí sè. Dré kpà mòndí drà fbe dhi ki tidrízó tíí. ¹⁷ Di tà longólé pròfétà Èsáyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni.

Longó tá dhi:

«Akódhi ni tãndi do àma ki tà yàyà dhi i,
àma ki drà ki dòzo kpà í rú.»^x

Móndyá adrèbhá Yésu ni le lebèle dhi i

(À kònò kpà Lúkà 9:57-62)

¹⁸ Yésu kònò móndí zyandre ru kimóbhá í làgàsè kúrú dhi i dre dhi, dré tazoá áyi lebèbhá i dré dhi, ì kòzya tãpãriandre ni ta'á na. ¹⁹ Gò tãtrítrí kúlí tadhábhá ki àlo dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Tadhálépi, má ni ámi lebè àrà tíí ángùdhi mí dré adrézó lìle dhi i 'àsè.» ²⁰ Yésu logó drá dhi: «Kìlìwá i àyi ki bhú fbe. Àrí i kpà àyi ki bhà fbe. Di, Móndí ni Mvã ína àrà í dré kitswázó áyi drì la lovózó dhi àko.»

²¹ Go Yésu ni lebèlepi àzya dhi dré tazoá drá dhi: «Mírì, mí kòtayí rè zyà ma lìle àma atá ni si 'íká.» ²² Di, Yésu logó drá dhi: «Mí lebè ma! Mí tayí móndí dràbhá dre dhi i àyi ki àbvò ki si.»

Yésu kíkí kàgùmá

(À kònò kpà Márokò 4:35-41; Lúkà 8:22-25)

²³ Yésu ì dré tombàzo bwátù na lebèbhá ni fbe gò, ì dré kidhózó adrélé zyàle tãpãriandre ni ta'á na. ²⁴ Gbã kòdhwa, kàgùmá dré ngàzo adrélé vile tãpãriandre nda mi gò, yí adrélépi longálé dhi dré adrézó lodàle bwátù na. Di, Yésu adré tá ína ayí ko. ²⁵ Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni toró tazoá dhi: «Mírì, mí tídrí àma wà! Mà adré dràle!» ²⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi tà ka'ìka'ì fbe tsà ni i, mì adré ngá ro àdho tà sè?» Di dré ngàzo ligílé lyãandre nda i dri tãpãriandre nda be gò, ngá dré gòzo bhùle ndiii. ²⁷ Di àyi ki líndrí dré gàzo bhwãbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá ína móndí kára be ngíni dhi 'i, ndíndi lyãandre i tãpãriandre be dhi ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'ì 'òle ní?»^y

^x8:17 À kònò Èsáyà 53:4.

^y8:27 À kònò Longó i 65:8; 89:10; 107:23-32.

Yésu tídrí àgo rì tírì kònzi íbe àyi léna dhi í

(À kònò kpà Márokò 5:1-20; Lúka 8:26-39)

²⁸ Yésu kòzya tápáriandre ni ta'á na tsàle bvò Gádàrà kya na dre dhi, àgo rì tírì kònzi íbe àyi léna dhi ì dré apfòzo mógó lésè alìle ru kisú akódhi be. Àyi nda ì dré tá adrélé móndí tòmbatòmba í ró tò dhi sè dhi, dhya àlo kitswá tá lavúlé àrà nda 'ásè bwà ko. ²⁹ Gò ì dré ngàzo loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Giká ni Mvágó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'í? Mí alì tsi kònwa àma kí 'o kònzi lókyá bhàle dhi kandrà?»

³⁰ Àyi làgana vwàvwà ro tsà dhi, tìgá kí pàrí andre adré tá ngá nya. ³¹ Dì tírì kònzi nda ì dré Yésu ni ti lizízo tazoá dhi: «Mí kàdré 'òle àma kí dro dhi, mí kòmù àma lile tífílé tìgá kòna í léna.» ³² Yésu tà àyi dré dhi: «Mì lè!» Dì ì dré topfòzo àgo rì nda í lésè, lile tífílé tìgá nda í léna. Gbã kòdhwa, tìgá nda ì dré ndìzo tíí kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhélé tápáriandre na todràle. ³³ Gò tìgá nda kí líkíbhá ì dré ngàzo ràle tà tíí lavúbhá nda kí rúbí longó bhàandre na. Ì longó tá kpà tà atsálépi àgo rì tá tírì kònzi íbe àyi léna nda í rú dhi. ³⁴ Gò mónnyá tíí dhi ì dré apfòzo bhàandre nda lésè alìle ru kisú Yésu be. Dì, ì kònò akódhi dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízo, kòngaró àyi kí bvò 'ásè be dhi bvó.

9

Yésu tídrí agó àlo pá be àbvò ro dhi

(À kònò kpà Márokò 2:1-12; Lúka 5:17-26)

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré mbàzo bwátù na gòle zyàle tápáriandre ni ta'á na, tsàle àyi tándì ni bhàandre na.^z ² Kònàle dhi, móndí àruka ì dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózo kíndri dri alìzo ába akódhi vélé. Yésu kònò àyi kí tà ka'ika'ì dre dhi, dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma mvá, mí tsi togó! À trì ámi tàkònzì í dre!» ³ Dì, tátítrí kúlí tadhábhá àruka ì dré dhèzo adrélé kisùá àyi léna

^z9:1 Bhàandre Yésu dré bhà mòzo lána dhi tá Kàpàrànwúmà 'í. À kònò Mátáyò 4:13; Márokò 2:1.

dhi: «Dhya kòndi adrè ína Giká ni dha kúlí kòdhi sè!»

⁴ Yésu dré tà ì dré tá adrélé kisùle nda ni nizo kyá gò, tàzoá dhi: «Mì adrè àmíkya tà kònzì kisù àmi léna àdho tà sè?» ⁵ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kòndhi dré dhi, ángùdhi 'í: «À trì ámi tàkonzì ì dre» dhi, kó ngalè, «Mí nga, mí kidhó atsí to» dhi? ⁶ Má adrè lèá mì kòni dhi, Mòndí ni Mvá rìnyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Di dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ⁷ Di agó nda dré ngàzo nzìle í bhàna. ⁸ Mòndyá zyandre ì kònò tà nda dre dhi, àyi kí togó dré gàzo tirì dré. Gò ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle, dré rìnyí múrúngú afèle mòndí ì dré kòni dhi sè.

Yésu azí Mátáyò

(À kònò kpà Márokò 2:13-17; Lúkà 5:27-32)

⁹ Yésu kàpfò kònalésè gò adrélé lile dre dhi, dré agó àlo rú be Mátáyò dhi ni no adrèrà'a lírìlé mèdáyì lagírà na. Dré tàzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» Di Mátáyò nda dré ngàzo adrélé Yésu ni lebè.

¹⁰ Bvóá dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni íbe Mátáyò ni dzó na gò, ì dré lírízó mísá làgàsè adrélé ngá nya. Di mèdáyì lagíbhá bí dhi ì, ìndì mòndí bí adrélé nòle tàkonzìbhá ro dhi íbe dhi ì alì tá kpà lírìlé mísá làgàsè túmání àyi íbe. ¹¹ Di Fàrisáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré ngàzo lizíá Yésu ni lebèbhá ì tí dhi: «Àmi kí tadhálépi adrè ngá nya túmání mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tàkonzìbhá íbe àdho tà sè?»

¹² Yésu kòyi tà lizílé nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mòndyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gà kódzó ko na. Be ró dhi, mòndyá drà ro dhi ì adrè àyíkya ndàá àyi. ¹³ Di, mì kòlì àmíkya tà tísìle Giká ni Kúlí na kòndhi ni àndu nda nìle: «Má adrè mòndyá adrèbhá àyi kí àzya kí kizà bha dhi kí nda kòdhya. Má adrè mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi kí nda kòdhya ko.»^a Tàko ko, má alì mòndyá adrèbhá àyi kí no gyàgya dhi kí azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá kí azí kòdhya.»

^a9:13 À kònò Òséyà 6:6.

À lizí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri

(À kònò kpà Márokò 2:18-22; Lúka 5:33-39)

¹⁴ Àmvolàsà dhi, Yòwánì Bàtísimò fèlepi ni lebèbhá ì dré alìzo Yésu véle lizíá tíá dhi: «Áma Fàrìsáyò ìbe dhi ì, mà adré kó tàbirí mvo rä, adrézó tà zi Giká tí dhi, ámi lebèbhá ì adré ò àyíkya tàbirí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá azílé gwányá làmó àdhya lé dhi kí kitswá tsì adrélé kizà ro, ì dré adrérà'a tùmání tòkó líyí be dhi 'á? Tàdzí ko! Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalésè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.

¹⁶ Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílépi dhi ìbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo véle lasílé lile drìdrì.

¹⁷ Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo dà vínò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vínò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, vínò tídhí nda ni abhò kíní àku nda kí lasí gò, vínò dré kutúzó gò, kíní nda ì dré abízó tíí. Ásà dhi, à adré vínò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna, adrézó ngá rì nda kí líkí dóro.»

Yésu tídrí tòkó àlo dhi, ìndì tingá mvátòkó àlo dhi dràdrà lésè

(À kònò kpà Márokò 5:21-43; Lúka 8:40-56)

¹⁸ Yésu dré tá adrérà'a tà nda kí ta dhi 'á dhi, Yúdà ànzì kí kàdrì kí àlo dré alìzo adhélé áyi kórókó tíí akódhi kandrà, tàzoá drá dhi: «Áma zapi drà nyànomvá kòndì. Dì, mí alì ámi drígá bha akódhi dri wà, kàdríró be dhi bvó!» ¹⁹ Dì Yésu ì dré ngàzo lebèbhá ni ìbe adrélé lile agó nda vésè.

²⁰ Gbã lókyá nda sè dhi, tòkó àlo kàrí dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drì-rì dhi dré áyi kisízó ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá tí tabè. ²¹ Àngyá ko, adré tá ína kisùá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá tí kòdhya dhi, má ni adrí.» ²² Dì Yésu dré áyi alázó tòkó nda ni no gò, tàzoá dhi: «Áma zapi, mí tsi togó! Ámi tà ka'íkà'ì tídrí mí dre.» Dì akódhi nda dré adrízó gbã lókyá nda sè.

²³ Dì Yésu kòlì tsàle Yúdà ànzì kí kàdrì nda bhàna dre dhi, dré làrí tswabhá kí nòzo tùmání móndí zyandre adrèbhá tongólé dhi ìbe. ²⁴ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì

nga kònwàsè. Tàko ko, mvátòkó kòdhi drà ko. Adré ína ayí ko.» Gò ì dré dhèzo adrélé akódhi ni gu. ²⁵ À kòdro mónnyá zyandre nda ì topfòle kivì na dre dhi, Yésu dré fìzo dzó nda na, mvátòkó nda ni drígá ru gò, akódhi dré ngàzo kuru. ²⁶ Gò tà nda ni rúbí dré la'úzó bvò nda 'àsè tíí.

Yésu tidrí àgo rì mì kùdúkùdu ró dhi ì

²⁷ Yésu kàpfò dzó nda lésè adrélé lile dre dhi, àgo rì mì kùdúkùdu ró dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè loyóába dhi: «Dàwídì ni Mvá, mí bhà àma kí kizà wà!» ²⁸ Yésu kòtsa bhàna fìle dzó na dre dhi, àyi nda ì dré àyi kí kisízó ànyi akódhi làga. Dì akódhi dré àyi kí lizízó tàzoá dhi: «Mì adré ka'íá dhi, má ni kitswá àmi kí tidrí bwà?» Ì logó drá dhi: «Àyíya, Mírì.» ²⁹ Gò Yésu dré àyi kí mì tabèzo, tàzoá dhi: «Tà nda kò'o ru àmi dré ngóro mì dré adrélé ka'ile dhi tìni!» ³⁰ Dì àyi kí mì dré ru nzìzo adrélé ngá no. Gò Yésu dré àyi kí bí sèzo tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko.» ³¹ Dì, ì kòpfò dzó nda 'àsè dre dhi, ì dré àyikya lizo Yésu ni rúbí longóbe la'ulé bvò nda 'àsè tíí.

Yésu tidrí ábhábhá àlo tírí kònzì fbe dhi

³² Ì dré tá adrérà'a apfòle dzó nda lésè dhi 'á dhi, à dré agó àlo tírí kònzì fbe í léna, adrélépi kpà ábhábhá ro dhi ni adzízó Yésu vélé. ³³ Dì Yésu dré tírí kònzì nda ni dròzo pfòle ábhábhá nda lésè dhi, dré kidhózó adrélé kúlí ta. Mónnyá zyandre kònàle dhi kí líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «À nò rè tàdzí tà 'òle làsú be kònìni dhi ìsèrélè 'a ko!» ³⁴ Dì, Fàrisáyò ì adré tá àyikya tàá dhi: «Dhya kòdhi adré tírí kònzì kí dro topfòle móndí ì lésè, tírí kònzì kí kàdrì ni rìnyí sè.»

Lànyá líyí ni tí lizima, kòmùró àzibhá ì lile áyi lànyá lokó dhi

³⁵ Gò Yésu dré ngàzo adrélé tatsíle bhàandre tíí ì 'àsè ìndì bhà tíí ì 'àsè, tà tadhábe Yúdà ànzì kí lísàmbò dzó ì 'àsè, Rúbí Taní Giká ni Òpì àdhya ni longóbe, ìndì móndí kí tidríbe àyi kí drà tíí ì lésè. ³⁶ Dì dré tá adrérà'a móndí zyandre dhi kí no dhi 'á dhi, adré tá kizà do áyi togó na àyi kí tà sè. Tàko ko, ì adré tá landèle tò, ìndì tà adré tá àyi kí lavú. Àyi tá ngóro kábilígyà adrèbhá àyi kí líkílèpi àko

dhi i t́ni. ³⁷ Di dré t̀azoá áyi lebhá i dré dhi: «Lányá ka amvú na lavulé dre. Di, àzibhá adrébhá lánýá nda ni lokó dhi ki àbvò yókódhó. ³⁸ M̀i kàdré di lánýá nda ni líyí ni ti lizí, kòmùró àzibhá i l̀le áyi lánýá lokó be dhi bvó.»

10

Yésu tibhù àpóstolò mudrí-drì-rì dhi i l̀le àzì na

(À kònò kpà Márokò 3:13-19; 6:7-13; Lúka 6:12-16; 9:1-6)

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré áyi lebhá mudrí-drì-rì dhi ki azízó gò, rinyí f̀ezo àyi dré kitswázó tirí k̀nzi ki dro móndí i l̀sè, ìndì kitswázó móndí ki tidrí àyi ki drà tíí i l̀sè. ² Àpóstolò mudrí-drì-rì nda ki rú i tá: Simónà (adrélé kpà rú zile Péterò dhi), adrúpi ni Àndréyà, Yàkóbhò Zèbèdáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwánì, ³ Filípò, Bàràtòlòmáyò, Tòmá, Mátáyò (mèdáyì lagílèpi dhi), Yàkóbhò Àlàfáyò ni mvá, Tádáyò, ⁴ Simónà (adrélépi àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi), ìndì Yùdásì Ìsikàriyótà (dra Yésu ni lefèlepi k̀ribhá i drígá dhi).

⁵ Di Yésu dré dhya mudrí-drì-rì nda ki tibhùzo, tà lazízó àyi dri k̀nini: «M̀i l̀i mónnyá sùrú twá ro dhi i véna ko. M̀i f̀i kpà bhàandre àlo Sàmàriyà kya na ko. ⁶ Be ró dhi, m̀i l̀i àmikya Ìsèrèlè ànzi avìbhá kábilígyà i t́ni dhi i véna. ⁷ M̀i dré adrérà'a l̀le dhi 'á dhi, m̀i kàdré longóá móndí i dré dhi: «Òp̀i bhù àdhya atsá ànyi dre!» ⁸ M̀i kàdré dràbhá ki tidrí, adrézó móndí dràbhá dre dhi ki t̀ngá dràdrà l̀sè, adrézó móndí k̀rì dré rùle dhi ki tidrí, adrézó tirí k̀nzi ki dro topfòle móndí i l̀sè. M̀i kàdré tà 'o móndí i dré àngyá, ngóro m̀i dré kisulé àngyá dhi t́ni.

⁹ M̀i do órò 'i yà, àrezá 'i yà, kó ngalè làfa lò'wa mvá 'i yà dhi àmi rú ko. ¹⁰ M̀i kòdo k̀mvò atsí sè dhi 'i yà, kítá agá l̀sè dhi ni àzya 'i yà, kámókà àzya 'i yà, kó ngalè kùtù fa 'i yà dhi ko. Tàko ko, adré lèá dhi, dhya àzì 'òlepi dhi k̀nya áyi landè.

¹¹ Bhàandre ángùdhi yà, ngalè bhà tsà ángùdhi yà m̀i dré dra f̀izo lána dhi na dhi, m̀i k̀ndà rè zyà móndí kitswálèpi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi 'íká gò, m̀i kàdréro ayílè akódhi nda bhàna tsàle kítú m̀i dré dra ngàzo àrà nda 'àsè dhi tú. ¹² M̀i kàdré f̀ile dzó àlo dhi na dhi, m̀i kòtà dhi: «Tà k̀drí k̀drì kàdré dzó k̀ndhi 'á.»

¹³ Mòndyá dzó nda lé dhi ì kàdré àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, tà kìdríkìdri àmíkya nda kàdré àyi dri. Dì, ì kàdré àmi ki ka'ì dòle dóro ko dhi, mì kò'o tà kìdríkìdri àmíkya nda agòle àmi vélé. ¹⁴ Dzó ángùdhi yà, ngalè bhàandre ángùdhi yà dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kúlí yìzo ko yà dhi na dhi, mì kòpfò 'ásà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrí àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre. ¹⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Kítú Giká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño mòndyá bhàandre nda lésè dhi i dri, mòndyá Sòdómà i lésè Gòmórà be dhi kya ki lavú.»

Kizà adrébhá alìle dhi i

(À kònò kpà Márokò 13:9-13; Lúka 21:12-17)

¹⁶ «Mì yi rè ká! Má adré àmi ki mu ngóro kábilígyà i tíni trú kàlagí i kòfalé. Ásà dhi, lè mì kàdré tògya ró ngóro nì i tíni, adrélé kpà tà àko àmi rú ngóro kòbhòlà i tíni. ¹⁷ Mì kàdré àmi ki líkí mómí ki tà sè. Tàko ko, ì ni àmi ki 'o topfòle tàbvó tǎrà i 'ásè, adrézó àmi ki bhwa àyi ki lèsámò dzó i 'ásè. ¹⁸ Áma tà sè dhi, à ni àmi ki tidri topfòzo àmi fbe gùvèrènerè i kandrásè ìndì ópí kàdrì i kandrásè, mì kòkìswáro áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré, ìndì mómíyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁹ Dì, à kàdré àmi ki dri tàbvó tàle dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile tà mì dré dra tàle àmi rúsè yà, kó ngalè mì ni tà nda ni ta ngíni ya dhi dri dhi ko. Giká ni tà mì dré kìswalé tàle dhi ni fe àmi dré gbǎ lókyá nda sè. ²⁰ Àngyá ko, mì ni adré tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, àmi ki Atá ni Tirí ni adré tàá àmi tí dhi nì.

²¹ Mómí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràle kàribhá i drígá. Ànzi ki atá ki kpà àyi ki ànzi ki lefè todràle. Ànzimvá ki ligí àyi ki tibhá i rú, adrézó àyi ki 'o todràle.

²² Mómíyá títi dhi ki togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. Dì, dhya adrélépi ína togó tsi, adrézó àyi totó tǎtà tsàle kùdù na dhi ni adrí. ²³ À kàdré àmi ki mì pfo bhàandre àlo dhi na dhi, mì kòlapá lile àzya ni léna. Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kitswá tàdzí tatsíle bhàandre títi ìsèrélè ànzi kya i 'ásè drìdrì Mómí ni Mvá dré dra agòzo dhi kandrà ko.

²⁴ Dhya adrélé tadhálé dhi lavú ína dhya adrélépi àyi tadhá dhi ko. Dhya adrélépi

màràbà ro dhi lavú kpà áyi mírì ko. ²⁵ Adré làá dhi, dhya adrélé tadhále dhi kàtsá dhya adrélépi áyi tadhá dhi t́ni. Adré kpà làá dhi, màràbà kàtsá áyi mírì t́ni. À kàdré dzó líyí zi Bèlèzèbúlè ro be dhi, à ni di vélé mónnyá akódhi ni dzó lé dhi ki lodhá ngíni?»^b

Dhya kitswálépi m̀ dré ròle dhi

(À kònò kpà Lúkà 12:2-9)

²⁶ «Di m̀ kòro mónní àlomvá ko. Tàko ko, à ni tà títi lùzu ró dhi ki tadhá ngádra 'á. À ni kpà tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle mónní ì dré nìle dóro. ²⁷ Di tà má dré adrélé tàle àmi dré t́nìmvá na dhi i, m̀ kàdré tàá ngádra 'á. Tà adrélé tàle àmi bína kòyàyà sè dhi, m̀ kàdré longóá dzódri i lésè. ²⁸ M̀ kòro dhya adrèbhá mónní ki rúbhá ki tupfú todràle gò, ì dré kitswázó àyi ki lídrì pfu bwà ko dhi i ko. Be ró dhi, m̀ kàdré àmíkya Giká kitswálépi mónní ki lídrì ki tupfú todràle àyi ki rúbhá fbe líferò na dhi ni ro kòdhya.

²⁹ À adré zakó tsì k̀tsìk̀r̀nyà rì dhi ki lagí làfa lò'wa mvá àlo dhi sè? Di tágba dré adrézó kònini dhi, àyi nda ki àlo kitswá dhèle k̀nì mi, Giká àmi ki Atá dré tà nda ni ni àko ró ko. ³⁰ Kàdré di àmi ki tà sè dhi, akódhi nà nd̀nd̀ àmi ki drìbhí i títi nà. ³¹ M̀ kàdré di ngá ro ko. Àmi ki tà lavú k̀tsìk̀r̀nyà zyandre dhi kya byá!

³² Dhya ángùdhi adrélépi tàá mónní i kandrà dhi í ka'ì ma dre dhi, má ni kókpà tàá áma Atá bhù na dhi kandrà dhi, má ka'ì akódhi nda dre. ³³ Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áma ga mónní i kandrà dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga áma Atá bhù na dhi kandrà.»

Yésu alì tà ru lanzízó dhi ni bha mónní i kòfalé

(À kònò kpà Lúkà 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Lè m̀ kòkisù ko tàle dhi, má alì kitswálé tà k̀drìk̀drì fe bvò dri dhi. Má alì kitswálé tà k̀drìk̀drì fe ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé àdzú so mónní i kòfalé. ³⁵ Tàko ko, má alì mváagó ki kòfalé lanzí atá ni be. Má alì mvátòkó ki

^b10:25 Rú «Bèlèzèbúlè» kònìdhi, rú fèle Sàtánà, tírì kònzi ki kàdrì dré dhi 'i.

kòfalé lanzí andre ni be, adrézó kpà àdramvá ki kòfalé lanzí àdrá ni be. ³⁶ Dhyá ki kàribhá ki adré mómndí dhyá ki tándi ni dzó na dhi 'i.^c

³⁷ Dhya ángùdhi adrélépi áyi atá 'i yà, kó ngalè áyi andre 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. Dhya adrélépi áyi mváagó 'i yà, kó ngalè áyi mvátòkó 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi áyi fa kipakipa do, adrézó áma lebè dhi ko dhi, kitswá kpà má sè ko. ³⁹ Dhya ángùdhi adrélépi áyi lídrì líkí áyi tándi dré dhi, ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya adrélépi áyi lídrì fe áma tà sè dhi ni áyi lídrì nda ni kisú.»

Làgí à dré dra kisulé dhi

(À kònò kpà Márokò 9:41)

⁴⁰ «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, adré áma tándi ni ka'ì kòdhya. Dhya adrélépi áma ka'ì dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì kòdhya. ⁴¹ Dhya ángùdhi adrélépi pròfétà àlo dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé pròfétà 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle pròfétà i dré dhi ni kisú. Dhya adrélépi mómndí àlo gyägya dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé mómndí gyägya 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle mómndí gyägya i dré dhi ni kisú. ⁴² Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi ndìndì kópò àlo yì kèdrí àdhya ni fe áma ànzimvá ki àlo dré mvùle, dré adrélé áma lebèlepi 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí ína ni kisú bàti.»

11

Yòwánì Bâtísimò fèlepi mù mómndí i Yésu véna

(À kònò kpà Lúka 7:18-35)

¹ Yésu kòlazí tà nda i áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i dri akílé dre dhi, dré ngàzo adrélé tatsílé tà tadhábe ìndì Giká ni kúlí longóbe bhàandre bvò Gàlilàyà àdhya lé dhi i 'ásè.

² Di Yòwánì Bâtísimò fèlepi, adrélépi tá bǎdzó na dhi kòyi tà Krísto dré tá

^c10:36 À kònò Miké 7:6.

adrélé 'òle dhi i dre dhi, dré áyi lebèbhá ki mùzo ³ akódhi ni lizí tazoá dhi: «Mì Mèsíyà adrélépi tá alìle dhi 'i? Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya ni letè kòdhya?» ⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì gò tà mì dré adrélé yìle, ìndì mì dré adrélé nòle kòni ki tití Yòwánì dré: ⁵ Mì kùdúkùdu ì adré ngá no, mèrèkpè ì adré atsí to, móndí kàrí dré rùle dhi ì adré adrìlé, móndí bíbhálé be kùdúkùdu ró dhi ì adré tà yi, móndí dràbhá dre dhi ì adré angálé dràdrà lésè, ìndì à adré Rúbí Tani longó lemerèbhá i dré. ⁶ Kólénzé dhya ángùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

⁷ Dì Yòwánì ni lebèbhá nda ì dré tá adrérà'a lile dhi 'á dhi, Yésu dré kidhózó adrélé Yòwánì ni tà ta móndyá zyandre i dré, adrézó tàá dhi: «Mì lè tá duku na àdho no? Mì lè kòzó lyă dré tá adrélé vile dhi ni no? ⁸ Mì lè tá àdho no? Mì lè móndí kítá aveave asólépi í rú dhi ni no? Mì yi rè ká! Móndyá adrébhá kítá aveave dhi ki tosó dhi i àyikya ópí ki dzó kàdrì i 'ásè be. ⁹ Mì lè tá dì àdho no? Mì lè pròfètà ni no? Àyíya! Má adré tàá àmi dré dhi: Yòwánì nda lavú pròfètà byá.

¹⁰ Tàko ko, akódhi dhya tà kònìdhi ni tisìzo tà ni dri Giká ni Kúlí na dhi 'i:

«Mí nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lile mí kandrána.

Akódhi nda ni láti ledé mí dré mí kandrána.»^d

¹¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Móndyá títi tòkó dré tile dhi i kòfalé dhi, dhya àlo kàdrì Yòwánì Bàtìsimò fèlepi nda ni lavúlépi dhi apfò rè tàdzí ko. Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, dhya tàko lavulé Òpì bhù àdhya na dhi lavú ína akódhi.

¹² Kidhólé lókyá Yòwánì Bàtìsimò fèlepi dré kidhózó Giká ni kúlí longó dhi sè atsálé àndrò kònìdhi dhi, à adré ru pfu Òpì bhù àdhya be, ìndì móndí rìnyi ró dhi ì adré láti nda topázóá. ¹³ Tàko ko, pròfètà títi dhi i Mósè ni tátrítrí kúlí be dhi ì longó tá Òpì nda ni tà, atsálé Yòwánì ni lókyá 'á. ¹⁴ Mì kàdré áma kúlí le ka'ile dhi, Yòwánì nda Èlíyà adrélépi tá alìle dhi 'i. ¹⁵ Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!

¹⁶ Má ni kitswá móndyá àndrò kòni ki tà tadhá àdho ngá rú? Àyi nda ì sù ngóro ànzimvá lírìbhá ngá lagíra na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalésè dhi i tìni. Ì adré loyóá dhi:

^d11:10 À kònò Màlákì 3:1.

¹⁷ «Mà tswà läri àmi dré wóyá,
mì to àmikya läri nda ko.
Mà ngo àwó longó wóyá,
mì tongó àmikya ko.»

¹⁸ Tàko ko, Yòwánì nda dré alìzo dhi, nya tá ngá ko, mvu kpà ngá ko gò, à dré adrézó tàá dhi: «Akódhi tirí kònzi íbe í léna.» ¹⁹ Di, ma, Móndeí ni Mvá, má dré alìzo dhi, má adré mána ngá nya, adrézó kpà ngá mvu gò, à dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi kòvongbolo líyí 'í, wá litsí líyí 'í, ìndì mèdáyì lagíbhá kí arúpi tàkonzìbhá íbe dhi 'í!» Di, à adré Giká ni tògyá no gyágya, tà adrélé 'òle tògyá nda sè dhi í sè.»

Kizà bhàandre Yésu ni gabhá rè dhi kya

(À kònò kpà Lúkà 10:13-15)

²⁰ Gò Yésu dré ngàzo adrélé lawàle bhàandre í dré tá tà líndrígá ró bí dhi kí 'òzo 'ásà dhi í dri, móndeýá 'ásà dhi ì dré àyi kí togó ladzálé ko dhi sè. ²¹ Tà dhi: «Kizà àmi kí ngá 'í, àmi Kòràzínàbhá ro ní í! Kizà kpà àmi kí ngá 'í, àmi Bètèsàyídàbhá ro ní í! Àngyá ko, má kò'o tá tà líndrígá ró má dré 'òle àmi véna dhi í Tírè na ìndì Sìdónà na dhi, kònò móndeýá bhàandre nda í 'ásè dhi ì asó tá kítá lírí àyi rú kíno, àyi kí dri p̄f̄òzo tópf̄ó sè tadházóá dhi, ì ladzá àyi kí togó káyà dhi dre. ²² Má adré di tàá àmi dré dhi: Kítú Giká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ní tà ño àmi dri móndeýá Tírè í lésè Sìdónà be dhi kya kí lavú.

²³ Di àmi Kàpàrànwúmàbhá ro ní í, mì adré tsì kisùá dhi, Giká ní àmi kí tà tìngá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzí ko! A ní àmi kí tà tirí tsàle byá móndeýá dràbhá dre dhi kí àrà na. Àngyá ko, má kò'o tá tà líndrígá ró má dré 'òle àmi véna dhi í Sòdómà na dhi, kònò bhàandre nda ní tá adré ngbú rè be atsálé ándrò kònìdhi. ²⁴ Má adré di tàá àmi dré dhi: Kítú Giká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ní tà ño àmi dri móndeýá Sòdómà lésè dhi kya kí lavú.»

Tà kìdríkìdri kisuma Yésu véna dhi

(À kònò kpà Lúkà 10:21-22)

²⁵ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré tazoá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré tà kòdhi ki zùle tògyabhá i dré ìndì mónnyá tà nibhá i dré gò, mí dré tà nda ki tadházó ànzimvá i dré dhi sè. ²⁶ Àyíya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òle nda tá dóro mí mìlésè.

²⁷ Áma Atá tayí tà tíí dhi i má dríga dre. Dhya àlo Giká ni Mváagó nìlepi bàti dhi yókódhó, ngbà 'í Giká Atá nì nì. Dhya àlo Giká Atá nìlepi bàti dhi kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi ni Mváagó nì nì, ìndì dhya Mváagó nda dré adrézó áyi Atá ni le tadhálé àyi dré dhi ì nì àyi.

²⁸ Àmi tíí adrébhá ngá lanzì do adrézó landèle ni i, mì alì má vélé wà, má kò'oró àmi adrélé lovólé be dhi bvó. ²⁹ Mì kòtayí àmi má dré adrélé tidrìle, mì kàdréro áma tà nda nìle. Tàko ko, áma togó yàyà ànzimvá kya tíni, ìndì mì ni tà kìdrìkìdri kisú àmi ki togó na. ³⁰ Àngyá ko, àmi ki tayíma má dré adrélé tidrìle dhi dóro, ìndì ngá má dré adrélé fèle àmi dré dòle dhi lanzì ko.»

12

Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i

(À kònò kpà Márokò 2:23-28; Lúkà 6:1-5)

¹ Àmvolásà, sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavúlé amvú ngánò àdhya i 'àsè. Tàbirí dré akódhi ni lebèbhá ki 'òzo gò, ì dré kìdhózó adrélé ngánò lò'wa vu, adrézó tsíá. ² Fàrìsáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tazoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Ámi lebèbhá ì adré àyikya tà àma ki tátrítrí kúlí dré adrélé logálé sàbátù tú dhi ni 'o!»

³ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tà Dàwídì dré tá 'òle ì dré adrérà'a tàbirí fbe akódhi ni arúpi fbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fì tá Giká ni dzó kàdrì na gò, ì dré mápà fèle Giká dré dhi ni adózó nyàle arúpi ni fbe. Tákò àma ki tátrítrí kúlí adré tá ína mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwánà ki tá kìtswá nyàá dhi àyi. ⁵ Mì nà rè kpà Mósè ni tátrítrí kúlí na ko tàle dhi, kòwánà ì adré àyikya àzì 'o tēpelò na gba kàdrè sàbátù tú gò, adrézó tà bha àyi dri ko dhi? ⁶ Dì má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya kàdrè tēpelò nda ni lavúlēpi dhi be kònwàrè! ⁷ Giká ni Kúlí adré

táá dhi: «Má adré mómndyá adrèbhá àyi ki àzya ki kizà bha dhi ki nda kòdhya. Má adré mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi ki nda kòdhya ko.»^e Kònò mè kònì tá kúlí kòdhi ki àndu be dhi, mè kitswá tá tà bha mómndyá tà àko àyi rú dhi i dri ko.

⁸ Tàko ko, Mómndí ni Mvá, Mírì sàbátù àdhyà 'i.»

Yésu tídrí agó àlo dhi sàbátù tú

(À kònò kpà Márokò 3:1-6; Lúkà 6:6-11)

⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo file Yúdà ànzi ki lèsámbò dzó na.

¹⁰ Kònàle dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. Fàrisáyò àruka ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíki ásà dhi ni nda gò, ì dré lizízóá tíá dhi: «Àma ki tátrítrí kúlí ka'ì, à kàdré mómndí ki tídrí sàbátù tú dhi 'í?»¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábilígyà àlo dhi ìbe gò, kábilígyà nda dré dhèzo bhú na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá tsì aséá gbã kítú nda sè ko?»¹² Di mómndí ki tà lavú kábilígyà kya byá! Ásà dhi, àma ki tátrítrí kúlí adré tà dóro 'òma sàbátù tú dhi ni ka'ì.»

¹³ Di Yésu dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó atsálé dóro àzya ni tíni.¹⁴ Di Fàrisáyò nda ì dré pfozo ru yi, kitswázó láti nda Yésu ni pfùzo dràle dhi bvó.

Yésu màràbà Giká dré zìle dhi 'i

¹⁵ Di Yésu dré tà nda ni yìzo gò, àrà nda ni tayízó lizo. Mómndí zyandre lavulé dhi ì dré ngàzo lile akódhi vèsè gò, dré àyi ki dràbhá tíí dhi ki tídrízó.¹⁶ Dré àyi ki logázó, ì kòtadháro mómndí ì dré ì àdhi 'i ya dhi ko.¹⁷ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà Giká dré tá longolé pròfètà Èsáyà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kònìdhi áma adhemakandra má dré zìle dhi 'i.

Akódhi dhya má dré adrélé lèle tò, ìndì áma togó dré adrézó kinílé tà ni ni sè dhi 'i.

Má ni áma Tírì bha akódhi dri gò,

^e12:7 À kònò Òséyà 6:6.

dré áma tà gyăgya longózó sùrú tíí dhi ì dré.

¹⁹ Akódhi kitswá lawàle móndí fbe ko, kitswá kpà trèle ko.

Kitswá áyi kúlí loyó móndí ì dré yìle láti ì bhálésè ko.

²⁰ Kitswá kòzó bhèlebhéle dhi ni ño ko.

Kitswá kpà tálà adrélépi 'òle adrálé dhi ni avó adrálé ko,
tsàle lókyá dré dra áma tà gyăgya 'òzo tà kònzì lavú dhi 'á.

²¹ Di sùrú tíí bvò dri dhi ki àyi ki mì bha akódhi véna.»^f

Yésu ni tà, tirí kònzì ki kàdrì àdhya be dhi

(À kònò kpà Márokò 3:22-30; Lúká 11:14-23)

²² Àmvolásà dhi, à dré agó àlo tirí kònzì fbe í léna, adrélépi kpà mì kùdúkùdu ró ìndì ábhábhá ro dhi ni adzízó Yésu véle. Di Yésu dré akódhi nda ni tidrízó gò, akódhi dré kidhózó adrélé kúlí ta, adrézó kpà ngá no. ²³ Móndyá zyandre tíí dhi ki líndrí dré gàzo bhwăbhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi tsì Dàwídì ni Mvá, Mèsíyà ro dhi 'ì ko?» ²⁴ Di, Fàrìsáyò ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré àyikya tàzoá dhi: «Dhya kòdhi adrè ngbà 'í tirí kònzì ki dro topfòle móndí ì lésè, Bèlèzèbúlè, tirí kònzì ki kàdrì ni rìnyí sè.»

²⁵ Di, Yésu dré ína tà ì dré tá adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Òpè ángùdhi móndyá zàlá dhi ì dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, òpè nda ni tà ni akí tíí. Bhàandre ángùdhi yà, kó ngalè dzó ángùdhi yà móndyá lána dhi ì dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, kitswá kpà áyi totó bwà ko. ²⁶ Sàtánà kàdré Sàtánà ni dro dhi, adrè ína ru pfu áyi tàndi be. Akódhi ni òpè ni di áyi totó ngíningíni ró? ²⁷ Má kàdré mána tirí kònzì ki dro Bèlèzèbúlè ni rìnyí sè dhi, àmi ki móndyá ì adrè di àyi ki dro àdhi ni rìnyí sè? Di ásà dhi, àyi nda ki tà mì dré adrélé tàle nda ki bvó ta àyi. ²⁸ Di, má kàdré mána tirí kònzì ki dro Gìká ni Tirí ni rìnyí sè dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, Gìká ni Òpè atsa àmi kòfalé dre káyà dhi.

²⁹ Kòdhi fbe dhi, dhya àlo kitswá fíle agó kòmbá àlo dhi ni dzó na akódhi ni ngá wu bwà ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda bã sè 'íká ko dhi. Di kàdrò akódhi dre dhi, a

^f12:21 À kònò Èsáyà 42:1-4.

ni kitswá ngá títí akódhì ni dzó na nda ki wu.

³⁰ Dhya ángùdhi adrélépi tùmání má be ko dhi adré ína ru pfu má be. Dhya adrélépi móndí ki kimó tùmání má be ko dhi, adré ína àyi ki lapé.

³¹ Di ásà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Giká ni kitswá tàkonzì títí móndí ì dré adrélé 'òle dhi ki tri, tùmání làdhá títí ì dré adrélé dhàle í rú dhi íbe. Di, kitswá ína làdhá dhàle Tírí Lólo rú dhi ni tri ko. ³² Dhya ángùdhi adrélépi kúlí kònzi ta Móndí ni Mvá rú dhi, Giká ni akódhì nda ni tàkonzì tri. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína kúlí kònzi ta Tírí Lólo rú dhi, à kitswá akódhì nda ni tàkonzì tri lókyá kònzdhi sè yà, kó ngalè lókyá adrélépi alìle dhi sè yà dhi ko.»

Fa i lò'wa ni íbe dhi

(À kònò kpà Lúka 6:43-45)

³³ Yésu gò tàá dhi: «Fa kàdré dóro dhi, lò'wa ni ki kókpà adré dóro. Fa kàdré kó kònzi dhi, lò'wa ni ki kókpà adré kònzi. Tàko ko, à adré fa ni lò'wa ni ì sè. ³⁴ Àmi, nì àtrá ki àrèbhá ni ì, àmi kó kònzi dhi, mì ni di kitswá tà àlo dóro dhi ni ta ngíníngíni ró? Àngyá ko, ti adré tà adrélépi gàle togó na dhi ki ta kòdhya. ³⁵ Dhya dóro adré tà dóro 'o apfòle tà dóro títí dré zùle áyi togó na dhi ì lésè. Di, dhya kònzi adré ína tà kònzi 'o apfòle tà kònzi títí dré zùle áyi togó na dhi ì lésè. ³⁶ Má adré tàá àmi dré dhi: Kìtú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, móndyá títí dhi ki kúlí tàko àlo àlo títí ì dré tàle dhi ki tà ta Giká kandrà. ³⁷ Tàko ko, kúlí mí dré tàle dhi ki tà sè dhi, a ni ámi tàbvó ta ngalè ámi nòzo gyägya yà, kó ngalè tà bhàzo mí dri yà dhi.»

Tà tadhálé pròfétà Yónà ni tà rú dhi

(À kònò kpà Márokò 8:11-12; Lúka 11:29-32)

³⁸ Àmvolásà dhi, Fàrisáyò àruka ì tátrítrí kúlí tadhábhá àruka íbe dhi ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mà adré leá dhi, mí kò'o tà línдрíga ró dhi àma dré nòle.» ³⁹ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Móndyá ándrò adrèbhá kònzi ìndì zàràbhù ro dhi ì adré tà línдрíga ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya línдрíga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfétà Yónà àdhya 'i ko dhi. ⁴⁰ Tàko

ko, ngóró Yónà dré tá ayílé kítú na ìndì ngátsi na kosyá àgá léna dhi t́nì dhi, Móndí nì Mv́a nì kókpà ayí bvò na kítú na ìndì ngátsi na.

⁴¹ Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, Nìnívèbhá kì nga tà bha móndyá ándrò nì ì dri. Tàko ko, Nìnívèbhá nda ì dré tá tà Yónà dré longólé àyi dré dhi nì yizo dhi, ì ladzá tá àyikya àyi kì togó 'í. Dì mì nò rè ká! Dhya kàdrì Yónà nda nì lavúlépi dhi be kònwàrè! ⁴² Kòdhi ìbe dhi, kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, ópí kàdrì tòko ró bvò tàbhu na dhi drìle dhi nì nga tà bha móndyá ándrò nì ì dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ína làwú làvo lésè alìle ópí Sòlòmónò nì tògyakúlí yi 'í. Dì mì nò rè ká! Dhya kàdrì Sòlòmónò nda nì lavúlépi dhi be kònwàrè!»

Tírí kònzì nì gòma fìle móndí léna dhi

(À kònò kpà Lúkà 11:24-26)

⁴³ Yésu gò tàá dhi: «Tírí kònzì àlo dhi kòpfò dhya àlo lésè dhi, adré anyálé àrà fà ro dhi ì 'àsè, àrà í dré kitswázó lovólé lána dhi nì ndabe. Dì, kòkitswá kisúá bwà ko dhi, ⁴⁴ adré tàá dhi: «Má nì go fìle áma dzó má dré apfòzo lásà dhi na.» Kògò tsàle dre dhi, adré kisúá dhi, dzó nda ngbo: À awá 'alé nì, ngá lána dhi kì tobhàzo kpàkpa dre. ⁴⁵ Dì adré lile tírí kònzì àyi lavúbhá nzi-drì-rì dhi kì nda lizo àyi ìbe gò, ì dré adrézó tífílé adrélé dhya nda léna. Dì dhya nda nì tà kùdù ro dhi véle kònzì wáláká nì nì lavú. Dì tà nda nì adré kókpà kònnì móndyá ándrò adrèbhá kònzì nì ì dré.»

Yésu nì andre ì adrúpi nì ìbe dhi

(À kònò kpà Márokò 3:31-35; Lúkà 8:19-21)

⁴⁶ Yésu dré tá adrèrà'a tà ta móndyá zyandre ì dré dhi 'á dhi, akódhi nì andre ì adrúpi nì ìbe dhi ì dré atsázó adrélé àyi kì totó kìvì na. Ì adré tá tà le tàle akódhi be. ⁴⁷ Dhya àlo dré tàzoá Yésu dré dhi: «Ámi andre ì ámi adrúpi ìbe dhi ì adré àyi kì totó kìvì na. Ì adré tà le tàle mí be.»

⁴⁸ Yésu logó dhya nda dré dhi: «Áma andre àdhi 'ì? Áma adrúpi ì àdhibhá 'ì?»

⁴⁹ Dré drígá bhèzo àyi lebèbhá ì véna, tàzoá dhi: «Mì nò rè áma andre ì áma adrúpi ìbe kòni ì ká! ⁵⁰ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà áma Atá bhù na dhi dré

adrélé lèle à kò'o dhi kì 'o dhi ína áma adrúpi 'i, áma amvúpi 'i, ìndì áma andre 'i.»

13

Pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(À kònò kpà Márokò 4:1-9; Lúkà 8:4-8)

¹ Kìtú nda sè dhi, Yésu dré apfòzo dzó lésè lile lirílé tápáriandre mìle. ² Mónde zyandre lavúlé dhi ì dré ru kímólé akódhi làgàsè kúrú dhi sè dhi, dré mbàzo lirílé bwátù na kitswálé tà tadhá, mónnyá zyandre tíí nda ì dré adrérà'a àyi kì totó yí mìle dhi 'á. ³ Dì dré kídhozó tà bí dhi kì tadhá àyi dré pídhígó sè, adrézó tàá dhi: «Mì yi rè ká! Kìtú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kórì rì áyi amvú na. ⁴ Dré tá adrérà'a kórì rì dhi 'á dhi, kórì àruka ì ledhé tá láti mìle gò, àrí ì dré adàzo tetéá tíí. ⁵ Kórì àruka ì ledhé tá bvò kírà ro adrélépi kìní íbe tsà dhi dri. Ì dré apfòzo mbèlè, kìní dré nzile ko dhi sè. ⁶ Dì, kítú kòka dre dhi, dré àyi kì zàzo 'yòle, àyi kì kídri dré file kìní na dóro ko dhi sè. ⁷ Kórì àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsí nda dré mbàzo àyi kì amó. ⁸ Dì, kórì àruka ì ledhé tá àyikya kìní dóro dri gò, ì dré lò'wa 'àzo dóro. Àlo ni 'a lò'wa nyadhi-nzi, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-àlo-dri-mudrí.» ⁹ Yésu gò tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

Yésu ngi tà í dré adrézó tà ta móndí ì dré pídhígó sè dhi ni àndu

(À kònò kpà Márokò 4:10-12; Lúkà 8:9-10)

¹⁰ Àmvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi kì kisízo ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí adré tà ta móndí ì dré pídhígó sè àdho tà sè?» ¹¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Gìká fè àmì dré tògyá Òpì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi kì nìzo. Dì, fè ína tògyá nda àyi dré ko. ¹² Tàko ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda kì dri timbà gò, akódhi dré adrézó vélé tà nìni íbe bí lavúlé. Dì, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndìndì tà tsà dré nìle dhi ni tingá. ¹³ Tà nda sè dhi, má adré tà ta àyi dré pídhígó sè. Tàko ko, tágba ì dré adrézó ngá no dhi, ì

adré ngá nda ki no dóro ko. Tágba ì dré adrézó tà yi dhi, ì adré tà nda ki yi dóro ko, adrézó kpà tà nda ki àndu ni ko. ¹⁴ Di tà Giká dré tá longólé pròfétà Èsáyà tí dhi ì 'o ru àyi léna kònìni. Akódhi longó tá dhi:

«Mì ni adré tà yi 'í,

di, mì kitswá tà mì dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adré ngá no 'í,

di, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógyà tàdzí ko.

¹⁵ Tàko ko, móndyá kòdhi ki togó andírì dre.

Ì tabhó àyi ki bíbhálé, àyi ki mì dròzo dròdrò.

Ì kò'o tá kònìni ko dhi, kònò ì ni tá ngá no àyi ki mì sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má vélé gò,

má dré àyi ki tidrízó.»^g

¹⁶ Di, kólénzé ína àmi dré, àmi ki mì dré adrélé ngá no, ìndì àmi ki bíbhálé dré adrélé tà yi dhi sè! ¹⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Pròfétà bí dhi ì mómí gyägya bí dhi íbe dhi ì tá lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé nòle dhi ki no gò, ì dré àyikya nòzoá ko. Àyi tá kpà lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé yìle dhi ki yi gò, ì dré àyikya yìzoá ko.»

Yésu ngi pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu

(À kònò kpà Márokò 4:13-20; Lúkà 8:11-15)

¹⁸ «Di mì yi rè pídhígó agó kórì rìlepi dhi àdhya nda adré làá tàle ngíni ya dhi ká. ¹⁹ Mómí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhélé láti mìle nda ì t́ni. Ì kòyi Giká ni Òpì ni tà dre dhi, ì adré àndu ni ni ni ko gò, Dhya kònzi dré adrézó atsálé kórì rìle nda ni t́ngí àyi ki togó lésè. ²⁰ Mómí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhélé bvò kírà ro dhi dri nda ì t́ni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. ²¹ Di, ì dré adrélé kúlí nda ni tayí adrélé t́le àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í tròle rúa lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adrézó

^g13:15 À kònò Èsáyà 6:9-10.

kizà nya ásà dhi 'i yà, ngalè tà adrézó àyi ki mì pfo kúlí nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adré àyi ki tà ka'ika'lì nda ni tayí mbèlè. ²² Mòndí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'lì ngóro kórì rìle ledhélé kùtsí kòfalé nda ì t́ni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, tà bvò kòndi àdhya adrèbhá àyi ki togó 'o lanzile dhi ì, ìndì ngá lovó adrélèpi àyi ki lití dhi íbe dhi ì adré kúlí nda ni amó gò, dré adrézó lò'wa 'a ko. ²³ Dì, mòndí àruka ì adré àyikya Giká ni kúlí ka'lì ngóro kórì rìle ledhélé kìní dóro dri nda ì t́ni. Àyi nda ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré àndu ni ni ni gò, ì dré adrézó lò'wa 'a dóro. Àlo ni adré lò'wa 'a nyadhi-nzi, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-àlo-drì-mudrí.»

Pídhígó mbì ngánò kòfalé dhi ni tà dri dhi

²⁴ Yésu dré gòzo pídhígó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro dhya àlo kórì dóro rìlepi àyi amvú na dhi t́ni. ²⁵ Dì, mòndyá títi dhi ì dré tá adrèrà'a ayí ko ngátsi sè dhi 'á dhi, akódhi ni kàribhá dré ína atsázó mbì kórì ri ngánò kòfalé gò lizo. ²⁶ Dì ngánò nda kòmba adrélé lò'wa 'a dre dhi, mbì nda dré kpà apfòzo. ²⁷ Gò amvú líyí nda ni màrábà ì dré alizo akódhi vélé tàá drá dhi: «Mírì, mí ri tsì kórì dóro ámi amvú na kòdhya ko? Mbì angá di ína ángolésè?» ²⁸ Akódhi logó àyi dré dhi: «Kàribhá 'o tà kòdhi nì.» Dì màrábà nda ì gò akódhi ni lizí: «Mí lè mà kòlì mbì nda ni akú?» ²⁹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Kóko! Mì kòlì mbì nda ni akú dhi, mì ni dra akúá tùmání ngánò íbe. ³⁰ Mì tayí àyi rìti dhi ì adrélé mbàle tùmání tsàle lókyá dra lànyá lokózó dhi 'á. Dì lókyá nda sè dhi, má ni tàá dhya dra lànyá lokóbhá dhi ì dré dhi: Mì akú rè zyà mbì todròle kitswálé zàle 'íká, gò mì kòlokóro ngánò tobhàle áma kòbhó na ndò.»»

Pídhígó mùtádì lò'wa ni tà dri dhi

(À kònò kpà Márokò 4:30-32; Lúkà 13:18-19)

³¹ Yésu dré gòzo pídhígó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro mùtádì lò'wa dhya àlo dré dòle rìle àyi amvú na dhi t́ni. ³² Lò'wa nda konyókonyó mvá lavúlé lò'wa àruka títi dhi ì rúsè. Dì, kàpfò dre dhi, dré ína mbàzo atsálé kàdrì ngá àruka títi kidhílé amvú 'á dhi ki lavú. Atsá fa t́ni gò, àrì ì dré adrézó alìle bhà si kólá ni ì drìna.»

Pídhígó tàkú ni tà dri dhi

(À kònò kpà Lúkà 13:20-21)

³³ Yésu dré gòzo pídhígó àzuya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amúlé fónδρο kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fónδρο nda ni 'òzo avólé títi dhi t́ni.»

³⁴ Di Yésu tà tá tà nda kòdhi i títi mónďyá zyandre i dré pídhígó sè. Tà tà àlo àyi dré pídhígó àko dhi ko, ³⁵ kitswálé tà longólé pròfétà tí kònìdhi kò'oró ru be dhi bvó:

«Má ni tà adó tàle àyi dré pídhígó sè.

Má ni tà zùle kínó kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi ki longó.»^h

Yésu ngi pídhígó mbì ni tà dri dhi ni àndu

³⁶ Àmvolàsà dhi, Yésu dré mónďyá zyandre nda ki tayízó gò, nzìzo bhàna. Akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí ngi àma dré pídhígó mbì amvú na dhi àdhya ni àndu wà.»

³⁷ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya kórì dóro rìlepi nda, Mónďí ni Mv́á 'i.

³⁸ Amvú nda bvò 'i. Kórì dóro nda, Giká ni ànzi akódhi ni Òpì na dhi 'i. Mbì nda, Dhya kònzi ni ànzi 'i. ³⁹ Kàribhá mbì kórì rìlepi nda, Dzáborò 'i. Lókyá lànyá lokózó nda, lókyá kùdù 'i. Dhya adrèbhá lànyá lokó nda i, ángéló 'i.

⁴⁰ Di ngóro à dré adrélé mbì nda ni akú kitswálé zàle àtsí na dhi t́ni dhi, a ni kókpà adrè kònìni lókyá kùdù sè. ⁴¹ Mónďí ni Mv́á ni áyi ángéló ki amù, tà títi adrèbhá mónďí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ki akú túmání mónďyá títi adrèbhá tà kònzi 'o dhi ìbe, àyi ki tingázó p̀fòle Giká ni Òpì 'ásè. ⁴² Di ángéló nda ì dré àyi ki bhèzo àtsí adrélépi adrálé ko dhi na. Kònàle dhi, ì ni adrè tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi. ⁴³ Di, mónďyá gyăgya dhi ki adrè àyikya lagúlé kítú t́ni àyi ki Atá ni Òpì na. Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé ìbe tà yìzo dhi kòyi!»

Pídhígó ngá làgí kyàkyà zùle dhi ni tà dri dhi

⁴⁴ «Òpì bhù àdhya sù ngóro ngá làgí kyàkyà zùle amvú àlo na dhi t́ni. Agó àlo

^h13:35 À kònò Longó i 78:2.

dhi kisú tá ngá làgí kyàkyà nda gò, gòzo zùá tódhyá. Dì togó kìní dré dhi, dré lizo áyi ngá tíí dhi ki lagí gò, amvú nda ni gizo í dré.»

Pídhígó màyìkà làgí kyàkyà dhi ni tà dri dhi

⁴⁵ «Òpì bhù àdhya sù kpà ngóro agó àlo adrélépi tá màyìkà aveave dhi ki nda dhi tíni. ⁴⁶ Akódhi kòkisú màyìkà àlo làgí kyàkyà dhi dre dhi, dré lizo áyi ngá tíí dhi ki lagí gò, gizoá.»

Pídhígó kimbá ni tà dri dhi

⁴⁷ «Òpì bhù àdhya sù ngóro kimbá à dré bhèle yìandre na gò, dré kosyá ki kára tíí dhi ki turúzó dhi tíni. ⁴⁸ Kimbá nda kòga kosyá sè bí dre dhi, kosyá bhebhá ì dré asézóá apfòle yí mìle. Dì ì dré lírízó kosyá dóro dhi ki kípè tobhàle kánzì ì 'àsè gò, kosyá kònzì dhi ki bhèzo. ⁴⁹ Tà nda ni kókpà adrè kònìni lókyá kùdù sè. Ángéló ki alì mónnyá kònzì ki kòfalé lanzí mónnyá gyăgya íbe gò, ⁵⁰ ì dré mónnyá kònzì nda ki bhèzo àtsí adrélépi adrálé ko dhi na. Kònàle dhi, ì ni adrè tongólé, adrézó kpà síkálándrà tsi.»

Ngá làgí be kàdrì tídhí ro ìndì àku ró dhi ì

⁵¹ Dì Yésu lizí àyi tàzoá dhi: «Mì yi tà kòdhi ì tíí, àndu ni ki nizo vélé?» Ì logó drá dhi: «Àyíya!» ⁵² Akódhi gò tàà àyi dré dhi: «Dì dhya ángùdhi adrélépi tátítrí kúlí tadhá gò Òpì bhù àdhya ni tà tadházó drá dhi, dhya nda ngóro bhà líyí adrélépi ngá làgí be kàdrì dhi íbe gò, dré adrézó ngá tídhí dhi ki adó lásà ngá àku dhi íbe dhi tíni.»

Nàzàrètàbhá ì ka'ì Yésu ko

(À kònò kpà Márokò 6:1-6; Lúkà 4:16-30)

⁵³ Yésu kòpì pídhígó nda ì akílé dre dhi, dré àrà nda ni tayízó gò, ⁵⁴ lizo tsàle bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na.¹ Dì dré kidhózó adrélé tà tadhá Yúdà ànzì ki lísàmbò dzó na. Gò mónnyá nda ì dré adrézó akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó

¹13:54 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kònìdhi tá Nàzàrètà 'ì. À kònò kpà Lúkà 4:16; Márokò 6:1.

lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi kisú ína tògyá kòdhi tùmání rinyí adrézó tà líndrígá ró dhi ki 'o dhi be dhi ángwà? ⁵⁵ Akódhi kòndi tsì dhya adrélépi fa ledé dhi ni mvá 'i ko? Andre ni ni rú tsì Màrýà ko? Adrúpi ni i tsì, Yàkóbhò, Yòséfà, Sìmonà tsàle Yúdà ko? ⁵⁶ Amvúpi ni i títi àma kòfalé ko? Akódhi kisú di tà kòdhi i títi dhi ángwà?» ⁵⁷ Di tà nda sè dhi, i kitswá tá Yésu ni ka'i bwà ko. Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré ngbà 'í pròfétà ni líndrì bha ko dhi akódhi ni tàndi bha ìndi akódhi ni tàndi ni dzó 'á.» ⁵⁸ Di akódhi 'o tá tà líndrígá ró bí dhi i kònàle ko, i dré akódhi ni ka'ile ko dhi sè.

14

Yòwánì Bàtísimò fèlepi ni dràma

(À kònò kpà Márokò 6:14-29; Lúka 9:7-9)

¹ Lókyá nda sè dhi, Èródè adrélépi tá ópí ro bvò Gàliláyà àdhya drìle dhi dré Yésu ni rúbí yizo. ² Dré tàzoá àyi màràbà i dré dhi: «Dhya kòdhi Yòwánì Bàtísimò fèlepi 'i! Angá ína dràdrà lésè nì. Ásà dhi, akódhi rinyí íbe adrézó tà líndrígá ró dhi ki 'o.»

³ Tàko ko, Èródè nda 'o tá Yòwánì rùle adròle, bhèle bãdzó na dhi nì. 'O tá kònìni àyi adrúpi Fílípò ni tòkó, Èròdíyà ni tà sè. ⁴ Àngyá ko, Yòwánì adré tá tàà Èródè dré dhi: «Kitswá mí dré adrézó ámi adrúpi ni tòkó íbe dhi ko.» ⁵ Ásà dhi, Èródè adré tá Yòwánì ni le pfùle dràle. Di, adré tá ína móndí zyandre dhi ki ro, i dré adrélé Yòwánì ni no pròfétà ro dhi sè.

⁶ Di, kítú Èródè ni tizo ásà dhi sè dhi, Èròdíyà ni zapi dré apfòzo ngá to Èródè i kandrá mónnyá dré azilé gwányá lé dhi íbe gò, tà nda dré Èródè ni togó 'òzo kínlé tò. ⁷ Di akódhi dré mòmndrà sizo tàzoá dhi, í ni ngá ángùdhi mvátòkó nda dré lèle zìle í tí dhi ni fe drá. ⁸ Di andre ni kòtà akódhi ni drì dre dhi, akódhi dré tàzoá Èródè dré dhi: «Mí kàfè má dré Yòwánì Bàtísimò fèlepi ni drì kònwa sǎnì na.» ⁹ Gò ópí nda ni togó dré kizà nyàzo tà nda sè. Di, mòmndrà dré tá sile mónnyá azilé nda i kandrá dhi i sè dhi, dré ína tòlí fèzo tà zìle nda ni 'òzo gò, ¹⁰ móndí mùzo líle Yòwánì ni drì li bãdzó na. ¹¹ Gò akódhi ni drì nda ni adózó sǎnì na alizo fèá

mvátòkó nda dré. Di akódhi nda dré fèzoá áyi andre dré. ¹² Bvóá dhi, Yòwánì ni lebèbhá ì dré tsàzo akódhi ni àbvò do sìle. Gò ì dré lizo tà nda ni longó Yésu dré.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi ì dré

(À kònò kpà Márokò 6:30-44; Lúkà 9:10-17; Yòwánì 6:1-14)

¹³ Yésu kòyi rúbí nda dre dhi, dré mbàzo bwátù na kitswálé lile kalóma àrà móndí àko dhi na dhi bvó. Di, móndí zyandre dhi ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo bhàandre bí dhi ì lésè lile akódhi vésè pá sè, tápáriandre mìlésè. ¹⁴ Di Yésu kàsí bwátù lésè dre dhi, dré móndyá zyandre lavúlé nda ki nòzo, kizà dòzo áyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki dràbhá ki tidrízó.

¹⁵ Ìndró kàndrì dre dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízo ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Kònìdhi àrà bhà àko dhi 'ì, ìndì lókyá lavú dre. Mí kòfè di láti móndyá zyandre kòni ì dré lizo mányàngá gi nyàle bhà àma làgàsè dhi ì 'ásè wà.» ¹⁶ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Kitswá ì dré lizo dhi ko. Àmi ki tàndi, mì kòfè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» ¹⁷ Di, ì logó drá dhi: «Àma ngbà 'í kònwa dhi mápà íbe nzi, ìndì kosyá íbe rì.» ¹⁸ Yésu gò tàá dhi: «Mí alì ngá nda íbe má vélé.» ¹⁹ Gò dré tàzoá móndyá zyandre nda ì dré dhi, ì kòlirí mbì dri. Di kádó mápà nzi nda ì kosyá rì nda íbe dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tà tani zizo Giká tí ngá nda ì dri. Dré mápà nda ki tojòzo lanzílé áyi lebèbhá ì dré gò, ì dré lanzízóá móndyá zyandre ì dré. ²⁰ Di àyi títi nda ì dré nyàzoá pìzo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni ki lokózó gàle kánzì mudrí-drì-rì dhi ì sè bíbi. ²¹ Àgo ngá nda ki nyabhá dhi ì tá ànyànyi ngùlù-nzi. (À nà tá tòkó ì ànzimvá íbe ko.)

Yésu to atsí tápáriandre drìsè

(À kònò kpà Márokò 6:45-52; Yòwánì 6:15-21)

²² Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu dré áyi lebèbhá ki 'òzo lile mbàle bwátù na, ì kòzyaró drìdrì í kandràna tápáriandre ni ta'á na. Tàko ko, lè tá rè zyà láti fèle móndyá zyandre nda ì dré lizo 'íká. ²³ Kòfè láti àyi dré dre dhi, dré mbàzo kalóma kòngó àlo drìna kitswálé tà ta Giká be. Gò ngá dré anízó akódhi ni ki kònale kalóma.

²⁴ Di, bwátù nda lî tá ina vwàle kìní rúsè vwàvwà ro. Lyãandre adrè tá vile sínyà dri rúa gò, yí adrélèpi longalé dhi dré adrézó ru tswa rúa. ²⁵ Di ngátsi kítógá àmvolésè dhi, Yésu dré ngàzo adrélé atsí to tãpãriandre drìsè, adrézó lile áyi lebèbhá nda i véna. ²⁶ Ì kònò akódhi adrèrà'a atsí to tãpãriandre drìsè dre dhi, tirì dré gàzo àyi léna bí gò, ì dré tàzoá dhi: «Kòdhi móndí línдрí 'i!» Gò ì dré ngàzo adrélé tetrélé tirì dré. ²⁷ Di, gbã kòdhwa, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko.» ²⁸ Pétèro logó drá dhi: «Mírì, kàdré mi 'i bàti dhi, mí tà má dré má kòlìró mí véna yí drìsè wà.» ²⁹ Yésu gò tàá drá dhi: «Mí alì!»

Di Pétèro dré pfòzo bwátù 'àsè gò, kidhólé atsí to yí drìsè, adrézó lile Yésu véna. ³⁰ Di, kònò lyãandre nda dre dhi, tirì dré akódhi ni 'òzo gò, dré kidhózó adrélé tandrùle. Di dré loyózóá dhi: «Mírì, mí tidrí ma wà!» ³¹ Gbã kòdhwa, Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi ni ru gò, tàzoá drá dhi: «Mì tà ka'ika'i fbe tsà ni, mí kayí tà mí léna àdho tà sè?» ³² Ì kòmbà file bwátù na dre dhi, lyãandre nda dré rìzo adrélé kíri. ³³ Di Yésu ni lebèbhá bwátù na nda ì dré ledhézó àyi ki kórókó titì akódhi kandrà, tàzoá dhi: «Mì Giká ni Mvãagó 'i bàti!»

Yésu tidrí dràbhá i Gènèsàrètè na

(À kònò kpà Márokò 6:53-56)

³⁴ Ì kòzya tãpãriandre nda ni ta'a na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gènèsàrètè àdhya na. ³⁵ Mónnyá kònàle dhi ì kònò Yésu nìle kyá dre dhi, ì dré ngàzo akódhi ni rúbí 'o ayílè bvò wáyì nda 'àsè. Di móndí ì dré àyi ki dràbhá títi dhi ki adzízó akódhi véle gò, ³⁶ akódhi ni ti lizízó, kòtayíró dràbhá nda i adrélé ngbà 'í áyi kítá ti tabè kòdhya. Di àyi títi akódhi ni kítá nda ni tabèbhá dhi ì dré adrízó.

15

Giká ni kúlí bhèma adrézó móndí ki labhi lebe dhi

(À kònò kpà Márokò 7:1-13)

¹ Àmvolásà dhi, Fàrisáyò àruka i tãtrítrí kúlí tadhábhá fbe dhi ì dré angázó Yèrúsalemà lésè alìle Yésu véle gò, lizíá tíá dhi: ² «Ámi lebèbhá ì adrè àma ki

tábhí ki labhi ño àdho tà sè? Àngyá ko, ì adré àyikya ngá nya dríngá dzi àko ró.»

³ Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi ró dhi, mì adré àmikya Gìká ni tòlí ño, kitswázó àmi ki labhi likí àdho tà sè? ⁴ Tàko ko, Gìká tà tá dhi: «Lè mí kàdré ámi atá ni lindrì bha ámi andre be.»^j Tà kpà dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi tà kònzì ta áyi atá rú yà, kó ngalè áyi andre rú yà dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.»^k ⁵ Di, mì adré àmikya tàá dhi, dhya àlo kòtà áyi atá dré yà, kó ngalè áyi andre dré yà dhi, «Ngá má dré tá kitswálé fèle ámi ledé dhi, ngá má dré dra fèle Gìká dré dhi 'i» dhi, ⁶ adré di lèá vélé dhya nda kòbhà áyi atá ni lindrì áyi andre be ngá nda sè dhi ko. Di ásà dhi, mì adré àmikya Gìká ni kúlí bhe gàrà dri, adrézó àmi ki tàndi ki labhi lebè. ⁷ Àmi túrúpúbhá 'i! Pròfètà Èsáyà dré tá adrérà'a Gìká ni kúlí longó àmi ki tà sè dhi 'á dhi, longó tá tà nda kyá tàzoá dhi:

⁸ «Móndyá kòdhi ì adré áma lindrì bha ngbà 'í ti sè.

Di, àyi ki togó vwà ína má rúsè vwàvwà.

⁹ Ì adré lèsámbò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adré tòlí angábhá móndí ì vélésè dhi ki tadhá ngóro tòlí nda ì angá tá má vélésè na tñi.»^l»

Tà adrèbhá móndí ki 'o atsálé ndí ró Gìká mìlésè dhi ì

(À kònò kpà Márokò 7:14-23)

¹⁰ Gò Yésu dré móndyá zyandre kònàle dhi ki azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Mì yi vo rè tà kònìdhi, àndu ni ni nìzo ká! ¹¹ Ngá adrélépi fìle móndí ni síbhálé 'àsè dhi adré akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi nì ko. Be ró dhi, tà adrélépi apfòle móndí sílésè dhi adré ína akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi nì.»

¹² Gò Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí nì, tà mí dré tàle kòdhi dhe Fàrìsáyò ì léna kònzì dhi be?» ¹³ Akódhi logó àyi dré dhi: «Fa ángùdhi áma Atá bhù na dhi dré kidhílé nì ko dhi, à ni tingíá. ¹⁴ Mì tayí àyi

^j15:4 À kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16.

^k15:4 À kònò Pfòma 21:17; Lèvitíkè 20:9.

^l15:9 À kònò Èsáyà 29:13.

nda i. Àyi mì kùdúkùdu kɪ drì kobhá mì kùdúkùdu ró dhi 'i. Di mì kùdúkùdu àlo dhi kàdré mì kùdúkùdu àzya se drìle dhi, àyi rìti nda kɪ ledhé bhú na.»

¹⁵ Gò Pétèró dré tazoá drá dhi: «Mí ngi kúlí alaala mí dré tàle nda ni àndu àma dré wà.» ¹⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmi, àmi dhu rè tà nini àko? ¹⁷ Mí ni ko tàle dhi, ngá ángùdhi adrélépi file móndí ni síbhálé 'àsè dhi adré file akódhi ni 'a na gò, adrélé apfòle akódhi ni rúbhá lésè dhi? ¹⁸ Di, tà ángùdhi adrélépi apfòle móndí sílésè dhi adré ína angalé akódhi ni togó lésè. Tà nda ína tà adrélépi móndí 'o atsálé ndí ró dhi 'i. ¹⁹ Tàko ko, tà adrèbhá apfòle móndí kɪ togó lésè dhi i, tà kòni 'i: tà kònzì kisùle dhi i, móndí kɪ tupfuma ni tà, múná tà, ndòtò tà, kugù tà, tà tàma móndí i rú kɪnzò sè dhi ni tà, ìndì móndí kɪ rú tàma kònzì dhi ni tà. ²⁰ Tà nda kòdhi ì adrè móndí kɪ 'o atsálé ndí ró dhi nì. Di, ngá nyàma drígá dzi àko ró dhi adrè ína móndí kɪ 'o atsálé ndí ró ko.»

Tòkó àlo sùrú twá ro dhi ka'i Yésu bàti

(À kònò kpà Márokò 7:24-30)

²¹ Àmvolàsà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo tsàle bvò Tírè i làga Sìdónà be dhi na. ²² Di Kànánà tòkó àlo bvò nda lésè dhi dré alizo akódhi véle gò, kɪdhólé adrélé loyóá dhi: «Mírì, Dàwídì ni Mv́, mí bhà áma kizà wà! Áma zapi tìrì kònzì íbe í léna. Adré kizà nya lavúlé.» ²³ Di, Yésu logó ína kúlí drá ko. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi kɪ kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí dro akódhi nzìle. Tàko ko, akódhi adrè tetrélé àma àmvolèsè tò.» ²⁴ Yésu logó dhi: «Giká amù ma ngbà 'í Ìsèrélè ànzì avèbhá kábilígyà i t́ni dhi i véle.»

²⁵ Di, tòkó nda dré ína adhézó áyi kórókó titì akódhi kandrà, tazoá drá dhi: «Mírì, mí ledé ma wà!» ²⁶ Yésu gò logóá dhi: «Kitswá ànzimv́ kɪ mápà dòzo bhèle kòkí i dré dhi ko.» ²⁷ Di, tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, kònini bàti. Di, ndìndì kòkí ì adrè àyikya mápà kórònyá adrèbhá ledhélé àyi kɪ líyí ni mísá zàle dhi kɪ nya kòdhyà.» ²⁸ Yésu logó drá dhi: «Á! Tòkó, mí tà ka'ika'i íbe kàdrì! Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé lèle dhi t́ni.» Di tòkó nda ni zapi dré adrízó gbà lókyá nda sè.

Yésu tidrí dràbhá bí dhi i

²⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo tsàle tápáriandre Gàliláyà àdhya làgana. Di dré mbàzo kòngó àlo drina gò lírílé. ³⁰ Gò móndí zyandre lavulé dhi ì dré alizo tùmání mèrèkpè fbe, mì kùdúkùdu fbe, móndí rúbhá be àbvò ro dhi fbe, ábhábhá fbe, ìndì dràbhá àruka bí dhi fbe, àyi ki tobhá Yésu kandrá. Gò akódhi dré àyi ki tidrízó tíí. ³¹ Di móndyá zyandre nda ki líndrí dré gàzo bhwábhwa. Tàko ko, ì nò tá ábhábhá nda ì adrérà'a kúlí ta, móndyá rúbhá be àbvò ro nda ì adrérà'a adrílé, mèrèkpè nda ì adrérà'a atsí to, ìndì mì kùdúkùdu nda ì adrérà'a ngá no. Gò ì dré Giká Ìsèrélè ànzi kya ni rú bhàzo kùle.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-su dhi ì dré

(À kònò kpà Márokò 8:1-10)

³² Àmvolásà dhi, Yésu dré àyi lebèbhá ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Má adrè kizà do áma togó na móndyá zyandre kòni ki tà sè. Tàko ko, àma tùmání àyi fbe kítú na, ìndì ngá ì dré kitswále nyàle dhi véle yókódhó. Di má lè àyi ki logólé nzìle tàbirí be ko, ì kòlandèrò ledhézó láti bhálé ko dhi sè.» ³³ Di akódhi ni lebèbhá ì logó drá dhi: «Àrà bhà àko kònìdhi 'a dhi, mà ni kitswá mápà kisú fèle móndyá zyandre kòni ì dré nyàle pìzo ásà dhi ángwà?» ³⁴ Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà fbe ángopí?» Ì logó dhi: «Nzi-drì-rì, ìndì kosyá àruka tsàtsà dhi fbe.»

³⁵ Gò Yésu dré tàzoá móndyá zyandre nda ì dré dhi, ì kòlírí bvò dri. ³⁶ Dré mápà nzi-drì-rì nda ki adózó kosyá nda fbe, àwoyà fèzo Giká dré gò, tojòzoá lanzílé àyi lebèbhá ì dré gò, ì dré lanzízóá móndyá zyandre nda ì dré. ³⁷ Di móndyá tíí nda ì dré nyàzoá pìzo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni ki lokózó gàle kánzì nzi-drì-rì dhi ì sè bíbi. ³⁸ Àgo ngá nyabhá nda ì tá ngùlù-su. (À nà tá tòkó ì ànzimvá fbe ko.)

³⁹ Gò Yésu dré láti fèzo móndyá zyandre nda ì dré nzìzo. Dré mbàzo bwátù na gò, zyàle tsàle bvò Màngàdánà àdhya na.

16

Fàrisáyò ì Sàdùkáyò fbe dhi ì lizí Yésu tà àlo líndrígá ró dhi ni 'o

(À kònò kpà Márokò 8:11-13; Lúkà 12:54-56)

¹ Àmvolásà dhi, Fàrisáyò ì Sàdùkáyò fbe dhi ì dré àyi ki kisízó ànyi Yésu làga, kitswálé akódhi ni tabhì. Di ì dré akódhi ni ti lizízó, kò'oró tà àlo líndrígá ró angálépi Gìká vélésè dhi. ² Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Ìndró sè, bhù mibhalé kàdré wà dhi, mì adrè tàá dhi: «Kìdru, kozya kitswá dhìle ko.» ³ Drùbhì sè, bhù mibhalé kàdré ngbàràngbàrà ro dhi, mì adrè tàá dhi: «Ándrò, kozya ni dhi.» Mì ni kó bhù mibhalé ni làsú lanzílé dhi be dhi, mì kitswá di àmíkya tà adrébhá lókyá twátwa dhi ki tadhá dhi ki ni lanzílé bwà ko àdho tà sè? ⁴ Móndyá ándrò adrébhá kònzi ìndì zàràbhù ro dhi ì adrè tà líndrígá ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líndrígá ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfétà Yónà àdhya 'i ko dhi.» Gò Yésu dré àyi ki tayízó, lizo.

Tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò fbe dhi

(À kònò kpà Márokò 8:14-21)

⁵ Yésu ì lebèbhá ni fbe dhi ì kòzya tápáriandre ni ta'á na dre dhi, lebèbhá ni nda ì dré atógyàzóá dhi, ì tivì tá mápà dòma atsí na dhi. ⁶ Gò Yésu dré tàzóá àyi dré dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréró àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò fbe dhi ni tà sè.» ⁷ Di akódhi ni lebèbhá ì dré ngàzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè adrézó tàá dhi: «Akódhi tà kònìni, mà dré mápà adólé ko dhi sè.» ⁸ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda ni nizo kyá gò, tàzóá àyi dré dhi: «Àmi tà ka'ika'i fbe tsà ni ì, mì adrè àmíkya tà kayí àmi kòfalésè mì dré adrélé mápà àko dhi sè àdho tà sè? ⁹ Mì ni vo dhu rè tà àlo ko? Mì tivì vo àmíkya mápà nzi má dré lanzílé móndyá ngùlù-nzi dhi ì dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí? ¹⁰ Mì tivì kókpà àmíkya mápà nzi-dri-rì má dré lanzílé móndyá ngùlù-su dhi ì dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí? ¹¹ Mì ni ko tàle dhi, má adrè tá mápà tà ta àmi dré kòdhya ko dhi? Di, má tà tá mána dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò fbe dhi ni tà sè.» ¹² Gò lebèbhá ni ì dré nizoá tàle dhi, akódhi adrè tá tàá àyi dré dhi, ì kàdré àyi ki líkí tàkú mápà àdhya ni tà sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki líkí tà Fàrisáyò ì dré tá adrélé tadhálé Sàdùkáyò fbe dhi ki tà sè.

Pétèró tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i

(À kònò kpà Márokò 8:27-30; Lúkà 9:18-21)

¹³ Àmvolásà dhi, Yésu ì dré lizo tsàle bvò bhàandre Kàyìsàriyà Filípò àdhyà làga dhi na. Gò akódhi dré lizízóá àyi tí dhi: «Móndí ì adré tàá dhi, ma, Móndí ni Mv́à àdhi 'i?» ¹⁴ Ì logó drá dhi: «Móndí àruka ì adré tàá dhi, mi Yòwánì Bàtìsimò fèlepi 'i. Àruka ni ì adré tàá dhi, mi Èlíyà 'i. Àruka ni ì adré kó tàá dhi, mi Yèrèmíyà 'i yà, kó ngalè pròfétà kì àzya 'i yà dhi.» ¹⁵ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adré àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» ¹⁶ Sìmonà Pétèró logó dhi: «Mì mína Mèsíyà, Gìkà lídrì ro dhi ni Mv́aagó 'i.» ¹⁷ Yésu gò tàá drá dhi: «Sìmonà, Yónà ni mv́à, Gìkà bhà tà tani mí dri dre. Àngyá ko, móndí tadhá tà kòdhi mí dré nì ko. Be ró dhi, áma Atá bhù na dhi tadhá mí dré nì. ¹⁸ Má adré kpà tàá mí dré dhi: Mì Pétèró 'i. Má ni Èkèlézyà mána ni si kírà kònìdhi dri.^m Ndìndì dràdrà ni rinyí kitswá ína Èkèlézyà nda ni lavú ko. ¹⁹ Má ni Òpì bhù àdhyà ni lìfùngúlà ànzi kì fe tayílé mí drígá. Tà ángùdhi mí dré dra 'ile kònwa bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni 'i bhù na. Tà ángùdhi mí dré dra trìle bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni trì bhù na.» ²⁰ Gò Yésu dré àyi lebèbhá nda kì logázó, ì kòtadháró dhya àlo dré dhi, ì Mèsíyà 'i dhi ko.

Yésu longó àyi dràma ni tà, àyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be

(À kònò kpà Márokò 8:31–9:1; Lúkà 9:22-27)

²¹ Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré kìdhózó adrélé tadhá àyi lebèbhá ì dré dhi, adré tá leá dhi, í kòlì Yèrúsalemà na kitswálé kizà nya lavúlé Yúdà ànzi kì bhàgo ì drígá, kòwánà kàdrì ì drígá ìndì tátítrí kúlí tadhábhá ì drígá, à kòpfuró ì dràle gò, kítú ni na sè dhi, Gìkà kòtingáro ì dràdrà lésè.

²² Dì Pétèró dré Yésu ni drizo gàrà dri gò, kìdhózó adrélé tà ta akódhi dri, tàzoá dhi: «Mírì, Gìkà kòlikí mi! Tà nda kòdhi kitswá tàdzí atsálé mí rú ko!» ²³ Dì, Yésu dré àyi alázó tàá Pétèró dré dhi: «Sàtánà, mí nga má mìlèsè gòle má àmvona! Mí adré láti nda áma 'òzo dhèle. Tàko ko, mí adré tà kisù Gìkà àdhyà

^m16:18 Rú «Pétèró» kònìdhi adré leá tàle dhi «kírà».

tíni ko. Be ró dhi, mí adré mína tà kisù mómí kya tíni.»

²⁴ Gò Yésu dré tàzoá áyi lebhá i dré dhi: «Dhya àlo kàdré làa alá má vèsè dhi, là akódhi nda kòtayí áyi tàndi ni tà, kádó áyi fa kípakipa gò, kàdréro áma lebhè. ²⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi tàndi ni lídrì le tídrìlé dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áyi lídrì fe áma tà sè dhi, a ni áyi lídrì nda ni kisú. ²⁶ Àngyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndi àdhya i títi gò, áyi tàndi ni lídrì tayízó avìle dhi, akódhi nda kisú ína àdho tà dóro 'i? A ni go àdho ngá fe kòdhya kitswázó áyi lídrì nda ni kisú dhi? ²⁷ Tàko ko, Mómí ni Mvá ni agò áyi Atá ni mìlanzilanzì na akódhi ni ángéló fbe gò, dré tà logózó mómí àlo àlo títi i dré, tà i dré 'òle dhi i tí. ²⁸ Má adré tà bàti ta àmi dré dhi: Mómí àruka adrèbhá àyi ki totó kònwa ni i kitswá dràle drìdrì i dré dra Mómí ni Mvá ni nòzo alá'ra'á áyi Òpì na dhi kandrà ko.»

17

Yésu ni làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró

(À kònò kpà Márokò 9:2-13; Lúka 9:28-36)

¹ Kítú nzi-drì-àlo àmvolésè dhi, Yésu dré Pétèró ki drìzo Yàkòbhò fbe ìndì adrúpi ni Yòwànì be gò, i dré lizo áyi pátí mbàle kòngó àlo mvumvù dhi drìna. ² Kònàle dhi, Yésu ni làsú dré ngàzo ru ladzá àyi mìle. Akódhi ni mìbhalé dré kidhózó adrélé lagulé kítú tíni. Akódhi ni kítá i dré kpà atsázó kemve kpírkpírì ngádra tíni. ³ Gbã kòdhwa, Mósè i Èlìyà be dhi i dré agázó àyi kandrà, adrélé tà ta Yésu be. ⁴ Di Pétèró dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mírì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mí kàdré làa dhi, má ni wémà na dhi ki ledé kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Èlìyà dré.» ⁵ Dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku lagulagu ró dhi dré apfòzo àyi ki asó rùkù gò, kúlí dré apfòzo lásà tàà dhi: «Kònìdhi áma Mváagó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kìnflé akódhi ni tà sè tò. Mì kòyi akódhi!»

⁶ Yésu ni lebhá i kòyi kúlí nda dre dhi, àyi ki togó dré gàzo tirì sè bí gò, i dré ledhézó àyi ki mìbhalé bha kìní mi. ⁷ Di, Yésu dré ína áyi kisízó ànyi àyi làga, àyi

ki tabè gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mî nga! Mî ro ngá ko.»⁸ Ì kòtingá mì dre dhi, ì dré gòzo véle móndí àzuya no ko, ngbà 'í Yésu 'i kalóma.

⁹ Ì dré tá adrérà'a asílè kòngó nda drílèsè dhi 'á dhi, Yésu dré lazizóá àyi dri dhi: «Mî kòlongó tà agálépi àmi mìle kòdhi dhya àlo dré ko, tsàle lókyá Gìká dré dra Móndí ni Mvá ni tingázó dràdrà lèsè dhi 'á.»

¹⁰ Gò akódhi ni lebhéhá nda ì dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá ì adré tàá dhi, lè Èllyà kàlì rè zyà Mèsíyà kandrà 'íká àdho tà sè?»

¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Èllyà adré alìle tà títi dhi ki ledé. ¹² Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Èllyà atsá dre. Dì, móndí ì nì tá àyikya akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Gò ì dré akódhi ni 'òzo ngóro ì dré tá lèle dhi tñi. Dì Móndí ni Mvá ni kókpa kizà nya àyi drígá kònini.»¹³ Dì Yésu ni lebhéhá ì dré nizoá tàle dhi, akódhi adré tá Yòwànì Bàtísimò fèlepi ni tà ta àyi dré kòdhya.

Yésu tidrí mváagó àlo tirí kònze íbe í léna dhi

(À kònò kpà Márokò 9:14-29; Lúkà 9:37-43a)

¹⁴ Ì kògò tsàle móndyá zyandre ì véna dre dhi, agó àlo dhi dré alizo adhéle áyi kórókó titi Yésu kandrà, ¹⁵ tàzoá dhi: «Mírì, mí bhà áma mváagó ni kizà wà! Àgilíí adré akódhi ni lebhé, ìndì akódhi adré kizà nya tò. Vésè be bí, adré ledhéle àtsí na, kó ngalè yí na. ¹⁶ Má drì tá akódhi lizo ába ámi lebhéhá ì véna. Dì, ì kitswá tá àyikya akódhi ni tidrí bwà ko.»¹⁷ Dì Yésu logó dhi: «Àmi, móndyá ándrò tà ka'ika'lì àko ìndì àmi ki tayíbhá litílé ni i, mà ni adré véle àmi íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmi ki tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mî adrì mvámvá nda alizo ába má véle.»¹⁸ Dì ì kàlì akódhi be dre dhi, Yésu dré ligizó tirí kònze akódhi lé dhi be gò, dré dròzoá pfole lásà. Dì mvámvá nda dré adrízó gbà lókyá nda sè.

¹⁹ Àmvolásà dhi, Yésu ni lebhéhá ì dré àyi ki kisizó àyi pátí ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mà kitswá tá tirí kònze nda kònàdhi ni dro bwà ko àdho tà sè?»

²⁰ Yésu logó àyi dré dhi: «Mî kitswá tá bwà ko, mì dré adréle tà ka'ika'lì íbe tsà dhi sè. Má adré tà bàti ta àmi dré: Mî kàdré tà ka'ika'lì íbe tsámvá ngóro mùtadí

lò'wa tíni dhi, mì ni kitswá tàá kòngó kònìdhi dré dhi «Mí kisí mi kònwàsè lile kònàle» gò, kòngó nda dré áyi kisízó. Di tà àlo mì dré kitswálé 'òle bwà ko dhi ni adré yókódhó.» [^{21 n}]

Yésu gò áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà lésè dhi be

(À kònò kpà Márokò 9:30-32; Lúkà 9:43b-45)

²² Kìtú àlo dhi, Yésu i lebèbhá ni fbe dhi i kímó tá ru bvò Gàliláyà àdhyà na. Gò akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «À ni Móndeí ni Mv́a ni lefè kàribhá i drígá. ²³ Ì dré akódhi ni pfùzo dràle gò, kítú ni na sè dhi, Giká dré akódhi ni tingázó dràdrà lésè.» Di kúlí nda sè dhi, akódhi ni lebèbhá ki togó dré gàzo kizà sè bí.

Mèdáyì tépelò àdhyà ni gìma

²⁴ Àmvolàsà dhi, Yésu i lebèbhá ni fbe dhi i dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà na. Gò dhyà adrèbhá tá mèdáyì tépelò àdhyà ni lagí dhi i dré alizo Pétèró vélé lizíá tíá dhi: «Àmi ki tadhálépi adré mèdáyì tépelò àdhyà ni gi?»^o ²⁵ Pétèró logó àyi dré dhi: «Áyíya, akódhi adré gíá.» Pétèró kògò fíle dzó na dre dhi, Yésu dré zyà kúlí dòzo tàle nì. Tà dhi: «Sìmonà, mí kisù mína ngíni? Ópí bvò kòndi àdhyà i adré àdhibhá ki 'o adréle mèdáyì gi dhi kòdhyà: àyi ki tàndi ki ànzi i, kó ngalè, móndí àruka àyi ki òpì zàle dhi i?» ²⁶ Pétèró logó dhi: «Móndeí àruka i.» Yésu gò tàá drá dhi: «Kàdré di kònìni dhi, ópí ki ànzi nda i kitswá àyikya gíá ko. ²⁷ Di, má lè mána móndyá kòna ki togó 'òle aswálé àma rú ko. Ásà dhi, mí lì kosyá bhe tápáriandre na. Mí adó kosyá mí dré dra asélé drìdrì dhi, síbhálé ni ni nzìzo gò, làfa lò'wa àlo dhi ni kisúzó sílána. Di mí do làfa lò'wa nda lizo ába àyi véna mèdáyì gi àma dré mí be.»

18

^{17:21} Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Di, à kitswá ngbà 'í tírí kònze kára be kònìni dhi ki dro pfòle tàbirí mvòma sè ìndì tà zìma Giká tí dhi sè.]

^{17:24} À kònò Pfòma 30:11-16.

Dhya kàdrì lavúlé Òpì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?

(À kònò kpà Márokò 9:33-37; Lúka 9:46-48)

¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Dhya kàdrì lavúlé Òpì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?» ² Dì Yésu dré mvámvá àlo dhi ni azízó bhàle àyi ki kító 'á gò, ³ tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kòladzá àmi ki togó atsázó ànzimvá ì tìni ko dhi, mì kitswá tàdzí file Òpì bhù àdhya na ko. ⁴ Dì dhya ángùdhi adrélépi áyi tà bha kìní mi ngóro mvámvá kònìdhi àdhya tìni dhi, ni adré dhya kàdrì lavúlé Òpì bhù àdhya na dhi 'i. ⁵ Kòdhi ìbe dhi, dhya ángùdhi adrélépi mvámvá kònìdhi tìni dhi ni ka'ì dòle dóro áma rú sè dhi, adré áma tàndì ni ka'ì kòdhya.»

Tà adrèbhá mómí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ì

(À kònò kpà Márokò 9:42-48; Lúka 17:1-2)

⁶ «Dì, dhya àlo kàdré ìna ànzimvá adrèbhá áma ka'ì kòni ki àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yìandre ni tálí na dhi. ⁷ Kizà vo ngíni bvò kòndì dri, tà adrèbhá mómí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ki tà sè dhi! Tà bàti ró dhi, tà nda kòdhi ki ngbú adré be. Dì, kizà ni adré kàdrì dhya ángùdhi adrélépi tà nda ki àndu bha dhi dré! ⁸ Ámi drígá 'i yà, kó ngalè ámi pá 'i yà dhi kàdré ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kòli akódhi nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Àngyá ko, mí dré file lídrì kóná vèsè kólyá dhi na ngbà 'í drígá be àlo yà, kó ngalè pá be àlo yà dhi dóro lavúlé, ámi bhèle àtsí adrélépi adrálé ko dhi na drígá be rì ìndì pá be rì dhi rúsè. ⁹ Ámi mì kàdré kó ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kàngí mì nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Àngyá ko, mí dré file lídrì na ngbà 'í mì be àlo dhi dóro lavúlé, ámi bhèle àtsí líferò àdhya na mì be rì dhi rúsè.»

Pídhígó kábilígyà avìlepi dhi ni tà dri dhi

(À kònò kpà Lúka 15:3-7)

¹⁰ «Mì kònò dóro, mì kàdréro ànzimvá kòni ki àlo no mómí tàko ró ko. Tàko ko, má adré tàà àmi dré dhi: Àyi nda ki ángéló ì adré ngbú áma Atá bhù na dhi ni

mìbhalé no. [¹¹p]

¹² Mì kisù àmìkya ngíni? Agó àlo kàdré kábilígyà fbe nyadhi-nzi gò àyi kì àlo dré avìzo dhi, a ni 'dà ngíni? A ni zakó tsì kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su nda kì tayí kòngó drìna gò, lìzo akódhi avìlepi nda ni ndabe. ¹³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Kòkisú kábilígyà nda dre dhi, a ni lenzé akódhi ni tà sè lavúlé, dré adrélé lenzélé kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su avìbhá ko nda kì tà sè dhi rúsè. ¹⁴ Kókpà kòdhi tíni, àmi kì Atá bhù na dhi adré lèá ko, ànzimvá kòni kì àlo dré avìle dhi.»

Ámi adrúpi tàkonzì 'òlepi mí rú dhi ni tà

¹⁵ «Ámi adrúpi àlo dhi kò'o tàkonzì mí rú dhi, mí kòlì rè zyà kalóma akódhi véna, akódhi ni tàkonzì nda ni tadhá drá. Akódhi kòyi mì dhi, kòdhi mí gò ámi adrúpi nda ni kisú dre. ¹⁶ Dì, kòyi ína mì ko dhi, mí kòdrì móndí àlo yà, ngalè rì yà dhi, mì kòlìró akódhi véna, <kìtswálé tà títi dhi kì bvó lanzí móndí rì yà kó ngalè na yà tà nda kì nobhá mì sè dhi kì kúlí sè.>^q ¹⁷ Akódhi kògà àyi nda kì yìma rè dhi, mí kòlì tà nda ni ta Èkèlézyà kandrá. Kògà ndìndì Èkèlézyà nda ni kúlí yìma rè dhi, mí kàdré akódhi ni no pàgánò tíni, kó ngalè mèdáyì lagílèpi tíni.

¹⁸ Má adré tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré dra 'lè kònwa bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni 'i bhù na. Tà ángùdhi mì dré dra trèle bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni trì bhù na.

¹⁹ Má adré kpà tàà àmi dré dhi: Móndí rì àmi kòfalé bvò dri dhi ì kàdré ru yi, tà ángùdhi ì dré adrélé zìle áma Atá bhù na dhi tí dhi dri dhi, akódhi ni tà nda ni 'o àyi dré. ²⁰ Àngyá ko, àrà ángùdhi móndí rì yà, ngalè na yà dhi ì dré adrézó ru kímó áma rú sè dhi na dhi, ma kókpà tùmání àyi fbe.»

Tàkonzì trìma àma kòfalésè dhi

²¹ Gò Pétèrò dré áyi kisízó ànyi Yésu làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mírì, áma

^p18:11 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni kì kisú kònwa ko: [Àngyá ko, Móndí ni Mvá alì móndyá avìbhá dhi kì tidrí.]

^q18:16 À kònò Dùtèrònómè 19:15.

adrúpi kàdré tàkonzì 'o má rú dhi, má ni akódhi ni tàkonzì tri tsàle vésè be ángopí? Tsàle vésè be nzi-drì-rì?»²² Yésu logó drá dhi: «Kóko! Má adré tàá mí dré dhi, tsàle vésè be nzi-drì-rì dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré akódhi ni tàkonzì tri tsàle vésè be nyadhi-na-drì-mudrí vésè be nzi-drì-rì.»^r

Pídhigó màràbà áyi àzízǐ ni kizà bhàlepi ko dhi ni tà dri dhi

²³ «Tà nda sè dhi, Òpì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tìni: Ópì àlo dhi lè tá áyi màri áyi màràbà i rú dhi ki tà 'òle akílé. ²⁴ Di kòkidhó adrélé áyi màri nda ki tà 'o dre dhi, à dré màràbà àlo adrélépi tá màri kàdrì lavúlé dhi íbe í rú dhi ni adrízo alízo ába akódhi vélé. Màri akódhi nda rú dhi tá làfa lò'wa ngùlù-mudrí.^s ²⁵ Di màràbà nda dré tá kitswálé ngá logó màri nda tí bwà ko dhi sè dhi, mírì ni dré tòlí fèzo tàzoá dhi, à kòlagí akódhi, tòkó ni, ànzimvá ni i, tsàle akódhi ni ngá títi dhi íbe, kitswázó màri nda ni logó. ²⁶ Di màràbà nda dré dhèzo áyi kórókó tìti áyi mírì kandrà, tàzoá drá dhi: «Mí tadhá ámi togó vwàvwà má vélé wà! Má ni ámi màri logó mí dré títi.» ²⁷ Di mírì ni dré akódhi ni kizà bhàzo gò, màri nda ni tà tayízó, akódhi ni tàndi ni tayízó kpà lile.

²⁸ Di, màràbà nda kòpò dre dhi, dré ína lizo áyi àzízǐ àlo áyi màri íbe làfa lò'wa nyadhi-nzi dhi ni kisú.^t Dré akódhi ni rùzo bèle kembe 'á, adrézó akódhi ni kizǐ, adrézó tàá dhi: «Mí logó áma màri mí rú dhi!» ²⁹ Àzízǐ ni nda dré dhèzo áyi kórókó tìti akódhi kandrà, akódhi ni ti lizízó tàzoá dhi: «Mí tadhá ámi togó vwàvwà má vélé wà! Má ni ámi màri logó.» ³⁰ Di, màràbà nda ka'ì tá kúlí nda ko. Be ró dhi, lè ína áyi àzízǐ nda ni 'o bhèle bǎdzó na, kòlogóro màri í rú nda akílé títi be dhi bvó. ³¹ Di màràbà àruka ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré kizà

^r18:22 Kòdhi Yésu adré tá làfà tsàle dhi, «tsàle vésè kitswálé nàle bwà ko dhi na».

^s18:24 Gìká ni Kúlí Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi «tàlétà ngùlù-mudrí». Tàlétà àlo dhi tá làfa lò'wa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú ngùlù-nzi dhi i sè dhi tí dhi 'i. Di tàlétà ngùlù-mudrí kòni i tá làfa kàdrì lavúlé dhi 'i.

^t18:28 Gìká ni Kúlí Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi «dènàri nyadhi-nzi». Dènàri àlo dhi tá làfa lò'wa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

nyàzo tò. Gò ì dré lizo tà tíí lavúbhá nda ki tíí àyi ki mírì dré. ³² Di mírì nda dré màràbà nda ni azízó, tàzoá drá dhi: «Mì màràbà kònzi ni, má tayí tá áma màri mí rú dhi, mí dré áma ti lizílé dhi sè. ³³ Adré di tá kpà làá dhi, mí kòbhà ámi àzízí ni kizà, ngóro má dré ámi kizà bhàle dhi tíni.» ³⁴ Di togóaswa dré dhi, mírì ni dré akódhi ni fèzo bãdzó likíbhá i drígá, ì kàdréro akódhi ni rúbhá 'o aswálé, tsàle lókyá dré màri í rú nda ni logórà'a akílé tíí dhi 'á.»

³⁵ Yésu gò tàà dhi: «Áma Atá bhù na dhi ni kókpà àmi àlo àlo tíí dhi ki 'o kònini, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tàkonzì tri togó wáyi sè ko dhi.»

19

Yésu tadhá tà tòkó tingama ni tà dri

(À kònò kpà Márokò 10:1-12)

¹ Yésu kòtà tà nda i akílé dre dhi, dré ngàzo Gàliláyà lésè, lile bvò Yùdáyà àdhya na, Yòròdánè ni ta'á na. ² Mòndí zyandre lavulé dhi ì dré akódhi ni lebèzo gò, dré àyi ki dràbhá ki tídrízó.

³ Gò Fàrisáyò àruka ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, kitswálé akódhi ni tabhì litílé. Di ì dré lizízóá tíá dhi: «Áma ki tátrítrí kúlí ka'i, agó kòtingá áyi tòkó tà ángùdhi dré adrézó akódhi ni le tingálé ásà dhi sè dhi 'í?» ⁴ Yésu logó dhi: «Mì nà rè Giká ni Kúlí na ko tàle dhi, ngá tíí dhi ki kidhoma 'á dhi, «Giká ngá tíí dhi ki bhàlepi dhi bhà tá àyi agó i tòkó be» dhi?» ⁵ Giká tà tá kpà dhi: «Ásà dhi, agó ni áyi atá ni tayí áyi andre be, ru amúzó áyi tòkó be gò, àyi rìti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.» ⁶ Di ì gò vélé adrélé rì ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i. Ásà dhi, lè mòndí ì kòlanzí ngá Giká dré amulé nì dhi ko.» ⁷ Fàrisáyò nda ì gò lizíá tíá dhi: «Kàdré kònini dhi, Mósè fè tá di tòlí tàzoá dhi, agó adrélépi áyi tòkó ni le tingálé dhi kòfè wárágà drá akódhi ni tingázó gò, mùzoá nzìle dhi àdho tà sè?» ⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè ka'i tá ína àmi ki tòkó ki tingama, àmi ki togó dré adrélé

^u19:4 À kònò Kidhoma 1:27; 5:2.

^v19:5 À kònò Kidhoma 2:24.

tòmbátòmba dhi sè. Di, tà nda tá ína kònini kídhome lésè ko. ⁹ Má adré tàá àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, agó ángùdhi áyi tòkó ni tingálépi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adré ína múná tà 'o.»

¹⁰ Yésu ni lebèbhá ì dré tàzoá drá dhi: «Agó ni tà tòkó ni be dhi kàdré kònini dhi, dóro ni làmó mòle ko dhi.» ¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá tíí dhi ì kitswá kúlí kòdhi ni ka'ì bwà ko. Ngbà 'í àyi Giká dré rinyí fèzo àyi dré dhi ki kitswá ka'íá dhi àyi. ¹² Tàko ko, tà twátwa àgo ì dré adrézó làmó mo ko dhi ì be. Àruka ni ì, à ti àyi adrélé làmó lovó àko gò ì dré atsázó ùníkì ì ró.^w Àruka ni ì, móndí 'o àyi atsálé ùníkì ì ró dhi nì. Àruka ni ì gà kó làmó atsázó ùníkì ì ró, adrélé àyi ki fe Giká ni Òpì ni tà 'o. Dhya ángùdhi kitswálépi kúlí nda ni ka'ì dhi, kàdré ka'íá!»

Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá ì dri

(À kònò kpà Márokò 10:13-16; Lúkà 18:15-17)

¹³ Àmvolásà dhi, móndí ì dré àyi ki ànzimvá ki adrizo alizo àyi ìbe Yésu vélé, kòbhàro drígá àyi dri, tà zizo Giká tí àyi dré be dhi bvó. Di, akódhi ni lebèbhá ì dré àyikya lawàzo móndyá nda ì dri tà nda sè. ¹⁴ Di, Yésu dré tàzoá dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni ì alile má vélé. Mì logá àyi ko. Àngyá ko, Òpì bhù àdhyà móndyá adrèbhá àyi nda ì tìni dhi ì dré.» ¹⁵ Dré drígá bhàzo àyi dri, tà tani zizo àyi dré gò, lizo.

Yésu ì kàdhúra àlo ngá líyí ro dhi be dhi

(À kònò kpà Márokò 10:17-31; Lúkà 18:18-30)

¹⁶ Àmvolásà dhi, kàdhúra àlo dhi dré áyi kisízo ànyi Yésu làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Tadhálépi, lè má kò'o àdho tà dóro kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» ¹⁷ Yésu logó drá dhi: «Mí adré áma lizí tà dóro ni tà dri àdho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi ngbà 'í àlo kwákwá. Di, mí kàdré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni le kisulé dhi, lè mí kàdré tà tatrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi

^w19:12 «Ùníkì» kònìdhi, agó làmó gàlepi dhi 'ì, kó ngalè agó angílé kitswálé làmó mo bwà ko dhi 'ì.

ki 'o.»¹⁸ Kàdhùrà nda gò lizíá dhi: «Tà ángùdhi?» Yésu gò logóá dhi: «Lè mí kòpfu móndí drále ko. Mí kò'o múná tà ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà móndí rú kinzò sè ko.»¹⁹ Mí kàdré ámi atá ni lindrì bha ámi andre be. Mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tñi.»^x ²⁰ Kàdhùrà nda tà drá dhi: «Má likí tòlí nda kòdhi i títi. Lè di má kògò àdho tà 'o kòdhya?»²¹ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kàdré lèá ámi tà kàdré dóro kitswálé títi Giká mìlésè dhi, mí lì ámi ngá títi dhi ki lagí gò, làfa ni ni lanzízó lemerèbhá i dré, mí kàdréro ngá làgí be kàdrì dhi ìbe bhù na. Di mí alì adrélé áma lebè.»²² Kàdhùrà nda kòyi kúlí nda i dre dhi, dré ngàzo lìle kizà be tò, dré tá adrélé ngá ìbe zyandre ró dhi sè.

²³ Gò Yésu dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Ngá líyí ni fíma Òpì bhù àdhya na dhi kòkóròko.»²⁴ Má adré gòle tàà àmi dré dhi: Ngá líyí ni fíma Giká ni Òpì na dhi ìna kòkóròko lavulé, kàmílò dré lavulé sìndàni ni bhálé 'ásè dhi rúsè.»^y ²⁵ Di akódhi ni lebèbhá i kòyi tà nda dre dhi, àyi ki líndrì dré gàzo bhwäbhwa gò, i dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kàdré kònini dhi, àdhi ni kitswá lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú nì?»²⁶ Yésu dré àyi ki nòzo òpì gò, tàzoá àyi dré dhi: «Móndí i mìlésè dhi, tà nda kòdhi tà kitswálé 'òle bwà ko dhi 'i. Di, Giká mìlésè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁷ Gò Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí tà títi dhi i adrézó ámi lebè. Mà ni di àdho tà dóro kisú ásà kòdhya?»²⁸ Yésu gò logóá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Bvò tídhí ro dhi na dhi, lókyá Móndí ni Mvá dré dra lírízó áyi lírírà òpì àdhya mìlanzilanzì ro dhi dri dhi tú dhi, àmi áma lebèbhá ni ki kókpà lírí lírírà mudrí-drì-rì adrézó òpì nya dhi i drìsè, adrélé Ìsèrelé ànzi ki sùrú mudrí-drì-rì dhi ki tàbvó ta.»²⁹ Dhya ángùdhi áyi dzó i 'i yà, áyi adrúpi i 'i yà, áyi amvúpi i 'i yà, áyi atá 'i yà, áyi andre 'i yà, áyi ànzi i 'i yà, kó ngalè áyi amvú i 'i yà dhi ki tayílépi áma tà sè dhi, a ni ngá nda ki vúdri kisú tsàle vésè be nyadhi-nzi. Kòdhi ìbe dhi, a ni kókpà lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú tàylé ro.»³⁰ Di, móndí bí adrébhá drìdrì nyànomvá dhi ki go adrélé bvólé ro. Móndí bí

^x19:19 À kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20; Lèvitíkè 19:18.

^y19:24 «Kàmílò» kònìdhi, kà'wá kàdrì dònjí tñi dhi 'i.

adrébhá bvólé ro nyànomvá dhi ki go adrélé drìdrì.»

20

Pídhígó àzì 'obhá vínò amvú na dhi ki tà dri dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tìni: Amvú líyí àlo dhi p̄fò tá drùbhì kínó kitswálé móndí ki nda dòle àzì 'o áyi vínò amvú na. ² Kòkisú móndí àruka ì dre dhi, ì dré ru yìzo àyi ìbe, akódhi kòfèró làfa lò'wa àlo àlo àyi àlo àlo títí ì dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí.^z Dré àyi ki mùzo lile àzì 'o áyi vínò amvú na.

³ Sàà nzi-drì-su drùbhì àdhya sè dhi, dré gòzo p̄fòle ngá lagíra na, móndí àruka ki no adrérà'a àyi ki totó àngyá gò, ⁴ dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi, mì lè kókpà àzì 'o áma vínò amvú na. Má ni go làgí gyägya dhi ni fe àmi dré.» ⁵ Di ì dré ngàzo lile.

Kítú rírí sè, ìndì sàà na kítú rírí àmvolésè dhi sè dhi, amvú líyí nda dré gòzo p̄fòle 'òá kònìni. ⁶ Sàà nzi ìndró àdhya sè dhi, dré gòzo tódhyá p̄fòle móndí àruka ki kisú adrérà'a àyi ki totó àngyá gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè àmi ki totó kònwa àngyá kítú ndile àdho tà sè?» ⁷ Ì logó drá dhi: «Àma kònwa, à dré àma ki zìle àzì 'o ko dhi sè.» Di akódhi tà àyi dré dhi: «Àmi, mì lè kókpà àzì 'o áma vínò amvú na.»

⁸ Ìndró kàndrì dre dhi, amvú líyí nda dré tàzoá dhya adrélépi tá áyi àzì 'obhá ki drì ko dhi dré dhi: «Mí azì àzì 'obhá ì, làfa fèzo àyi dré àyi ki àzì sè. Mí kidhó rè zyà àyi dòle kùdù ro dhi ì vélésè 'íká, gò mí kògòró lavúlé àyi dòle drìdrì dhi ì véna ndò.» ⁹ Àzì 'obhá dòle sàà nzi ìndró àdhya sè nda ì kàtsá dre dhi, àyi àlo àlo títí dhi ì dré làfa lò'wa kisúzó àlo àlo. ¹⁰ Di àyi dòle drìdrì nda ì kàtsá dre dhi, ì adrè tá kisúá dhi, ì ni tá làfa kisú bí lavúlé. Di, àyi àlo àlo títí dhi ì dré kpà làfa lò'wa kisúzó àlo àlo. ¹¹ Ì kòkisú làfa lò'wa nda ì dre dhi, ì dré dhèzo adrélé amvú

^z20:2 À adrè tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènàrì». Dènàrì àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

líyí nda ni ndri, ¹² adrézó tàá dhi: «Dhya dòle kùdù ro kòdhi ì 'o àzí ngbà 'í sáà àlo. Di, mí fè mína làfa àyi dré ngóro mí dré afèle àma dré dhi pí, tágba mà dré àzí 'òzo landèzo kítú àtsí sè kítú ndìle dhi!»

¹³ Di, amvú líyí nda logó àyi ki àlo dré dhi: «Áma arúpi, má 'o mi kònzì ko. Mà yi tá tsì ru mí be, mí kò'oró àzí làfa lò'wa àlo sè dhi ko? ¹⁴ Mí do di làfa mína lìzo ába. Má adré mána làfa le fèle dhya dòle kùdù ro dhi ì dré ngóro má dré fèle mí dré dhi pí. ¹⁵ Má kitswá mána tà má dré adrélé lèle 'òle áma làfa sè dhi ni 'o ko? Mí adré kó mína áma no mì kònzì sè, má dré adrélé móndí ki 'o dóro dhi sè?»

¹⁶ Di Yésu go tàá dhi: «Móndyá adrèbhá bvólé ro dhi ki go adrélé drìdrì. Móndyá adrèbhá drìdrì dhi ki go adrélé bvólé ro.»

Yésu gò tódhyá áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be

(À kònò kpà Márokò 10:32-34; Lúkà 18:31-34)

¹⁷ Yésu ì dré tá adrèrà'a mbàle Yèrúsalmà na dhi 'á dhi, akódhi dré áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki drìzo gàrà dri gò, tàzoá àyi dré dhi: ¹⁸ «Mì yi rè ká! Mà adré mbàle Yèrúsalmà na. Kònàle dhi, à ni Móndí ni Mvá ni lefè kòwánà kàdrì ì drígá tátírí kúlí tadhábhá íbe. Ì dré tà ñòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè gò, ¹⁹ akódhi ni fèzo pàgánò ì drígá. Àyi nda ì dré akódhi ni gùzo, tswàzoá gò, tidízóá dràle fa kípakípa dri. Di kítú ni na sè dhi, Giká dré akódhi ni tingázó dràdrà lésè.»

Tà Yàkóbhò ki andre Yòwánì be dhi dré zìle Yésu tí dhi

(À kònò kpà Márokò 10:35-45)

²⁰ Àmvolásà dhi, Zèbèdáyò ni tòkó ì ànzìago ni íbe dhi ì dré àyi ki kisízo ànyi Yésu làga. Gò tòkó nda dré dhèzo áyi kórókó titì akódhi kandrà, kitswázó tà zi tíá be dhi bvó. ²¹ Yésu tà drá dhi: «Mí adré àdho tà le zìle má tí?» Akódhi logó drá dhi: «Mí kòlazí kúlí tayílé, áma ànzìago rì ni ì kòlíríró mí làga ámi Òpì na: àlo ni ámi dríágó lésè, àzya ni ámi lidzí lésè.» ²² Yésu logó àyi dré dhi: «Mì ni tà mì dré adrélé zìle kòdhi ko. Mì ni kitswá tsì kópò kizà àdhya má dré adrélé 'òle mvùle dhi ni mvu bwà?» Ì logó drá dhi: «Mà ni kitswá.» ²³ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Tà

bàti ró dhi, m̀̀ ni kópò mána ni mvu. D̀̀, kàdré ína m̀́ndí dra bhàle lírílé áma dríágo lésè yà, kó ngalè áma lídzí lésè yà dhi ki tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Áma Atá ledé lírírà nda í dhya dré kipèle kitswálé lírílé dríá dhi í dré.»

²⁴ Yésu ni lebèbhá mudrí àruka ì kòyi tà zìle nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó adrúpi rì nda í rú. ²⁵ D̀̀ Yésu dré àyi ki azízó títi gò, tàzoá àyi dré dhi: «M̀̀ ni tàle dhi, m̀́ndyá bvò kòndi àdhya ki kàdrì ì adré àyikya òpì nya àyi dri rìnyí sè dhi be. Àyi ki dhya kàdrìkàdrì dhi ì adré kpà tà 'o adrézó àyi ki rìnyí tadhá àyi dré.

²⁶ D̀̀, adré làá dhi, tà nda kàdré kònni àmi kòfalé ko. Be ró dhi, lè dhya ángùdhi adrélèpi làá atsálé kàdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki màràbà ro. ²⁷ Lè kpà dhya ángùdhi adrélèpi làá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki màràbà ro.

²⁸ Kókpa kòdhi tíni, M̀́ndí ni Mv́a alì bvò dri, m̀́ndí ì kàdréro tà 'o í dré dhi bvó ko. Be ró dhi, alì ína kitswálé tà 'o m̀́ndí í dré dhi bvó. Alì kpà kitswálé àyi lídrì fe ngóro làgí kàdrì fèle m̀́ndí zyandre dhi ki apázó tàkonzì lésè dhi tíni.»

Yésu tídrí àgo rì m̀̀ kùdúkùdu ró dhi í

(À kònò kpà Márokò 10:46-52; Lúkà 18:35-43)

²⁹ Yésu ì dré tá adrérà'a apfòle bhàandre Yèríkò àdhya lésè dhi 'á dhi, m̀́ndí zyandre lavúlé dhi ì adré tá alìle akódhi vésè. ³⁰ D̀̀ àgo rì m̀̀ kùdúkùdu ró lírìbhá láti làga dhi ì kòyi Yésu adré tá lavúlé dhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Mírì, Dàwídì ni Mv́a, mí bhà àma ki kizà wà!» ³¹ M̀́ndyá zyandre nda ì dré adrézó tetrélé àyi dri, ì kòtayíró kúlí adrézó kíri. D̀̀, ì dré gòzo véle adrélé kúlí loyó wáláká ni ni lavú: «Mírì, Dàwídì ni Mv́a, mí bhà àma ki kizà wà!» ³² Gò Yésu dré àyi kikízó, àyi ki azí lizízóá àyi tí dhi: «M̀̀ adré làá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhya?» ³³ Ì logó drá dhi: «Mírì, àma ki m̀̀ kònzì ru adrélé ngá no!» ³⁴ D̀̀ Yésu dré kizà dòzo àyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki m̀̀ tabèzo. Gbã kòdhwa, ì dré kidhózó adrélé ngá no gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

21

Yésu fì Yèrúsalmà na ópí tíni

(À kònò kpà Márokò 11:1-11; Lúkà 19:28-40; Yòwánì 12:12-19)

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a 'òle tsàle Yèrúsalmà na dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi bhà rú zìle Bètèfágè dhi kandrá, ànyi kòngó Òlívè fa kya làga. Gò Yésu dré áyi lebèbhá rì dhi ki m̀zo lile drìdrì, ² t̀zoá àyi dré dhi: «Mì l̀ bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Kònàle dhi, mì ni ndiri p̀ndà 'ìle dhi ki kisú, mvámvá ni be. Mì atrì àyi, alìzo àyi f̀be má véle. ³ Dhya àlo kòlizí tà àmi tí dhi, mì kòtà drá dhi: «Mìrì adré lèá ǹ.» Dì akódhi ni ndiri p̀ndà nda ki tayí mì dré alìzo àyi f̀be.»

⁴ Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálé tà longolé pròfètà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

⁵ «Mì kòtà zapi Sìyónà àdhya dré dhi:

«Mí nò ká! Àmi ópí adré alìle mí véle.

Akódhi ni togó yàya, ìndì lírì ína p̀ndà dri,
p̀ndà ni mvámvá dri.»^a

⁶ Gò Yésu ni lebèbhá rì nda ì dré l̀zo 'òá ngóro dré tàle àyi dré dhi t̀ni. ⁷ Ì kàsè p̀ndà nda ì mvámvá ni be atsázó àyi f̀be Yésu véle dre dhi, ì dré àyi ki kítá bhèzo àyi dri gò, akódhi dré mbàzo lírìlé driá. ⁸ Gò móndí zyandre lavúlé dhi ì dré àyi ki kítá ki lasézó láti m̀sè. Àyi ki àruka ì dré fa bí ki toṅòzo lebhélé láti m̀sè, Yésu kòlavúro driásà be dhi bvó. ⁹ Dì móndyá zyandre nda ì dré adrézó lile akódhi kandrána ìndì akódhi vèsè, adrélé loyóaba dhi:

«Òsánà kàdré Dàwídì ni Mv́a dré!»^b

Tà tani kàdré dhya adrélèpi alìle Mìrì ni rú sè dhi dri!

Òsánà kàdré Giká kurú na bhù na dhi dré!»^c

¹⁰ Yésu kòfì Yèrúsalmà na dre dhi, móndyá títi bhàandre nda lé dhi ì dré adrézó lyàle lyàlyà, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi àdhi 'ì?» ¹¹ Dì móndyá zyandre adrèbhá lile Yésu f̀be nda ì adré tá logóá dhi: «Akódhi Yésu 'ì, pròfètà angálèpi Nàzàrètà, Gàliláyà na dhi lèsè dhi 'ì.»

^a21:5 À kònò Zàkàrìyà 9:9.

^b21:9 «Òsánà» kònìdhi adré lèá tàle Èbèrè ti sè dhi «rúku».

^c21:9 À kònò Longó ì 118:25-26.

Yésu dro mómnyá adrèbhá ngá lagí dhi i topfòle tépelò 'ásè

(À kònò kpà Márokò 11:15-19; Lúkà 19:45-48; Yòwánì 2:13-22)

¹² Àmvolásà dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, mómnyá tíí adrèbhá tá ngá lagí ìndì ngá gí kònàle dhi kì dro topfòle 'ásà. Dré mísá mómnyá adrèbhá tá làfa topfó dhi kya kì lebhézó bvò dri, tùmání gbólókó mómnyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí dhi kya íbe. ¹³ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «À ni áma dzó zi dzó adrézó tà ta má be dhi ró.» Dì, mì gò àmíkya dzó nda ni bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi kì zu dhi ró!»^d

¹⁴ Gò mómí mì kùdúkùdu ró dhi i mómí mèrèkpè ro dhi íbe dhi ì dré àyi kì kisízó ànyi Yésu làga tépelò na gò, akódhi dré àyi kì tidrízó. ¹⁵ Dì kòwánà kàdrì i tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì nò tá tà líndrígá ró Yésu dré 'òle nda i. Ì yi tá kpà ànzimvá adrérà'a kúlí loyó tépelò na adrézó tàá dhi: «Òsánà kàdré Dàwídì ni Mvá dré!» Dì àyi kì togó dré aswázó Yésu rú gò, ¹⁶ ì dré lizízóá tíá dhi: «Mí adré tà ànzimvá ni ì dré adrélé tàle kòdhi ni yi?» Yésu logó àyi dré dhi: «Áyíya! Mì nà rè Giká ni Kúlí na ko tàle dhi, «Mí 'o ànzimvá i ànzi kùrí íbe dhi i adrélé ámi rú bha kùle» dhi?»^e ¹⁷ Dì Yésu dré àyi kì tayízó gò, p̄f̄ozo bhàandre 'ásè lile ayílé Bètáníyà na.

Yésu tatrí fígì fa lò'wa 'àlepi ko dhi

(À kònò kpà Márokò 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Drùbhì kínó, Yésu dré tá adrérà'a gòle Yèrúsalmà na dhi 'á dhi, tàbirí dré akódhi ni 'òzo. ¹⁹ Akódhi dré fígì fa àlo dhi ni nòzo láti mìle. Dì, a ni li tsàle ànyi làgá dhi, kisú ína lò'wa ni àlomvá ko. Kisú ngbà 'í bí ni ì kòdhya. Dì dré tàzoá fígì fa nda dré dhi: «Mí kògò véle lò'wa 'a tàdzí ko!» Gbã kòdhwa, fa nda dré 'yòzo.

²⁰ Akódhi ni lebèbhá ì kònò tà nda dre dhi, àyi kì líndrì dré gàzo gò, ì dré akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Fígì fa kònìdhi 'yo ína mbèlè kònìni ngínìngíni ró?» ²¹ Yésu

^d21:13 À kònò Èsáyà 56:7; Yèrèmíyà 7:11.

^e21:16 À kònò Longó i 8:3.

logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kàdré tà ka'ika'i fbe gò, adrézó tà kayí àmi léna ko dhi, mì ni kókpà kitswá tà làsú be kònini dhi ki 'o, tùmání tà kàdrì dra tà nda ki lavúbhá dhi fbe. Mì ni kitswá ndìndì tàá kòngó kònìdhi dré dhi, «Mí nga kònwásè lile dhèle yïandre na!» gò, tà nda dré ru 'òzo. ²² Tà ángùdhi mì dré dra zìle Giká tí, adrézó ka'ia dhi akódhi ni 'òá dhi, mì ni tà nda ni kisú.»

À lizí Yésu tí ngalè akódhi ni rìnyí angá ángolésè ya dhi

(À kònò kpà Márokò 11:27-33; Lúkà 20:1-8)

²³ Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo fìle tépelò na gò, kídhólé adrélé tà tadhá móndí i dré. Gò kòwánà kàdrì i bhàgo fbe dhi i dré alìzo akódhi véle lizíá tíá dhi: «Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ína ángolésè? Àdhi fè rìnyí nda mí dré nì?»

²⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ni kókpà tà àlo dhi ni lizí àmi tí. Mì kòlogó kúlí má tí dhi, má ni kpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi. ²⁵ Bàtìsimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ína ángolésè: Giká vélésè, kó ngalè móndí i vélésè?» Gò i dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi «Bàtìsimò nda angá Giká vélésè» dhi, akódhi ni go lizíá àma tí dhi: «Mì ka'i di Yòwánì ko àdho tà sè?» ²⁶ Di, mà kòtà kó dhi «Bàtìsimò nda angá móndí i vélésè» dhi, mà ni go móndyá zyandre dhi ki ro. Tàko ko, àyi títi nda i adré ka'ia dhi, Yòwánì tá ína pròfètà 'i.» ²⁷ Di i dré logózóá Yésu dré dhi: «Mà nì ko.» Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònini dhi, má kitswá kókpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà nda ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

Pídhígó ànziàgo rì dhi ki tà dri dhi

²⁸ Yésu gò tàá dhi: «Mì kisù àmikya tà kònìdhi dri ngíni? Agó àlo dhi tá ànziàgo fbe rì. Dré lizo mváagó ni àlo véna tàá drá dhi: «Áma mvá, mí lè ándrò àzì 'o vínò amvú na.» ²⁹ Di mváagó nda logó drá dhi: «Kóko. Má lè lile ko.» Di, dré gòzo áyi tà kisùle nda ni ladzá gò, lizo àzì 'o. ³⁰ Agó nda dré kpà lizo mváagó ni rì véna, tàá drá làsú be kònini. Mváagó nda dré logózóá drá dhi: «Áyíya, atálágó, má ni lè.» Di, dré ína lizo ko. ³¹ Àyi rìti nda i kòfalé dhi, àdhi 'o tà áyi atá dré tá lèle dhi

nì?)» Ì logó drá dhi: «Mváagó ni àlo 'i.»

Yésu gò tàà àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mèdáyì lagíbhá i tòkó zàràbhù ro dhi íbe dhi ki fì Giká ni Òpì na drìdrì àmi kandrána. ³² Tàko ko, Yòwánì alì tá láti tà gyägya àdhya ni tadhá àmi dré gò, mì dré àmikya akódhi ni ka'izo ko. Di, mèdáyì lagíbhá i tòkó zàràbhù ro dhi íbe dhi i ka'ì tá àyikya akódhi í. Tágba mì dré tá àyi nda ki tà ka'ika'ì nòzo dhi, mì gò àmi ki togó ladzá akódhi ni ka'ì ko.»

Pídhígó vínò líkíbhá kònzi dhi ki tà dri dhi

(À kònò kpà Márokò 12:1-12; Lúka 20:9-19)

³³ «Mì yi rẹ pídhígó àzya ká. Amvú líyí àlo dhi bhe tá vínò áyi amvú na. Dré gàrà ni ki tobhàzo kírà sè, bhú gàzo kíswázó vínò lò'wa zwa gò, dzó mvumvù dhi ni sizo kíswázó amvú nda ni líkí. Dré amvú nda ni tayízó vínò líkíbhá àruka i drígá gò, lizo atsí na làwú làvo na. ³⁴ Lókyá vínò lò'wa kizo dhi kòkíswá dre dhi, dré áyi màràbà ki mùzo kíswálé lò'wa ína tñi dhi ni adó vínò líkíbhá nda i véna. ³⁵ Di, vínò líkíbhá nda i dré àyikya màràbà nda ki turúzó, àlo ni ni tswàzo, àzya ni ni pfùzo dràle gò, àzya ni ni lebhézó dràle kírà sè. ³⁶ Gò amvú líyí nda dré gòzo màràbà àruka bí wáláká ni ki lavúbhá dhi ki mu lile. Di, vínò líkíbhá nda i dré kpà àyi ki 'òzo ngóro i dré tá 'òle drìdrì dhi tñi. ³⁷ Kùdù ro dhi, amvú líyí nda dré áyi mváagó ni mùzo lile àyi véna. Adré tá kisùá dhi: «Ì ni áma mváagó ni lindrì bha!» ³⁸ Di, vínò líkíbhá nda i kònò mváagó nda adrèrà'a alile dre dhi, i dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi ni kisúlépi tàyilé ro dhi 'i. Mà kòlì akódhi ni pfu dràle, amvú dré tá kíswálé kisúlé tàyilé ro nda ni dòzo àma dré!» ³⁹ Di i dré ngàzo akódhi ni ru bhèle amvú nda 'ásè kivi na gò, pfùzoá dràle.»

⁴⁰ Yésu gò lizíá dhi: «Lókyá amvú líyí nda dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni 'òá ngíni vínò líkíbhá nda ki tà sè dhi?» ⁴¹ Ì logó drá dhi: «A ni drìkònzìbhá nda ki tupfú todràle gò, gòzo amvú nda ni tayí vínò líkíbhá àruka i drígá, i kòlogóro í dré vínò lò'wa ína tñi dhi lókyá lò'wa nda ni kizo dhi sè.»

⁴² Yésu gò tàà àyi dré dhi: «Mì nà rẹ tà tisìle kònìdhi Giká ni Kúlí na ko?

«Kírà dzó sibhá i dré gàle gàgà dhi,

gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó driá dhi ró.

Kòrìdhi tà Mírì dré 'òle nì dhi 'i.

Dì tà nda líndrìga ró àma mìlésè!›^f

⁴³ Má adré dì tàá àmi dré dhi: Giká nì áyi Òpì tingá àmi drígàsè gò, fèzoá móndyá dra Òpì nda nì lò'wa 'abhá dhi i dré. ⁴⁴ Dhya ángùdhi dra dhèlepi kírà nda dri dhi nì ño. Kòdhi íbe dhi, kírà nda nì dhya ángùdhi í dré dra adhézó driá dhi nì kinyí.»

⁴⁵ Kòwánà kàdrì i Fàrisáyò íbe dhi ì kòyi pídhígó Yésu dré pìle nda i dre dhi, ì dré nìzoá tàle dhi, akódhi tà tá tà nda i àyi rú dhi be. ⁴⁶ Gò ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi nì ru. Dì, ì adré tá àyikya móndyá zyandre dhi kì ro, àyi nda ì dré tá adrélé Yésu nì no pròfétà ro dhi sè.

22

Pídhígó gwányá làmó àdhya nì tà dri dhi

(À kònò kpà Lúka 14:15-24)

¹ Gò Yésu dré gòzo tódhyá tà tadhá àyi dré pídhígó sè, tàzoá dhi: ² «Òpì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tìni: Ópí àlo dhi adré tá gwányá làmó àdhya nì 'o áyi mváagó dré. ³ Dré áyi màràbà kì mùzo lile móndyá dré tá azilé gwányá nda lé dhi kì azí ngá nya. Dì, àyi nda ì dré àyikya gàzo rè. ⁴ Dì ópí nda dré gòzo màràbà àruka kì mu lile kúlí kònì kì ta móndyá azilé nda i dré: «Mì yi rè ká! Má 'o ngá títi dhi i ladhílé áma gwányá sè dhi dre. Má 'o áma tiàgo i tilílé, áma tí ngbòlò dò ro dhi íbe. Tà títi dhi ì kitswá dre. Mì alì gwányá lé wà!» ⁵ Dì, móndyá azilé nda ì dré àyikya tà nda nì nòzo tà tàko ró. Gò ì dré lizo àyi kì tà 'obe kòdhya. Àlo nì lè tá áyi amvú na. Àzya nì lè ína áyi àzì làfa àdhya kì tà 'obe. ⁶ Àyi kì àruka ì dré màràbà nda kì turúzó, àyi kì 'òzo kònzi gò, àyi kì tupfúzó todràle. ⁷ Dì ópí nda nì togó dré aswázó tà nda sè. Dré áyi sòdá zyandre dhi kì mùzo lile móndyá kàrí kutúbhá nda kì tupfú todràle gò, bhàandre àyikya nì zàzo vèle. ⁸ Gò dré tàzoá áyi

^f21:42 À kònò Longó i 118:22-23.

màràbà ì dré dhi: «Gwányá làmó àdhya gànzi ró. Dì, mónyá má dré azilé nda ì kitswá tá àyíkya gwányá nda sè ko. ⁹ Dì àsà dhi, mì lî láti andre ì 'àsè, mónyá tíí mì dré dra kisúlé dhi kî azí alîle gwányá lé.» ¹⁰ Dì màràbà nda ì dré lîzo láti ì 'àsè, mónyá tíí ì dré kisúlé dhi kî kimó alîzo àyi íbe, tágba àyi nda ì kàdré tá móndí dóro 'í yà, kó ngalè móndí kònzi 'í yà dhi. Gò dzó làmó gwányá àdhya dré gàzo mónyá azilé nda ì sè bí.

¹¹ Dì, ópí nda kàfí mónyá azilé nda kî no dre dhi, dré agó àlo kítá làmó gwányá àdhya ni asólépi ko dhi ni nòzo. ¹² Dré lizízóá tíá dhi: «Áma arúpi, mí afí kònwa kítá làmó gwányá àdhya àko ngíníngíni ró?» Agó nda tá kúlí logolé dhi àko. ¹³ Dì ópí nda dré tázóá àyi màràbà ì dré dhi: «Mì adrò akódhi ni pá ì drígá ni íbe, akódhi ni bhèzo kivì na, àrà tínímvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi.» ¹⁴ Tàko ko, à adré móndí zyandre dhi kî azí. Dì, à adré ngbà 'í móndí àlo àlo dhi kî kipè kòdhya.»

Kàyìsàrà, Rómà kî ópí kàdrì ni mèdáyì gìma

(À kònò kpà Márokò 12:13-17; Lúkà 20:20-26)

¹⁵ Àmvolàsà dhi, Fàrìsáyò ì dré ngàzo ru yi, kitswázó Yésu ni 'o la'ìle kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì sílé dhi bvó. ¹⁶ Dì ì dré àyi kî lebèbhá kî mùzo móndí àruka ópí Èródè àdhya íbe lîle Yésu véna tàá drá dhi: «Tadhálépi, mà nì tàle dhi, mí adré tròle tà bàti rú dhi be. Mí adré Gìká ni tà tadhá tà bàti sè. Mí adré kpà móndí kî lindrì ni tà kisù ko, mí dré adrélé àyi kî no twátwa ko dhi sè. ¹⁷ Dì mí tà rè àma dré tà mí dré adrélé kisùle tà kònìdhi dri dhi ká: Àma kî tátrítrí kúlí ka'ì, mà kàdré Kàyìsàrà ni mèdáyì gí dhi 'í? Kó ngalè, ka'ì ko?»

¹⁸ Dì, Yésu dré ína tà kònzi ì dré tá adrélé lèle 'òle nda ni nìzo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: «Àmi túrúpúbhá ni ì, mì adré àma tabhì litílé àdho tà sè? ¹⁹ Mì tadhá má dré làfa lò'wa adrézó mèdáyì gí àsà dhi.» Dì ì dré dènàrì àlo dhi ni fèzo drá.^g

²⁰ Gò dré lizízóá àyi tí dhi: «Móndí lindrì kònìdhi tsàle rú tisìle driá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'í?» ²¹ Ì logó drá dhi: «Kàyìsàrà àdhya 'í.» Dì Yésu tà àyi dré dhi:

^g22:19 «Dènàrì» kònìdhi, làfa lò'wa adrézó tà 'o àsà Rómà kî òpí 'àsè dhi 'í.

«Mì kàdré ò ná Kàyìsàrà àdhya ni fe Kàyìsàrà dré, adrézó kpà ná Gìká àdhya ni fe Gìká dré.»²² Ì kòyi akódhi ni kúlí nda dre dhi, àyi kí líndrí dré gàzo gò, ì dré akódhi ni tayízó lizo.

Tà lizílé ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà dri dhi

(À kònò kpà Márokò 12:18-27; Lúká 20:27-40)

²³ Kìtú nda sè dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu vélé kitswálé tà lizí tíá. (Àyi nda ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó.) Dì ì tà drá dhi: ²⁴ «Tadhálépi, Mósè tsì àma dré dhi: «Agó àlo adrélépi mvá àko dhi kòdrà àyi tòkó ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàytòkó nda mòle, kitswázó ànzì ti àyi adrúpi dràlepi nda dré.»^h ²⁵ Dì àma kòfalé dhi, àgo nzi-dri-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Àyi kí kàyo dré tòkó àlo dhi ni mòzo gò, dràzo. Dré tá adrélé mvá àko dhi sè dhi, dré àyi tòkó nda ni tayízó àyi adrúpi í bvó dhi dré. ²⁶ Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi ni ni rì rú, adrúpi ni ni na rú, tsàle byá adrúpi ni ni nzi-dri-rì rú. ²⁷ Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. ²⁸ Dì kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, adrúpi nzi-dri-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda ni adré tsítsì dhi àdhi dré? Àngyá ko, àyi tíí nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lítí àmi kí tàndí ì dre, mì dré Gìká ni Kúlí ì rinyí ni íbe dhi kí nìle ko dhi sè. ³⁰ Kìtú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, ì gò adrélé ru mo ko. Ì gò kpà adrélé àyi kí ànzì kí fe mòle ko. Be ró dhi, ì ni àyikya adré ngóro ángeló bhù na dhi ì tñi. ³¹ Dì kàdré ína ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà sè dhi, mì nà rè tà Gìká dré tàle àmi dré dhi ko? Akódhi tà dhi: ³² «Ma Gìká Àbàramà àdhya 'i, Ìsákà àdhya 'i, ìndì Yàkóbhò àdhya 'i.»ⁱ Dì Gìká nda Gìká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Gìká móndyá lídrì ro dhi kya 'i.» ³³ Dì móndyá zyandre kònàle dhi ì kòyi tà nda dre dhi, àyi kí líndrí dré adrézó gàle tà Yésu dré adrélé tadhálé dhi ì sè.

Tòlí kàdrì lavúlé dhi

^h22:24 À kònò Dùtèrònómè 25:5-6.

ⁱ22:32 À kònò Pfòma 3:6.

(À kònò kpà Márokò 12:28-34; Lúkà 10:25-28)

³⁴ Fàrisáyò ì kòyi, Yésu kíkí tá Sàdùkáyò ki kúlí dre dhi, ì dré gòzo ru kimó akódhi làga. ³⁵ Gò àyi ki àlo Mósè ni tátrítrí kúlí nìlepi dóro lavulé dhi dré tà kònìdhi ni lizízó akódhi tí, kitswázó akódhi ni tabhì: ³⁶ «Tadhálépi, Mósè ni tátrítrí kúlí na dhi, tòlì kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'í?»

³⁷ Dì Yésu logó drá dhi: «Lè mí kàdré Mírì ámi Gìká ni le ámi togó sè wáyì, ámi lídrì sè wáyì, ìndì ámi tà kisùkisù sè wáyì.»^j ³⁸ Kòdhi tòlì drìdrì dhi 'ì, ìndì tòlì kàdrì lavulé dhi 'ì. ³⁹ Tòlì ni rì adrélépi kpà kàdrì àlo ni tìni dhi, kònìdhi 'ì: «Lè mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndì ni le dhi tìni.»^k ⁴⁰ Tà títi Mósè ni tátrítrí kúlì ìndì pròfètà ì dré adrélé tadhálé dhi ì adrè àyi ki totó tòlì rì nda kòdhi ì dri.»

Mèsíyà ì Dàwídì be dhi

(À kònò kpà Márokò 12:35-37; Lúkà 20:41-44)

⁴¹ Fàrisáyò ru kimóbhá nda ì dré rè dhu adrérà'a Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré lizízóá àyi tí dhi: ⁴² «Mì kisù àmíkya Mèsíyà ni tà sè ngíni? Akódhi àdhi ni mvá 'í?» Ì logó drá dhi: «Akódhi Dàwídì ni mvá 'ì.»⁴³ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, Dàwídì dré tá adrérà'a tà ta Tirí Lólo ni rìnyí sè dhi 'á dhi, zi ína Mèsíyà nda áyi Mírì ro ngíni? Àngyá ko, Dàwídì tà tá dhi:

⁴⁴ «Mírì Gìká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lírìlé áma dríágó lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo

adrélé ámi pá zàle dhi 'á.»^l

⁴⁵ Dì Dàwídì kòzi Mèsíyà áyi Mírì ro dhi, Mèsíyà nda ni kitswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?»⁴⁶ Dì dhya àlo àyi kòfalé kitswálépi kúlì logó Yésu tí dhi tá yókódhó. Kìdhólé kítú nda sè dhi, dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizílé

^j22:37 À kònò Dùtèrònómè 6:5.

^k22:39 À kònò Lèvitíkè 19:18.

^l22:44 À kònò Longó ì 110:1.

akódhi tí ko.

23

Yésu tà tà tátrítrí kúlí tadhábhá i rú Fàrisáyò fbe àyi ki túrúpfú tà sè

(À kònò kpà Márokò 12:38-40; Lúka 11:39-52; 20:45-47)

¹ Gò Yésu dré tàzoá móndyá zyandre i dré àyi lebèbhá fbe dhi: ² «À tayí àzì tátrítrí kúlí tadhábhá i dríga Fàrisáyò fbe, ì kàdréro Mósè ni tátrítrí kúlí ni tà tadhá móndí i dré.^m ³ Adré di lèá dhi, mì kàdré àyi nda ki kúlí yi, adrézó tà títi ì dré adrélé tàle àmi dré dhi ki ka'ì 'òle. Di, mì kàdré àmíkya tà ì dré adrélé 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Tàko ko, ì adré tà ì dré adrélé tadhálé dhi ki 'o kòdhya ko. ⁴ Ì adré àyíkya ngá lanzìlanzi kitswálé dòle bwà ko dhi ki todrò tobhàle móndí i dri gò, ì dré adrézó ndìndì drígámbíí le sòle àyi ki ledézó dhi ko.

⁵ Tà títi ì dré adrélé 'òle dhi i, ì adré 'òá móndí ì kàdréro àyi ki no be dhi bvó. Ì adré àyi ki kpúkúbhú tsàtsà adrézó wárágà Giká ni Kúlí tisìzo driá dhi ki tobhà lána dhi ki kiwá, adrézó kpà àyi ki kánzò ki ti 'o atsálé kàtswa.ⁿ ⁶ Ì adré lèá lírìlé mísá lindrì àdhya gwányá i 'àsè dhi i làgàsè, adrézó kpà lèá lírìlé àrà lindrì àdhya lísámbò dzó i 'àsè dhi i 'àsè. ⁷ Ì adré lèá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagírà i 'àsè, adrézó kpà àyi ki zi «Rábbi».^o

⁸ Di, àmi ró dhi, mì kòtayí àmi adrélé zìle Rábbi ro ko. Àngyá ko, àmi ki tadhálépi ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì àmi títi dhi i adrúpi 'i. ⁹ Mì kàdré kpà dhya àlo bvò dri dhi ni zi àmi ki Atá ro ko. Àngyá ko, àmi ki Atá ngbà 'í àlo kwákwá.

^m23:2 Giká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò fbe dhi ì adré lírìlé Mósè ni lírìrà dri.» Kòdhi adré lèá tàle dhi, àyi nda ì adré Mósè ni tátrítrí kúlí ni tà tadhá móndí i dré.

ⁿ23:5 Kpúkúbhú tsàtsà adrézó wárágà Giká ni Kúlí tisìzo driá dhi ki tobhà lána kòni i, Yúdà ànzi àruka ì adré tá tobhàá àyi ki kándrágá 'á, ìndì àyi dríga.

^o23:7 Yúdà ànzi i véna dhi, rú «Rábbi» kònìdhi, rú adrélé fèle Giká ni tà tadhábhá i dré, adrézó àyi ki lindrì bha dhi 'i.

Akódhi àmi ki Atá bhù na dhi 'i. ¹⁰ Mî kòtayí kpà àmi adrélé zìle móndí ki drì kòlepi ró ko. Àngyá ko, àmi ki drì kòlepi ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi Mèsíyà 'i. ¹¹ Adré leà dhi, dhya kàdrì lavúlé àmi kòfalé dhi kàdré àmi ki màràbà ro. ¹² Tàko ko, dhya àngùdhi adrélépi áyi tà bha kuru dhi, Gìká ni akódhi nda ni tà tirí kìní mi. Dì, dhya àngùdhi adrélépi áyi tà bha kìní mi dhi, Gìká ni akódhi nda ni tà tingá kuru.

¹³ Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Tàko ko, mî adré àmíkya láti kíkí móndí i dré, ì kòfiró Òpì bhù àdhya na ko. Àmi ki tàndi, mî adré file lána ko gò, mî dré adrézó móndyá adrébhá leà file lána dhi ki tayí file ko. [^{14p}]

¹⁵ Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mî adré àmíkya tatsílé bvò drìsè ìndì yí mǐsè, kitswálé móndí àlo dhi ni 'o togó ladzá àmi ki Gìká ni ka'ì. Dì, akódhi nda kònì dra ka'ì dhi, mî adré akódhi ni 'o atsálé mvá líferò àdhya ró, adrélé kònzi àmi ki lavú vwàvwà ro.

¹⁶ Àmi móndí ki drì kobhá mî kùdúkùdu ró ni i, kizà àmi ki ngá 'i! Mî adré àmíkya tàá dhi, dhya àlo kàdré mòndrà si tépelò ni rú sè dhi, mòndrà nda tà tàko 'i. Dì, dhya àlo kàdré ína mòndrà si órò tépelò le dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mòndrà dré sǐle nda ni líkí. ¹⁷ Àmi móndí azaaza mî kùdúkùdu ró dhi 'i! Ngá kàdrì lavúlé dhi àngùdhi 'i: órò nda 'i, kó ngalè, tépelò adrélépi órò nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ¹⁸ Mî adré kpà tàá dhi, dhya àlo kàdré mòndrà si àlètárì ni rú sè dhi, mòndrà nda tà tàko 'i. Dì, dhya àlo kàdré ína mòndrà si ngá fèle àlètárì nda dri dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mòndrà nda ni líkí. ¹⁹ Àmi mî kùdúkùdu 'i! Ngá kàdrì lavúlé dhi àngùdhi 'i: ngá fèle nda 'i, kó ngalè, àlètárì adrélépi ngá nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ²⁰ Dì dhya àngùdhi adrélépi mòndrà si àlètárì ni rú sè dhi, adré

P23:14 Wárágà Gìká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kònì ki kisé kònwa ko: [Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mî adré àmíkya tàyítòkó ki ngá tíí dhi ki topá àyi drígásè. Mî adré kpà tà ta Gìká be vwàvwà ro, móndí ì kàdréro àmi ki no. Tà nda sè dhi, Gìká ni àmi ki tàbvó ta tà tàndi ró.]

sìá àlètárì nda ni rú sè, ìndì ngá tíí dríá dhi ki rú sè. ²¹ Dhya ángùdhi adrélépi mòndrà si tépelò ni rú sè dhi, adré sìá tépelò nda ni rú sè, ìndì Gìká adrélépi adrélé lána dhi ni rú sè. ²² Dhya ángùdhi adrélépi mòndrà si bhù ni rú sè dhi, adré sìá Gìká ni lírírà òpì àdhya ni rú sè, ìndì akódhi adrélépi lírílé dríá dhi ni rú sè.

²³ Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré ngá nzí tsàtsà tíí mì dré adrélé lokólé àmi ki amvú na, lanzílé 'a be mudrí dhi ki àlo fe Gìká dré: ndìndì àmi ki ménètè, àmi ki fènúwì, tsàle àmi ki kúmè.⁹ Dì, mì adré àmíkya tà kàdrì lavúlé tátrítrí kúlí dré adrélé tadhálé dhi ki bhe gàrà dri: tà gyägya 'òma, mómí ki kizà bhàma, ìndì Gìká ni ka'ima. Adré tá lèá dhi, mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o, ngá fèma Gìká dré dhi ni tivì àko ró. ²⁴ Àmi mómí ki drì kobhá mì kùdúkùdu ró dhi 'i! Mì adré àmíkya ñõñõ kogá àmi ki yí lésè gò, adrézó kàmílò te kòdhya!

²⁵ Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré àmíkya kópò ki rúbhá dzi sǎnì kya íbe gò, àyi ki 'a dré adrézó gàle ngá lovó sè bí, ìndì lovó kònzì sè bí. ²⁶ Mì, Fàrisáyò mì kùdúkùdu ró ni, mí kòdzì rè zyà kópò ni 'alé 'íká, gò rúbhá ni kògòró kpà atsálé ndì àko ndò.

²⁷ Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Àmi ngóro mógó rúbhá tswàle mvèle kemve dhi i tìni. Kivì lésè dhi, mógó nda ki rúbhá avé tò. Dì, àyi ki 'a ga ína àbvò ki fà sè bí, ìndì ngá tíí ndì ró dhi i sè bí. ²⁸ Tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi ki tà sè. Kivì lésè dhi, mómí i adré àmi ki no ngóro mómí gyägya dhi i ró. Tákò, àmi ki togó na dhi, mì ga túrúpfú tà sè bí, ìndì tà kònzì sè bí.

²⁹ Àmi, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré àmíkya mógó ki tobhà pròfètà i dré, adrézó kpà mógó mómíyá gyägya dhi kya ki ledé avélé tò. ³⁰ Mì adré kpà tàá dhi: «Kònò mà kàdré tá àma ki tábhí ki lókyá 'á be dhi, mà kitswá tá ru amú àyi íbe adrézó pròfètà ki kàrí kutú dhi ko.» ³¹ Àsà dhi, mì adré àmíkya tadhá dhi, àmi dhya pròfètà ki

⁹23:23 «Ménètè», «fènúwì» ìndì «kúmè» kòni i, ngábí tàdzí be dóro adrélé kidhílé dhi 'i. À kònò Lèvitíkè 27:30; Dùtèrònómè 14:22.

tupfúbhá todràle dhi ki ànzi 'i. ³² Mî kògò di adrélé tà kònzi àmi ki tábhí ì dré kidhólé 'òle dhi ki 'o kitswálé tíí. ³³ Àmi nì 'i, ìndì nì àtrá ki àrèbhá 'i! Mî nì àmíkya lapá Giká nì tàbvó tàma sílésè ngíningíni ró, mî dré kitswázó file líferò na ko dhi?

³⁴ Di mî yi rè ká! Má nì pròfétà ki tibhù tògyabhá íbe ìndì tà tadhábhá íbe ìle àmi véna. Di, mî nì àyi ki àruka ki tupfú todràle, adrézó àruka nì ki tidí fa kipakipa ì drísè, adrézó àruka nì ki tswa àmi ki lîsámbò dzó ì 'ásè, adrézó àruka nì ki ladró bhàandre àlo àlo dhi ì 'ásè. ³⁵ Di ásà dhi, mónnyá gyăgya tíí dhi ki kàrí kutulé bvò dri dhi nì ngo àmi dri. Kidhólé Àbélè adrélépi tá gyăgya dhi rú, tsàle Zàkàríyà, Bàràkíyà nì mvá mî dré pfùle dràle tépelò ì kòfalé àlètàrì be dhi rú dhi, àyi ki kàrí nì ngo àmi dri. ³⁶ Má adré tà bàti ta àmi dré: Tà nda kòdhi ki atsá tíí mónnyá ándrò nì ì rú.»

Yésu ngo Yèrusalémà nì tà sè

(À kònò kpà Lúkà 13:34-35)

³⁷ «Á! Yèrusalémà, Yèrusalémà, mî adrélépi pròfétà ki tupfú todràle, adrézó kpà dhya Giká dré adrélé amùle mí véle dhi ki lebhé todràle kírà sè nì! Tsàle vèsè be ángopí, má lè tá àmi ànzi ki kimólé má zàle, ngóro tà'ú dré adrélé àyi ànzimvá ki kimó àyi kupfú zàle dhi tíni dhi? Di, mî lè tá àmíkya ko. ³⁸ Di mî yi rè ká! À tayí àmi ki dzó ngbo dre. ³⁹ Tàko ko, má adré tàà àmi dré dhi: Kidhólé nyànomvá dhi, mî gò véle áma no ko, tsàle lókyá mî dré dra tàzoá dhi <Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì nì rú sè dhi dri!> dhi 'á.»^r

24

Yésu longó tépelò nì pfùma nì tà

(À kònò kpà Márokò 13:1-2; Lúkà 21:5-6)

¹ Yésu kàpfò tépelò lésè gò adrélé ìle dre dhi, akódhi nì lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi nì 'o tépelò nda nì dzó kàdrì dhi ki no. ² Di, Yésu dré

^r23:39 À kònò Longó ì 118:26.

tàzoá àyi dré dhi: «Mí nò tsì dzó kàdrì kòni i títi 'í? Má adré tà bàti ta àmi dré: Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à gò véle àyi kì kírà kì àlo kisú àzya ni dri ko. À ni kírà nda kì lebhé títi kìní mi.»

Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi i

(À kònò kpà Márokò 13:3-13; Lúkà 21:7-19)

³ Àmvolásà dhi, Yésu ì dré lizo mbàle kòngó Òlívè fa kya drìna gò, akódhi dré lírízó. Di akódhi ni lebèbhá ì dré àyi kì kisízó àyi pátí ànyi làgá, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi kì atsá ángutú ya dhi ká? Àdho tà ni ru 'o drìdrì tadházóá dhi, àmi agòma ànyi, ìndì lókyá kùdù ànyi káyà dhi nì?»

⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kàdré àmi kì líkí dóro, dhya àlo kòlitíró àmi ko.

⁵ Tàko ko, móndí bí dhi kì alì áma rú sè adrélé tàá dhi, «Ma Mèsíyà 'i!» gò, ì dré móndí zyandre dhi kì litízó. ⁶ Mì ni àdzú kì kpòrò yi ànyi, adrézó kpà àdzú kì rúbí yi làwú làvo na. Di, mì kònò dóro, mì kòtayíró àmi kì togó adrélé gàle ásà dhi ko. Tàko ko, adré làà dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Di, lókyá kùdù atsá rè ko. ⁷ Súrú kì àdzú bhu súrú àruka íbe. Òpì kì kpà àdzú bhu òpì àruka íbe. Kàrábhò ni dhe, ìndì kàdíkàdi ni bvò kosé àrà twátwa i 'ásè. ⁸ Di, tà títi nda kòdhi kì ngbà 'í adré ngóro tòkó ni mváaswa ni kìdhoma tíni.

⁹ Lókyá nda sè dhi, à ni àmi kì lefè kàribhá i drígá gò, ì dré adrézó àmi kì mì pfo, adrézó àmi kì tupfú todràle. Súrú títi bvò dri dhi kì togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. ¹⁰ Móndí bí dhi kì kpà àyi kì tà ka'ika'i tayí, adrézó ru lefè, adrézó ru ga àyi kòfalésè. ¹¹ Pròfétà kìnzò ro dhi kì apfò bí adrélé móndí zyandre dhi kì lití. ¹² Tà kònzì dré dra atsálé kàdrì lavúlé dhi sè dhi, móndí bí dhi kì lèle ni kìdrí.

¹³ Di, dhya ángùdhi adrélépi togó tsi, adrézó áyi totó tātā tsàle kùdù na dhi ni ína adrí. ¹⁴ À ni Rúbí Tani Gìká ni Òpì àdhya kòdhi ni longó bvò wáyì 'ásè, tà ni ni tadházó súrú títi i dré 'íká, gò lókyá kùdù dré gòzo atsálé ndò.»

Kizà kàdrì lavúlé dhi

(À kònò kpà Márokò 13:14-23; Lúkà 21:20-24)

¹⁵ «Di mì ni «ngá adrélé gàle gágà adrélépi ngá lólo dhi kì kizá dhi» ni no

adrérà'a áyi totó àrà lólo dhi na, ngóro longólé pròfétà Dànyélè tí dhi t́ni.⁵ (Lè dhya adrélépi tà kòdhi ni na dhi kàdré àndu ni ni ni dóro.)¹⁶ Lókyá nda sè dhi, lè mónnyá dra adrèbhá bvò Yùdáyà àdhya na dhi ì kòlapá ràle kòngó ì drina.¹⁷ Lè kpà dhya dra adrélépi áyi dzó drina dhi kàsí fíle dzó na, áyi ngá ki do lapázó ába dhi ko.¹⁸ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìle í bhàna áyi kítá kidhì àdhya ni do lapázó ába dhi ko.¹⁹ Kítú nda ì tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tòkó 'a íbe dhi ì dré, ìndì tòkó adrèbhá bà fe ànzimv́a ì dré dhi ì dré.²⁰ Mì kàdré tà zi Gìkà tí, àmi ki lapama nda kàdréro kidhì lókyá sè yà, kó ngalè sàbátù tú yà dhi ko.²¹ Tàko ko, kizà kítú nda kya ni adrè kàdrì lavúlé. À nò rè kizà kára be kònìni nda ko, kidhólé bvò bhàrà lésè atsálé àndrò kònìdhi. À kitswá kpà gòle véle nòá tàdzí ko.²² Kònò Gìkà kòki tá kítú nda ki bvó ko dhi, dhya àlo bvò dri dhi kitswá tá adrélé bwà ko. Dì, Gìkà ni ína kítú nda ki bvó ki mónnyá í dré zìle dhi ki tà sè.

²³ Lókyá nda sè dhi, à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònwa!> dhi, mì kòka'ì ko. À kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònàle!> dhi, mì kòka'ì ko.²⁴ Tàko ko, mèsíyà kinzò ro dhi ki apfò pròfétà kinzò ro dhi íbe adrélé tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá àyi ki rinyí tadhá dhi ki 'o, kòkitswá dhi, ì dré ndìndì mónnyá Gìkà dré zìle dhi ki litízó.²⁵ Mì yi rè ká! Má longó tà nda kòdhi ì drìdrì àmi dré.

²⁶ Dì à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònàle duku na!> dhi, mì kòlì kònàle ko. À kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònwa dzó 'á!> dhi, mì kòka'ì ko.²⁷ Tàko ko, ngóro bhù dré adrélé lagúlé ngá kazá kítú dré apfòrà lésè tsàle kítú dré ndìrà na dhi t́ni dhi, Móndí ni Mv́a ni agòma ni adrè kókpà kònìni.²⁸ Àrà àngùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, àrí àgáàga dhi ki kókpà ru kímó kitswálé àbvò nda ni te.»

Móndí ni Mv́a ni agòma

(À kònò kpà Márokò 13:24-27; Lúkà 21:25-28)

⁵24:15 À kònò Dànyélè 9:27; 11:31; 12:11.

'24:20 Yúdà ànzi ki bvò na dhi, «kidhì lókyá» kònìdhi, lókyá kidhì ro kóná àlo na, adrélépi gíle vwàvwà ro dhi 'ì.

²⁹ «Gbă kizà kàdrì kítú nda kya àmvolésè dhi, «kítú nì mì nì atsá tìnímvá ro, mbă gò véle mvèle ko, bhìbhínyà kì ledhé bhù lésè, ìndì rìnyí bhù na dhi kì ru kizí.»^u

³⁰ Di lókyá nda sè dhi, tà dra Móndeí nì Mv́a nì agòma tadhálépi dhi nì agá bhù mibhalé 'á gò, sùrú tíí bvò dri dhi ì dré tongózó. Di ì dré Móndeí nì Mv́a nì nòzo adrérà'a alìle ndùrùku ì drìsè, rìnyí kàdrì be ìndì mìlanzilanzì kàdrì be. ³¹ Gò akódhi dré áyi ángéló kì mùzo gòkà kúlí 'u'ù be, lile áyi mónnyá í dré zìle dhi kì kimó bvò nì pá su dhi ì lésè, kìdhólé bhù nì kùdù àlo lésè, tsàle byá àzya nì na.»

Tà tadhálé fígì fa nì tà rú dhi

(À kònò kpà Mároko 13:28-31; Lúka 21:29-33)

³² «Lè mì kàdré tà tadhálé fígì fa nì tà rú dhi nì àndu nì dóro. Fígì fa nì dríti kàdré atsálé màlímáí gò, bí nì dré adrézó ròle dhi, mì nì tàle dhi, yǐgú ànyi dhi be. ³³ Kókpà kòdhi t́nì, lókyá mì dré dra tà tíí nda kòdhi kì nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònì tàle dhi, Móndeí nì Mv́a láti 'á, ndìndì àmì kì dzó tí káyà dhi. ³⁴ Má adré tà bàti ta àmì dré: Mónnyá dra adrèbhá lídri fbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle tíí drìdrì tà tíí nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrà ko. ³⁵ Bhù ì bvò be dhi kì akí. Di, áma kúlí ì kitswá àyikya tàdzí akílé ko.»

Gìkà nì ngbà 'í lókyá kùdù nì

(À kònò kpà Mároko 13:32-37; Lúka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Di, dhya àlo nì ína kítú 'í yà, kó ngalè sàà 'í yà tà nda ì dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndìndì ángéló bhù na dhi 'í yà, kó ngalè Gìkà nì Mv́aagó 'í yà dhi, ì nì ko. Gìkà Atá nì ngbà 'í nì kalóma. ³⁷ Lókyá Móndeí nì Mv́a dré adrérà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, tà kì adré ngóro Nówè nì lókyá 'á dhi t́nì. ³⁸ Tàko ko, kítú yǐ liti andre kandrà dhi ì sè dhi, mónnyá ì adré tá àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi kì ànzi kì fe mòle, tsàle kítú Nówè dré fìrà'a bwátù kàdrì na dhi 'á. ³⁹ Àyi nda ì nì tá tà adrélépi tá 'òle atsálé dhi àlomvá ko, tsàle yǐ dré tirà'a àyi kì wu tíí dhi 'á. Tà nda kòdhi kì adré kókpà kònìni kítú Móndeí nì Mv́a dré dra agòzo dhi tú. ⁴⁰ Àgo rì dhi kì adré àzì 'o amvú na. À nì àlo nì nì do, àzya nì nì tayí. ⁴¹ Tòkó rì

^u24:29 À kònò Èsáyà 13:10; 34:4; Èzèkyélè 32:7; Yòwélè 2:10; 3:4.

dhi ki adré ngá 'i. À ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí.

⁴² Mì kàdré di tàmiḡa dri. Àngyá ko, mì ni kítú ángùdhi àmi ki Mírì dré dra agòzo dhi ko. ⁴³ Di, adré leá dhi, mì kònì tà kònìdhi dóro: Dzó líyí kònì tá lókyá ángùdhi ngátsi sè kùgú dré kitswázó atsálé ásà dhi be dhi, kònò a ni tá adré tàmiḡa dri, kòtayíró kùgú nda áyi dzóti ḡo ko. ⁴⁴ Di àmi ró dhi, mì kàdré kókpa gànzi ró. Tàko ko, Móndí ni Mvá ni atsá sàà mì dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

Màràbà tògya ró mírì ni dré kitswálé ka'ile dhi

(À kònò kpà Lúkà 12:41-48)

⁴⁵ «Màràbà tògya ró mírì ni dré kitswálé ka'ile dhi, àdhi 'i? Akódhi nda, dhya mírì ni dré bhàle áyi màràbà àruka áyi dzó lé dhi i drìle, kitswálé mányàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálépi dhi sè dhi 'i. ⁴⁶ Màràbà nda ni mírì kàtsá akódhi ni kisú adrérà'a 'òá kònìni dhi, kólénzé ni adré akódhi dré! ⁴⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni mírì ni akódhi ni bha adrélé áyi ngá títi dhi i drìle. ⁴⁸ Di, màràbà nda kàdré ína kònzi gò adrélé kisùá í léna dhi <Áma mírì adré gile agòma sè> gò, ⁴⁹ dré kidhózó adrélé áyi àzízí ki tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁵⁰ akódhi ni mírì ni atsá kítú dré adrélé letèle ko dhi tú, ìndì sàà dré adrélé nìle ko dhi sè. ⁵¹ Di a ni akódhi ni togá, akódhi ni tà bhàzo adrélé túmání túrúpúbhá kya be. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi.»

25

Pídhiḡó kyánzi mudrí dhi ki tà dri dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Di Òpì bhù àdhya ni adré ngóro tà kònìdhi tíni: Kyánzi mudrí dhi ì do tá àyi ki tálà, topfòzo ába kitswálé tòkó líyí ni drì letè. ² Àyi nda i kòfalé dhi, nzi dhi i tá azaaza ró, ìndì nzi dhi i tá tògya ró. ³ Àyi azaaza ró nda ì do tá àyi ki tálà 'í, di, ì do tá dò ko. ⁴ Di, àyi tògya ró nda ì do tá àyikya dò mòlàngì na túmání àyi ki tálà íbe. ⁵ Tòkó líyí nda dré tá adrélé gile dhi sè dhi, kyánzi nda ì dré landèzo títi gò, ì dré ledhézo ayí be adrélé ayí ko.

⁶ Ngátsi kítógá sè dhi, à dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Tòkó líyí adré alìle! Mì pfò lile ru kisú akódhi be!» ⁷ Gò kyánzi tíí nda ì dré larózó, àyi ki tálà ki ledé. ⁸ Dì kyánzi azaaza ró nda ì dré tàzoá àyi tògya ró nda ì dré dhi: «Mì afè àma dré àmi ki dò ni àruka wà. Àngyá ko, àma ki tálà adré adrálé.» ⁹ Dì, àyi tògya ró nda ì logó dhi: «Kóko! Dò nda kitswá àma dré àmi íbe ko. Mì kòlì be gíà àmi dré móndí adrèbhá dò lagí dhi ì véna.» ¹⁰ Dì, ì dré tá adrérà'a lile gíà dhi 'á dhi, tòkó líyí dré atsázó. Dì kyánzi adrèbhá gànzi ró nda ì dré fizo akódhi be dzó làmó gwányá àdhya na gò, dzóti asézó.

¹¹ Àmvolàsà dhi, kyánzi àruka nda ì dré agòzo atsálé gò, tàà dhi: «Mírì, mírì, mí nzi àma dré dzóti wà!» ¹² Dì, tòkó líyí nda logó dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Má nì mána àmi ko.»»

¹³ Yésu gò tàà dhi: «Dì mì kàdré tàmgà dri! Tàko ko, mì nì kítú 'ì yà, kó ngalè sàà 'ì yà má dré dra agòzo dhi ko.»»

Pídihíó màràbà na dhi ki tà dri dhi

(À kònò kpà Lúkà 19:11-27)

¹⁴ «Òpè bhù àdhya ni kókpà adré ngóro tà kònìdhi tìni: Agó àlo dhi adré tá 'òle lile atsí na. Dì dré àyi màràbà ki azízó, àyi ngá ki tayízó àyi drígá, ì kàdréro àzì 'o ásà be dhi bvó. ¹⁵ Àlo ni dré dhi, fè tá làfa lò'wa rú zìle tàlétà dhi ì nzi. ^v Àzya ni dré dhi, fè tá tàlétà rì. Àzya ni dré dhi, fè tá tàlétà àlo. Lanzí tá tàlétà nda ì àyi àlo àlo dhi ì dré, ngóro ì dré kitswálé àzì 'o ásà bwà dhi tìni. Gò dré lizo atsí na.

¹⁶ Gbã lókyá nda sè dhi, dhya tàlétà nzi dhi ki kisúlépi nda dré lizo àzì 'o ásà gò, tàlétà nzi àruka ki kisúzó bhàle dríá. ¹⁷ Dhya tàlétà rì dhi ki kisúlépi nda dré kpà 'òzoá kònìni gò, tàlétà rì àruka ki kisúzó bhàle dríá. ¹⁸ Dì, dhya tàlétà àlo dhi ni kisúlépi nda dré ína lizo bhú dhi kìnì na, àyi mírì ni làfa nda ni zùzo.

¹⁹ Lókyá kòlavú vwàvwà ro dre dhi, màràbà nda ki mírì dré agòzo àyi ki azí, ì kòtáro í dré dhi ì 'o tá àzì àyi làfa sè ngíni ya dhi. ²⁰ Dì dhya tàlétà nzi dhi ki

^v25:15 «Tàlétà» kònìdhi tá làfa lò'wa ledélé órò sè, kitswálépi àzì dhya àlo dré 'òle kítú ngùlù-nzi dhi sè dhi 'ì.

kisúlépi nda dré atsázó ába tùmání tàlétà nzi àruka íbe, tàá dhi: «Mírì, mí tayí tá má drígá tàlétà nzi kòni i. Mí nò ká, má kisú tàlétà nzi àruka i bhàle driá dre.»

²¹ Dì Mírì ni tà drá dhi: «Áma màrábà dóro má dré kitswálé ka'ile ni, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'ile tà mvá tsà tayílé mí drígá dhi sè. Dì ásà dhi, má ni ámi bha adrélé tà kàdrìkàdrì i drìle. Mí alì lenzélé ámi mírì vélé!»

²² Gò dhya tàlétà rì dhi kì kisúlépi nda dré kpà atsázó tàá dhi: «Mírì, mí tayí tá má drígá tàlétà rì kòni i. Mí nò ká, má kisú tàlétà rì àruka i bhàle driá dre.» ²³ Dì Mírì ni tà drá dhi: «Áma màrábà dóro má dré kitswálé ka'ile ni, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'ile tà mvá tsà tayílé mí drígá dhi sè. Dì má ni ámi bha adrélé tà kàdrìkàdrì i drìle. Mí alì lenzélé ámi mírì vélé!»

²⁴ Gò dhya tàlétà àlo dhi ni kisúlépi nda dré kpà atsázó tàá dhi: «Mírì, má ni tá tàle dhi, mi agò tòmbá 'i dhi be. Mí adré mína ngá akónà àrà mí dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà mí dré kórì rìzo ko dhi na. ²⁵ Dì má adré tá ngá ro gò, má dré lèzo làfa mína ni zu kìnì na. Mí nò ká, ngá mína kònìdhi.» ²⁶ Dì, mírì ni tà drá dhi: «Mì, màrábà kònzi ìndì tòbvo ró dhi 'i! Mí ni tá tàle dhi, má adré ngá akónà àrà má dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà má dré kórì rìzo ko dhi na dhi be. ²⁷ Adré dì tá làá dhi, mí kòbhà tá làfa mána dzó adrézó làfa 'o lendrélé dhi na, kònò má kònì agò dhi, má ni tá làfa mána ni adó àmupi ni be.» ²⁸ Dì mírì nda gò tàá dhi: «Mì do tàlétà kòdhi akódhi drígàsè, fèle dhya adrélépi ába mudrí dhi dré. ²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi ngá íbe dhi dré dhi, à ni akódhi ni ngá nda kì drì timbà gò, akódhi dré adrézó vélé ngá íbe bí lavúlé. Dì, kàdré ína dhya adrélépi ngá àko dhi ni tà sè dhi, à ni ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi ni do drígàsà. ³⁰ Kàdré màrábà tàko ró kòdhi ni tà sè dhi, mì bhe akódhi kivì na, àrà tínímvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkáládrá tsi.»»

Tàbvó tàma kùdù ro dhi

³¹ Yésu gò tàá dhi: «Lókyá Mòndí ni Mv́a dré dra agòzo áyi mìlanzilanzì na ángéló íbe tíí dhi sè dhi, a ni lírì áyi lírìrà mìlanzilanzì ro òpì àdhya dri. ³² Dì à ni mòndyá tíí sùrú tíí i lésè dhi kì kímó akódhi kandrà gò, dré àyi kì kòfalé lanzízó

ngóro kábilígyà líkílépi dré adrélé kábilígyà kí kòfalé lanzí ndrì fbe dhi tíni. ³³ A ni kábilígyà nda kí bha áyi dríágo lésè gò, ndrì nda kí bhàzo áyi lídzí lésè.

³⁴ Di ópí kàdrì nda ni tàá àyi adrèbhá áyi dríágo lésè nda i dré dhi: «Àmi áma Atá dré tà tani bhàzo àmi dri ni i, mì alì wà! Mì kòkisú òpì áma Atá dré ledélé àmi dré kíno bvò ni bhàma lésè dhi tàyilé ro. ³⁵ Tàko ko, ma tá tàbirí fbe gò, mì dré ngá afèzo má dré nyàle. Ma tá yí lovó fbe gò, mì dré yí afèzo má dré mvùle. Ma tá móndí twá 'i gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi véna. ³⁶ Ma tá kítá asolé dhi àko gò, mì dré kítá tosózó má rú. Ma tá drà ro gò, mì dré alìzo áma lomí. Ma tá bǎdzó na gò, mì dré alìzo áma no.»

³⁷ Di móndyá gyǎgya nda kí go logóá drá dhi: «Mírì, mà nò tá mì adrérà'a tàbirí fbe gò, mà dré ngá fèzo mí dré nyàle yà, kó ngalè mà nò tá mì adrérà'a yí lovó fbe gò, mà dré yí fèzo mí dré mvùle yà dhi ángutú? ³⁸ Mà nò tá mì adrérà'a móndí twá ro gò, mà dré ámi ka'izo dòle áma véle yà, kó ngalè mà nò tá mì adrérà'a kítá àko gò, mà dré kítá tosózó mí rú yà dhi ángutú? ³⁹ Mà nò tá mì adrérà'a drà ro yà, kó ngalè bǎdzó na yà gò, mà dré lizo ámi no dhi ángutú?» ⁴⁰ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré tà 'òle áma adrúpi tàko lavulé kòni kí àlo dré dhi, mì 'o tà nda áma tàndi dré.»

⁴¹ Di ópí kàdrì nda ni tàá àyi adrèbhá áyi lídzí lésè nda i dré dhi: «Àmi tátítrí fbe àmi dri ni i, mì nga àmikya má mìlésè, líle àtsí adrélépi adrálé ko, Giká dré ledélé Dzáborò dré ángéló ni fbe dhi na. ⁴² Tàko ko, ma tá tàbirí fbe gò, mì dré ngá afèzo má dré nyàle dhi ko. Ma tá yí lovó fbe gò, mì dré yí afèzo má dré mvùle dhi ko. ⁴³ Ma tá móndí twá 'i gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi véna ko. Ma tá kítá asolé dhi àko gò, mì dré kítá tosózó má rú ko. Ma tá drà ro ìndì bǎdzó na gò, mì dré alìzo áma no ko.» ⁴⁴ Di àyi nda kí kókpa go logóá drá dhi: «Mírì, mà nò tá mì adrérà'a tàbirí fbe yà, yí lovó fbe yà, móndí twá ro yà, kítá àko yà, drà ro yà, kó ngalè bǎdzó na yà dhi gò, mà dré tà 'òzo mí dré ko dhi ángutú?» ⁴⁵ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré tà 'òle dhya tàko lavulé kòni kí àlo dré ko dhi, mì 'o kókpa tà nda má dré ko.» ⁴⁶ Di àyi nda kí lí tà ñòle àyi dri kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. Di, móndyá gyǎgya nda kí àyikya lí lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú.»

Yúdà ànzì kǐ kàdrì ì yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(À kònò kpà Márokò 14:1-2; Lúka 22:1-2; Yòwánì 11:45-53)

¹ Yésu kòtá tà nda ì akílé tíí dre dhi, dré tàzoá áyi lebèbhá ì dré dhi: ² «Ngóró mì dré nìle be dhi tíni dhi, tayí kítú rì gwányá Pásikà àdhya dré atsázó. Dì à adré 'òle Mòndí ni Mvá ni lefè kàribhá ì drígá, ì kòtidíró akódhi dràle fa kipakipa dri be dhi bvó.»

³ Lókyá nda sè dhi, Yúdà ànzì kǐ kòwánà kàdrì ì àyi kǐ bhàgo íbe dhi ì dré ru kimózó kòwánà kǐ kàdrì rú be Kàyáfà dhi ni dzó kàdrì na. ⁴ Gò ì dré ru yìzo kitswázó Yésu ni ru túrúpfú sè, pfùle dràle. ⁵ Dì, ì adré tá tàá dhi, ì kò'o tà nda gwányá Pásikà àdhya tú ko, móndyá zyandre dhi ì kòligíró àyi íbe ko sè.

Tòkó àlo dhi dà màlásì Yésu dri

(À kònò kpà Márokò 14:3-9; Yòwánì 12:1-8)

⁶ Àmvolásà dhi, Yésu lì tá Bètàníyà na, file Sìmónà atú kàrí dré tá rùle dhi ni dzó na gò, dré lírízó mísá làga kitswálé ngá nya. ⁷ Gò tòkó àlo dhi dré afízó mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, gàlepi màlásì làgí kyàkyà dhi sè bí dhi be.^w Dré áyi kisízó mòlàngì nda be ànyi Yésu làga gò, màlásì nda ni da akódhi dri.

⁸ Akódhi ni lebèbhá ì kònò tà nda dre dhi, àyi kǐ togó dré aswázó gò, ì dré adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «À kizá tsì màlásì kòdhi àdho tà sè? ⁹ Kònò à ni tá kitswá làgí làgí be kàdrì gò, làfa ni ni fèzo lemerèbhá ì dré!»

¹⁰ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré tòkó kònìdhi ni dri kizá àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'ì.

¹¹ Àngyá ko, mì adré ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé. Dì, mì kitswá ngbú adrélé túmání má be ko. ¹² Akódhi dà màlásì kònìdhi má rú drìdrì, kitswázó áma rúbhá ledé bhàle mógó na dhi bvó. ¹³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Àrà tíí bvò wáyi

^w26:7 «Àlàbàsterè» kònìdhi, kírà kemve kpírìkpírì làgí be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé ásà dhi 'ì.

'ásè à dré dra Rúbí Tani kòdhi ni longózó dhi i 'ásè dhi, à ni kókpà tà tòkó kònìdhi dré 'òle kòdhi ni tití, akódhi ni tà kisùzo.»

Yùdàsì ì yi ru kòwánà kàdrì fbe, kòlefèró Yésu àyi drígá

(À kònò kpà Márokò 14:10-11; Lúkà 22:3-6)

¹⁴ Àmvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo, rú be Yùdàsì Ìsikàrìyótà dhi dré ngàzo lile kòwánà kàdrì i véna, ¹⁵ àyi ki lizí tàzoá dhi: «Mì ni àdho ngá afè má dré, má kòlefèró Yésu àmi drígá be dhi bvó dhi?» Dì ì dré làfa lò'wa ledélé àrezá sè dhi ki nàzo nyadhi-àlo-drì-mudrí, fèle drá. ¹⁶ Dì kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yùdàsì dré kìdhózó adrélé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda.

Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhya lebèbhá ni fbe

(À kònò kpà Márokò 14:12-21; Lúkà 22:7-14, 21-23; Yòwánì 13:21-30)

¹⁷ Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya ni kitú ni àlo sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí adrè làá dhi, mà kòladhí ngá mí dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo dhi ángwà?» ¹⁸ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lè bhàandre na agó dra tadhálé àmi dré dhi véna. Mì kòtà drá dhi: <Dhya tà tadhálépi dhi adrè tàá dhi: Lókyá mána atsá ànyi. Mà ni Pásikà nya áma lebèbhá fbe ámi dzó na.» ¹⁹ Dì akódhi ni lebèbhá nda ì dré 'òzoá ngóro dré tá lazilé àyi dri dhi tìni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhya ni nya.

²⁰ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lirílé mísá làgàsè tùmání akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi fbe. ²¹ Ì dré tá adrèrà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo ni áma lefè kàribhá i drígá.» ²² Dì kizà dré àyi ki 'òzo lavúlé gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kìdhózó adrélé tàá drá dhi: «Mírì, zakó ína ma 'i ko?» ²³ Akódhi logó dhi: «Dhya drígá sòlepi má be sàni àlo na dhi ni áma lefè nè. ²⁴ Tà bàti ró dhi, Móndí ni Mv́a ni lè dràle ngóro tìsìle akódhi ni tà dri Gìká ni Kúlí na dhi tìni. Dì, kizà ni ína adrè kàdrì dhya dra Móndí ni Mv́a nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni tìle ko dhi.» ²⁵ Gò Yùdàsì adrélépi tá 'òle akódhi ni lefè nda dré tàzoá dhi: «Rábbì, zakó tsì ma 'i

ko?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tándi mí tà dre.»

Mírì ni rúbhá i kàrí ni be dhi

(À kònò kpà Márokò 14:22-26; Lúkà 22:14-20; 1 Kòrítòbhá i 11:23-25)

²⁶ Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zìzo drìá Giká tí gò, ñòzoá fèle áyi lebèbhá i dré gò, tàzoá dhi: «Mì do nyàle. Kònìdhi áma rúbhá 'i.»

²⁷ Dré kpà kópò adózó, àwoyà tàzo Giká dré gò, fèzoá àyi dré gò, tàzoá dhi: «Ámi tíí, mì mvu. ²⁸ Kònìdhi áma kàrí adrélépi tà Giká dré bhàle ru yìzo móndí fbe dhi ni 'o kitswálé tíí dhi 'i. Kàrí nda ni kutú móndí zyandre i dré, Giká kòtriró àyi kì tàkonzì ásà be dhi bvó.^x ²⁹ Má adré tàá àmi dré dhi: Má gò vélé vínò kòdhi tñi dhi ni mvu ko, tsàle kítú mà dré dra vínò tídhí ro dhi ni mvùzo àmi fbe áma Atá ni Òpì na dhi tú.»

³⁰ Di ì dré longó ngòzo lenzézó Giká ni rú sè gò, ì dré pfòzo lile mbàle kòngó Òlívè fa kya drìna.

Yésu longó dhi, Pétèró ni áyi ga

(À kònò kpà Márokò 14:27-31; Lúkà 22:31-34; Yòwánì 13:36-38)

³¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Ngátsi kònìdhi sè dhi, àmi tíí mì ni áma tayí adrélé kalóma. Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Má ni kábilígyà líkílépi ni tswa dràle gò,

à dré kábilígyà nda kì pàrí 'òzo ayílé.»^y

³² Di, má kònga mána dràdrà 'ásè dre dhi, má ni li drìdrì àmi kandrána Gàliláyà na.» ³³ Di Pétèró tà drá dhi: «Tágba mónnyá tíí dhi ì kòtayí mi yà dhi, má kitswá mána ámi tayí tàdzí ko!» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Ndìndì ngátsi ándrò kònìdhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» ³⁵ Di, Pétèró logó drá dhi: «Tágba kòkitswá mà dré dràzo tùmání mí be yà dhi, má kitswá tàdzí ámi ga ko.» Gò Yésu ni lebèbhá àruka tíí

^x26:28 À kònò Pfòma 24:8; Yèrèmíyà 31:31-34.

^y26:31 À kònò Zàkàríyà 13:7.

dhi ì dré kókpà tazoá kònìni.

Yésu zi tà Gìká tí Gètèsèmání na

(À kònò kpà Márokò 14:32-42; Lúkà 22:39-46)

³⁶ Àmvolásà dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni fbe tsàlè àrà rú zìlè Gètèsèmání dhi na.⁷ Gò dré tazoá àyi dré dhi: «Mì lírí kònwa, má kòlìró adrélé tà zi Gìká tí kònàlè.»³⁷ Dré Pétèró ki drizo Zèbèdáyò ni ànzì rì dhi fbe í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adrélé kizà nya, adrézó lanzìlè lavúlé.³⁸ Dì dré tazoá àyi dré dhi: «Áma togó adré òlè kizà dré, tsàlè ndìndì dràdrà mìlè. Mì kàdré kònwa, adrélé tà mìga dri má be.»

³⁹ Kòlì vwàlè àyi rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo àyi mìbhalé bha kìnì mi gò, tà zìzo Gìká tí kònìni: «Áma Atá, kòkìswá mí mìlèsè dhi, mí kòdo kópò kizà àdhyà kòdhi má vélèsè wà. Dì, mí kò'o ngóro má dré adrélé lèlè dhi tñi ko. Be ró dhi, mí kò'o ngóro mí dré adrélé lèlè dhi tñi.»

⁴⁰ Gò dré gòzo àyi lebèbhá nda ì véna, àyi ki kisú ayí na. Dré tazoá Pétèró dré dhi: «Mì kìswá tá tsì adrélé tà mìga dri má be ngbà 'í sàà àlo bwà ko? ⁴¹ Lè mì kàdré tà mìga dri, adrélé kpà tà zi Gìká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìlè, àmi ki 'òzo dhèlè tàkonzì na dhi ko. Bàti, dhyá ki togó àtsì ró adrézó tà dóro 'o. Dì, dhyá ki rúbhá ína yàyà.»

⁴² Gò dré gòzo lile vèsè ni rì sè, tà zi Gìká tí kònìni: «Áma Atá, kòkìswá mí dré kópò kòdhi ni dòzo má vélèsè má dré mvuá àko ró dhi ko dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lèlè 'òlè dhi kòdhya.»

⁴³ Gò dré gòzo tódhyá gòlè àyi ki kisú ayí na, àyi ki mì dré tá adrélé ayí ro dhi sè. ⁴⁴ Dì dré àyi ki tayízó gò, gòzo lile vèsè ni na sè tà zi Gìká tí ngóro dré tá zìlè drìdrì dhi tñi.

⁴⁵ Gò dré gòzo gòlè àyi lebèbhá nda ì véna, tàà àyi dré dhi: «Mì adré dhu rè ayí ko, adrézó lovólé? Mì nò rè ká! Lókyá kìswá dre. À adré 'òlè Mòndí ni Mv́a ni lefè tàkonzìbhá ì drígá. ⁴⁶ Mì nga, mà kòlìró! Dhyà adrélépi áma lefè dhi atsa

⁷26:36 Rú «Gètèsèmání» kòndhi adré lèà tàlè dhi «òlívè lò'wa ki 'irà».

dre!»

Yésu ni rùma

(À kònò kpà Márokò 14:43-50; Lúkà 22:47-53; Yòwánì 18:3-12)

⁴⁷ Gbă kòdhwa, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, Yùdàsì, akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo dré atsázó. Adrì tá í vésè móndí zyandre angábhá kòwánà kàdrì i vélésè ìndì bhàgo i vélésè dhi i be. Àyi nda ì ru tá sápi i fa íbe àyi drígá. ⁴⁸ Yùdàsì adrélépi 'òle Yésu ni lefè nda tà tá àyi dré dhi, í ni akódhi àdhi 'i yà dhi ni tadhá àyi dré dhi kònìni: «Dhya má dré dra kamúlé dhi, akódhi 'i. Mì kòru di akódhi, lizo ába.» ⁴⁹ Dì Yùdàsì nda dré ndrì áyi kisízó ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Rábbì, mòdo mí dré!» Dré akódhi ni kamúzó. ⁵⁰ Dì Yésu dré logózóá drá dhi: «Áma arúpi, mí 'o tà mí dré alizo 'òá dhi.» Gò mónnyá nda ì dré dhèzo Yésu dri, akódhi ni ru.

⁵¹ Gbă kòdhwa, dhya adrèbhá tá túmání Yésu be dhi ki àlo dré ngàzo áyi sápi asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí bvwàzo kìle. ⁵² Dì, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí logó sápi mína àrà ni na. Àngyá ko, mónnyá títi adrèbhá sápi ru àyi drígá dhi ki todrà sápi sè. ⁵³ Mí ni ko tàle dhi, má ni tá kitswá áma Atá ni ti lizí gò, akódhi dré ángeló zyandre lavúlé dhi ki amùzo àma ki líkí dhi? ⁵⁴ Dì, má kò'o tá kònìni dhi, tà tisìle Giká ni Kúlí na adrèbhá tàá dhi, tà kòdhi ki ru 'o kònìni dhi ki tá di ru 'o ngíni?»

⁵⁵ Gò Yésu dré tàzoá mónnyá zyandre nda ì dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alìle sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru ni? Kìtú àlo àlo títi i sè dhi, má adré tá lírìlé tà tadhá tépelò na dhi, mì ru tá ma ko. ⁵⁶ Dì, tà kòdhi ì atsá títi kònìni, kitswálé tà pròfétà ì dré tisìle dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.» Gò akódhi ni lebèbhá títi dhi ì dré akódhi ni tayízó lapázó.

Yésu pfò kòwánà ki kàdrì i kandrà bhàgo kàdrì íbe

(À kònò kpà Márokò 14:53-65; Lúkà 22:54-55, 63-71; Yòwánì 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dhya Yésu ni rubhá nda ì dré akódhi ni drìzo lizo ába Kàyáfà, kòwánà ki kàdrì bhàna. Kònàle dhi, tátírítrí kúlí tadhábhá i bhàgo íbe dhi ì kímó tá ru.

⁵⁸ Dì Pétèró ro dhi, lebè tá ína Yésu lará ro, tsàle byá kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álé na. Dré fizo lirílé tépelò líkíbhá i kòfalé, kitswálé nòá ngalè tà nda ni kùdù ni adré ngíni ya dhi.

⁵⁹ Kòwánà kàdrì i bhàgo kàdrì nda íbe tíí dhi i adré tá tà adrélé tàle Yésu rú kinzò sè dhi ki nda, kitswázó akódhi ni 'o dràle dhi bvó. ⁶⁰ Dì, i kisú tá àyíkya tà àlo ko, tágba móndí bí dhi i dré apfòzo tà ta akódhi rú kinzò sè dhi. Kùdù ro dhi, móndí rì dhi i dré apfòzo ⁶¹ tàá dhi: «Dhya kònìdhi tà dhi: «Má ni kitswá tépelò Giká àdhya ni pfu gò, gòzo siá kítú na àmvolésè.»»

⁶² Gò kòwánà ki kàdrì dré ngàzo áyi totó lizíá Yésu tí dhi: «Mí logó mína kúlí tà dhya kòni i dré adrélé tàle mí rú kòdhi i sè ko?» ⁶³ Dì, Yésu adré tá ína kíri. Gò kòwánà ki kàdrì nda dré tàzoá drá dhi: «Má adré ámi kodzó Giká lídrì ro dhi ni rú sè, mí kòsìró mòndrà tàzoá àma dré ngalè mi Mèsíyà, Giká ni Mvágó 'i yà dhi.» ⁶⁴ Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndi mí tà dre. Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Mì ni Móndí ni Mvá ni no adrérà'a lirílé Giká rìnyí líyí ni dríágó lésè. Mì ni kpà akódhi ni no adrérà'a agòle ndùrùku bhù na dhi i drìsè.» ⁶⁵ Dì kòwánà ki kàdrì nda dré áyi kítá lasízó kizà dré gò, tàzoá dhi: «Akódhi dha Giká dre! Mà ni di go vélé móndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi ki nda àdho tà sè? Mì nò rè ká! Mì yi làdhá dré dhàle Giká rú kòdhi àmi ki bíbhálé sè dre. ⁶⁶ Mì adré di kisùá ngíni?» Dì i logó dhi: «Akódhi kitswá dràdrà sè!»

⁶⁷ Gò i dré tùsú lufúzó akódhi mi, akódhi ni tisizo. Àyi ki àruka i dré akódhi ni mì tosázó, ⁶⁸ adrézó tàá dhi: «Mèsíyà, mí tà rè àma dré pròfétà ro dhi, ngalè àdhi sa mi nè ya dhi ká!»

Pétèró gà Yésu rè

(À kònò kpà Márokò 14:66-72; Lúkà 22:56-62; Yòwánì 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Lókyá nda sè dhi, Pétèró adré tá ína lirílé kivì na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkó àlo màrábà ro dhi dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mì tá kókpà tímání Yésu Gàliláyà lésè dhi be.» ⁷⁰ Dì, Pétèró dré ína tà nda ni gàzo rè móndyá tíí i kandrá, tàzoá dhi: «Má nì ngalè mí adré àdho tà ta ya dhi ko.»

⁷¹ Gò dré ngàzo pfòle bhà'álé nda 'ásè, áyi totó ànyi dzóti làga. Mvátòkó àzya

dhi dré akódhi ni nòzo gò, tàzoá móndyá adrèbhá tá akódhi làga dhi i dré dhi:
«Dhya kòndi tá tùmání Yésu Nàzàrètà lésè dhi be.» ⁷² Di Pètèró dré gòzo tódhyá
tà nda ni ga gò, mòndrà sìzo tàzoá dhi: «Má ni agò kòdhi ko!»

⁷³ Gí ko, móndyá kònàle nda i dré àyi ki kisízo ànyi Pètèró làga, tàá drá dhi:
«Mi àyi ki àlo 'i bàti! Ámi kúlí kómvo adrè tadhá dhi, mí angá ángolésè ya dhi
ni.» ⁷⁴ Di Pètèró dré ngàzo mòndrà si, tàzoá dhi: «Tátrítrí kàdré má dri, má kàdré
kinzò ta dhi! Má ni agò kòdhi ko!» Gbã kòdhwa, àgólòwa dré tsírà bhèzo. ⁷⁵ Gò
kúlí Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Pètèró léna. Tà tá dhi: «Dridrì àgólòwa dré dra
tsírà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vésè be na.» Di Pètèró dré pfòzo kivì na
gò, ngòle ka'ílè ka'ika'i kizà dré.

27

À drì Yésu lizo ába Pilátò véna

(À kònò kpà Márokò 15:1; Lúkà 23:1-2; Yòwánì 18:28-32)

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì i bhàgo íbe dhi i dré ru yìzo títi, kitswázó
Yésu ni 'o dràle dhi bvó. ² Di i dré akódhi ni adròzo gò, drìzoá lizo fèá Pilátò,
Rómà ki gùvèrènére drígá.

Yùdásì ni dràma

(À kònò kpà Tà 'òle dhi i 1:18-19)

³ Di Yùdásì Yésu ni lefèlepi nda kàtógyà à nò tá tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè
dhi dre dhi, akódhi ni togó dré atsázó kizà ro lavúlé tà dré tá 'òle dhi ni tà sè. Gò
dré làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrí nda ki dòzo, lizo kitswálé logóá kòwánà kàdrì
i véna bhàgo íbe, ⁴ tàzoá dhi: «Má 'o tàkonzì dre. Tàko ko, má lefè mómí adrélépi
tà tà àlo àko í rú dhi kàribhá i drígá, i kò'oró akódhi dràle.» Di, i logó drá dhi:
«Tà kòdhi nò àma ko. Nò mi kòdhya!» ⁵ Di Yùdásì dré làfa lò'wa nda ki bhèzo
tépelò na gò, lizo àyi 'i dràle.

⁶ Kòwánà kàdrì nda i dré làfa lò'wa nda ki kudhúzó, tàzoá dhi: «Àma ki tátrítrí
kúlí adrè làfa kòndhi ni bhàma tùmání làfa tépelò na dhi íbe dhi ni logá. Tàko

ko, kònìdhi làfa fêle kàrí kutúzó dhi 'i.» ⁷ Di ì dré ru yìzo gò, làfa nda ni dòzo lizo lèdrí rùlepi àlo dhi ni amvú gi, amvú nda kàdréro àrà adrézó móndí alialì dhi ki àbvò si lána dhi ró. ⁸ Tà nda sè dhi, à adré amvú nda ni zi «Amvú kàrí àdhya» atsálé ándrò kònìdhi. ⁹ Di tà longolé pròfètà Yèrèmíyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni. Akódhi longó tá dhi: «Ì do làfa lò'wa nyadhi-àlo-dri-mudrí ledélé àrezá sè dhi i. Kòdhi tá làgí Ìsèrélè ànzi ì dré bhàle akódhi ni tà sè dhi 'i. ¹⁰ Làfa nda sè dhi, ì dré amvú lèdrí rùlepi àdhya ni gìzo, ngóro Mírì dré tá tàle má dré dhi tìni.»^a

Yésu pfò Pilátò kandrà

(À kònò kpà Márokò 15:2-5; Lúkà 23:3-5; Yòwánì 18:33-38)

¹¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré pfòzo áyi totó Pilátò, gùvèrènerè nda kandrà. Gò Pilátò dré lizízóá tíá dhi: «Mì, mi ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndi mí tà dre.» ¹² Kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì kàsíkì akódhi dre dhi, dré kúlí logózó ko. ¹³ Di Pilátò dré lizízóá tíá dhi: «Mí yi tà tíí ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì ko?» ¹⁴ Di, Yésu logó ína kúlí àlo ko. Gò gùvèrènerè nda ni lèndrí dré gàzo ásà.

À nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(À kònò kpà Márokò 15:6-15; Lúkà 23:13-25; Yòwánì 18:39–19:16)

¹⁵ Kóná àlo àlo tíí, gwányá Pásíkà àdhya tú dhi, gùvèrènerè nda adré tá dhya ángùdhi bǎdzó na, móndí zyandre dhi ì dré adrélé kípèle dhi ni tri àyi dré. ¹⁶ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, agó àlo rú be Yésu Bàrábà, tà ni ni nìzo dóro dhi tá bǎdzó na. ¹⁷ Di móndí zyandre dhi ì kòkímó ru dre dhi, Pilátò dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmi dré dhya ángùdhi kòdhya: Yésu Bàrábà, kó ngalè, Yésu adrélé zìle Mèsíyà ro kònìdhi?» ¹⁸ Lizí tá àyi kònìni tàko ko, ni tá tàle dhi, ì fè tá Yésu í drígá ngbà 'í dirèma sè dhi be.

¹⁹ Pilátò dré tá adrérà'a lírlé tàbvó tǎrà na dhi 'á dhi, akódhi ni tòkó dré móndí mùzo tàá drá dhi: «Mí kò'o agó tà àko í rú kòdhi kònzi ko. Àngyá ko, ándrò kònìdhi, má abì toróbí akódhi ni tà dri gò, áma dri dré adrézó abílé tà nda sè tò.»

^a27:10 À kònò Zàkàrìyà 11:12-13; Yèrèmíyà 18:2-3; 19:1-2; 32:6-15.

²⁰ Di kòwánà kàdrì í bhàgo íbe dhi ì dré móndyá zyandre nda ki kodzózó, ì kòziró Pilátò tí kòtrìró Bàrábà gò, Yésu ni 'òzo dràle. ²¹ Gò Pilátò dré gòzo lizíá àyi tí dhi: «Mì adré lèá dhi, má kòtrì àmi dré dhya ángùdhi àyi rì kòni ì kòfalé dhi kòdhya?» Di ì logó dhi: «Bàrábà!» ²² Pilátò gò lizíá dhi: «Má ni di àdho 'o Yésu adréle zìle Mèsíyà ro kònìdhi sè?» Di àyi tíí nda ì logó dhi: «Mí tidí akódhi fa kipakipa dri!» ²³ Pilátò gò lizíá dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzì 'í?» Di ì dré gòzo adréle tetréle rìnyí sè, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi!»

²⁴ Pilátò dré nòzoá dhi, í kitswá tá vélé tà àlo 'o bwà ko, be ró dhi, móndyá zyandre nda ì adré tá 'òle liglé í be. Di dré yí adózó, àyi drígá dzìzo àyi tíí ì mi gò, tàzoá dhi: «Ma tà àlo àko má rú dhya kònìdhi ni kàrí ni tà sè! Akódhi ni kàrí ni ngo àmi dri!» ²⁵ Di móndyá zyandre tíí nda ì dré logózóá dhi: «Akódhi ni kàrí kàdré ngòle àma dri, àma ki ànzi íbe wà!» ²⁶ Gò Pilátò dré Bàrábà ni trìzo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwàle gò, akódhi ni fèzo kitswálé tidíle fa kipakipa dri dhi bvó.

Sòdá ì gu Yésu

(À kònò kpà Márokò 15:16-20; Yòwánì 19:2-3)

²⁷ Gò Pilátò ni sòdá ì dré Yésu ni drìzo fìzo ába gùvèrènerè nda ni dzó kàdrì na. Ì dré sòdá àruka tíí dhi ki azízó ru amú àyi íbe akódhi làgásè. ²⁸ Gò ì dré akódhi ni kítá ki tuvùzo rúásà, kánzò kã asózó rúá. ²⁹ Ì dré fanzì kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé dríá gò, kòzó bhàzo dríágó ni lésè. Di ì dré àyi ki kórókó titìzo akódhi kandrà adrézó akódhi ni gu, adrézó tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» ³⁰ Ì dré adrézó túsú lufú rúá gò, ì dré kòzó nda ni adózó adrézó akódhi ni drì tswa ásà. ³¹ Ì kògu akódhi kònìni dre dhi, ì dré kánzò nda ni avùzo rúásà, gòzo akódhi ni kítá ki tosó rúá. Gò ì dré akódhi ni drìzo lizo ába, kitswálé tidíle fa kipakipa dri dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(À kònò kpà Márokò 15:21-32; Lúkà 23:26-43; Yòwánì 19:17-27)

³² Ì dré tá adrèrà'a apfòle kònalésè dhi 'á dhi, ì dré drì sizo agó àlo rú be Símónà,

angálépi Kìrénè lésè dhi be.^b Di ì dré akódhi nda ni 'òzo rinyí sè adrélé fa kipakipa Yésu àdhya ni do.

³³ Gò ì dré lizo Yésu be tsàlè àrà rú zìlè Gòlògòtá dhi na. (Rú nda kòdhi adrè lèá tàlè dhi «Àrà drifá àdhya».)³⁴ Kònàlè dhi, ì dré vínò amúlé àlókò kùdzí dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùlè.^c Di, akódhi kòtabhì ngá nda dre dhi, dré ína gàzoá rè.

³⁵ Di ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri gò, akódhi ni kítá ki lanzízó àyi kòfalésè dzègé sè.^d ³⁶ Gò ì dré lírízó adrélé tà líkí akódhi làgàsè. ³⁷ À tìsì tá tà tà òzo akódhi dri dhi wárágà dri gò, wárágà nda ni òzo akódhi drìlè. À tìsì tá dhi: «Kònìdhi Yésu, ópí Yúdà ànzì kya 'ì.»³⁸ À tidí tá kpà kùgubhá rì dhi ì fa àruka ì drìsè akódhi làgàsè: àlò ni dríágó ni lésè, àzya ni lidzì ni lésè.

³⁹ Mòndyá adrèbhá tá lavúlè àrà nda 'àsè dhi ì adrè tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi ki drì ya, ⁴⁰ adrézó tàá dhi: «Mí tá kítswálépi tépelò pfu gòzo sàá kítú na àmvolésè ni, mí tidrí di ámi tàndi wà! Mí kàdré Gìká ni Mvágó 'ì bàti dhi, mí así fa kipakipa kòdhi drìlésè wà!»

⁴¹ Kòwánà kàdrì ì, tátítrí kúlí tadhábhá ì bhàgo fbe dhi ì adrè tá kpà akódhi ni gu kònìni, adrézó tàá dhi: ⁴² «Akódhi tidrí mómí àruka ì 'í. Di, kítswá ína áyi tàndi ni tidrí bwà ko! Kàdré ópí Ísèrélè ànzì kya 'ì bàti dhi, kàsì nyànomvá fa kipakipa drìlésè gò, mà kòka'iró akódhi!»⁴³ Bhà tá áyi tà ka'ìka'ì Gìká léna, adrézó tàá dhi: «Ma Gìká ni Mvágó 'ì.» Gìká kàdré di akódhi ni le bàti dhi, kàpá akódhi nyànomvá dràdrà lésè.»⁴⁴ Kùgubhá tidílé akódhi be nda ì adrè tá kpà akódhi ni lodhá kònìni.

Yésu ni dràma

(À kònò kpà Mároko 15:33-41; Lúka 23:44-49; Yòwánì 19:28-30)

⁴⁵ Kìdhólé kítú rírì sè dhi, tínímvá dré bvò ni mì dòzo wáyì, tsàlè sàá na kítú rírì

^b27:32 «Kìrénè» kònìdhi tá bhàandre bvò Líbíyà àdhya lé, bvò kàdrì Àfírìkà àdhya lé dhi 'ì.

^c27:34 À kònò Longó ì 69:22.

^d27:35 À kònò Longó ì 22:19.

àmvolésè dhi na. ⁴⁶ Ànyîanyî sáà na sè dhi, Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tazoá dhi: «Èlòyì, Èlòyì, lémà sàbàkàtánì?» Kòdhi adré leá tàle dhi: «Áma Giká, áma Giká, mí tayí ma àdho tà sè?»^e ⁴⁷ Mòndí àruka adrèbhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré tazoá dhi: «Akódhi adré Èláyà ni zi.» ⁴⁸ Gò àyi ki àlo dré razo mbèlè ngá vòdhovódho dhi ni adó, vìnègàrì dàzo lána, dròzoá kòzó sílé gò, tingázóá kuru fèle Yésu dré mvùle. ⁴⁹ Di, àyi ki àruka ì dré tazoá dhi: «Mí tayí rè akódhi, mà kònòró ngalè Èláyà ni atsá akódhi ni tidrí yà dhi.»

⁵⁰ Yésu dré gòzo tódhyá trèle kúlí 'u'ù sè gò, àyi lídrì tayízó lile. ⁵¹ Gbã lókyá nda sè dhi, kítá 'lile tépelò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì, kídhólé drì lésè tsàle pá na. Bvò dré ru kosézó gò, kírà ì dré togázó. ⁵² Mógó ì dré ru lanzízó gò, mòndí lólo Giká àdhyà bí dràbhá dre dhi ki rúbhá ì dré ngàzo dràdrà 'ásè. ⁵³ Àyi nda ì kòpfò mógó ì lésè dre dhi, ì dré tífízó Yèrúsalmà na Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolésè gò, ì dré agázó mòndí bí dhi ì mi.

⁵⁴ Rómà ki sòdá ki kàdrì ì sòdá ni íbe adrèbhá Yésu ni líkí dhi ì kònò kàdíkàdi nda tùmání tà títi ru 'obhá nda íbe dre dhi, tirì dré gàzo àyi léna bí. Di ì dré tazoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína Giká ni Mvágó 'í bàti!»

⁵⁵ Tòkó bí dhi ì tá kpà kònàle, adrélé tà nda ki no lará ro. Àyi nda ì lebè tá Yésu Gàliláyà lésè, adrézó tà 'o drá. ⁵⁶ Àyi kòfalé dhi tá: Màrìyà Màgàdàlénè, Màrìyà Yàkòbhò ki andre Yòséfà be dhi, tsàle Zèbèdáyò ni ànzi ki andre.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(À kònò kpà Márokò 15:42-47; Lúkà 23:50-56; Yòwánì 19:38-42)

⁵⁷ Ìndró kàndrì dre dhi, agó àlo rú be Yòséfà dhi dré lizo Pìlátò véna. Akódhi nda tá ngá líyí angálépi Àrìmátáyà lésè dhi 'i. Atsá tá kpà Yésu ni lebèlepi ró.

⁵⁸ Di akódhi kòtsa Pìlátò véna dre dhi, dré Yésu ni rúbhá zizo tíá. Gò Pìlátò dré tazoá dhi, à kòfè rúbhá nda drá. ⁵⁹ Di Yòséfà dré lizo rúbhá nda ni do lambélé kítá kemve dóro dhi sè gò, ⁶⁰ lizo bhàá àyi tándì ni mógó tídhí í dré tá 'òle gàle kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi ni alízó bhàle mógó nda tí gò, lizo. ⁶¹ Màrìyà

^e27:46 À kònò Longó ì 22:2.

Màgàdàlénè ì Màríyà àzya be dhi ì lírí tá mógó nda kandrà, adrélé tà nda kì no.

À bhà sòdá ì kitswálé mógó líkí

⁶² Kítú bvóá dhi sè, kòdhi adrè tàá dhi, kítú adrézó tà ledé dhi àmvolésè dhi, kòwánà kàdrì ì Fàrìsáyò íbe dhi ì dré lizo Pilátò véna, ⁶³ tàá drá dhi: «Atálágó, tà àlo dhya mómí kì litílépi kòdhi dré tá tàle dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á dhi agá ína àma léna dre. Akódhi tà tá dhi: «Kítú na àmvolésè dhi, má nì nga dràdrà 'ásè.»

⁶⁴ Dì ásà dhi, mí kòfè tòlí adrézó akódhi nì mógó líkí tsàle kítú nì na tú. À kò'o kònìni ko dhi, akódhi nì lebèbhá kì kitswá lile akódhi nì rúbhá kugù, gòzo tàá mómí ì dré dhi, akódhi nga dràdrà 'ásè dre. Dì tà nda nì go véle mómí kì lití wáláká nì nì lavú.» ⁶⁵ Pilátò logó àyi dré dhi: «Sòdá ì be kònwàrè. Mì kòdrì àyi lizo àyi kì bha adrélé mógó nda nì líkí ngóro mì dré nìle 'òle dhi tìni.» ⁶⁶ Dì ì dré lizo kírà mógó nda tí dhi nì kíkpa gò, ì dré sòdá nda kì bhàzo adrélé líkíá.

28

Yésu nì ngàma dràdrà 'ásè dhi

(À kònò kpà Márokò 16:1-10; Lúka 24:1-12; Yòwánì 20:1-10)

¹ Sàbátù àmvolésè, kítú nì àlo pòsò àdhya sè dhi, Màríyà Màgàdàlénè ì Màríyà àzya be dhi ì dré ngàzo drùbhì kínó lile Yésu nì mógó no. ² Gbã kòdhwa, bvò dré ru kosézó rìnyí sè gò, ángéló Mírì àdhya dré asízó bhù lésè alìle kírà lí mógó nda tísè gò, dré lírízó kírà nda dri. ³ Akódhi nì làsú tá lagulagu ró, ìndì akódhi nì kítá ì tá kemve kpírìkpírì. ⁴ Dì sòdá adrèbhá tá mógó nda nì líkí dhi ì dré lyàzo kwàkwà tirì dré gò, ì dré ledhézó kìnì mi atsálé àbvò ì tìni.

⁵ Dì, ángéló nda dré tàzoá tòkó nda ì dré dhi: «Mì ro ngá ko! Má nì tàle dhi, mì adrè Yésu tidílé fa kípakipa dri dhi nì nda kòdhya dhi be. ⁶ Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'ásè ngóro dré tá tàle dhi tìni. Mì alì àrà tá rúbhá nì nì bhàzo dhi nì no. ⁷ Dì mì lì mbèlè tàá akódhi nì lebèbhá ì dré dhi: «Akódhi nga dràdrà 'ásè dre. Adré lile àmi kandràna Gàliláyà na. Kònàle dhi, mì nì akódhi nì no.» Nyànomvá dhi, má longó tà nda kòdhi ì àmi dré dre!»

⁸ Di tòkó nda ki togó dré gàzo tirì sè bǐ ìndì arí sè bǐ gò, ì dré ngàzo mógó nda lésè, ràle kitswálé rúbí nda ni longó Yésu ni lebèbhá i dré. ⁹ Gbǎ kòdhwa, ì dré ru kisúzó Yésu be gò, dré tàzoá dhi: «Mòdo àmi dré!» Di ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, ledhélé akódhi ni pá ru, akódhi ni lindrì bhàzo. ¹⁰ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì lǐ tàá áma adrúpi i dré dhi, ì kòlì Gàlìláyà na. Kònàle dhi, ì ni áma no.»

Tà sòdá mógó líkíbhá dhi ì dré longólé dhi

¹¹ Tòkó nda ì dré tá adrérà'a láti 'á dhi, sòdá adrèbhá tá mógó nda ni líkí dhi ki àruka ì dré lizo bhàandre na, tà títi lavúbhá nda ki longó kòwánà kàdrì i dré. ¹² Di kòwánà kàdrì nda ì kòkímó ru bhàgo íbe dre dhi, ì dré ru yìzo gò, làfa fèzo bǐ sòdá nda i dré, ¹³ tàzoá àyi dré dhi: «Lè mì kòtà dhi: «Akódhi ni lebèbhá ì atsá tá ngátsi sè akódhi ni rúbhá kugù, mà dré tá adrérà'a ayí ko dhi 'á.» ¹⁴ Di tà nda ni rúbí kòlì dhèle gùvèrènerè bína dhi, mà ni àmi ki tàrá ga akódhi kandrá, tà àlo kònzi dhi kàtsáro àmi rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Di sòdá nda ì dré làfa nda ni dòzo gò, ì dré 'òzoá ngóro tàle àyi dré dhi tǐni. Di tà nda kòdhi dré la'úzó Yúdà ànzi i kòfalé, lǐle drìdrì atsálé ándrò kònìdhi.

Yésu tayí àzì kàdrì áyi lebèbhá i drígá

(À kònò kpà Márokò 16:14-18; Lúkà 24:36-49; Yòwánì 20:19-23; Tà 'òle dhi i 1:6-8)

¹⁶ Gò Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-àlo dhi ì dré ngàzo lǐle Gàlìláyà na, mbàle kòngó Yésu dré tá tadhálé àyi dré dhi drìna. ¹⁷ Di ì kòtsa akódhi ni no dre dhi, ì dré ledhézó àyi ki kórókó titì akódhi kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo. Di, àyi ki àruka ì kayí tá àyíkya tà nda àyi léna. ¹⁸ Gò Yésu dré áyi kisízó ànyi àyi títi dhi i làga, tàá àyi dré dhi: «Gìká afè má dré rìnyí adrézó tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi i drìle dhi dre. ¹⁹ Di ásà dhi, mì lǐ móndí sùrú títi i 'àsè dhi ki 'o atsálé áma lebèbhá i ró, bàtísimò fèzo àyi dré Gìká Atá ni rú sè, Mváagó ni rú sè ìndì Tirí Lólo ni rú sè. ²⁰ Mì kòtadhá tà títi má dré tàle mì kò'o dhi i àyi dré adrélé 'òle. Di mì yi rè ká! Má ni ngbú adré túmánì àmi íbe, tsàle byá lókyá kùdù na.»